Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [1]

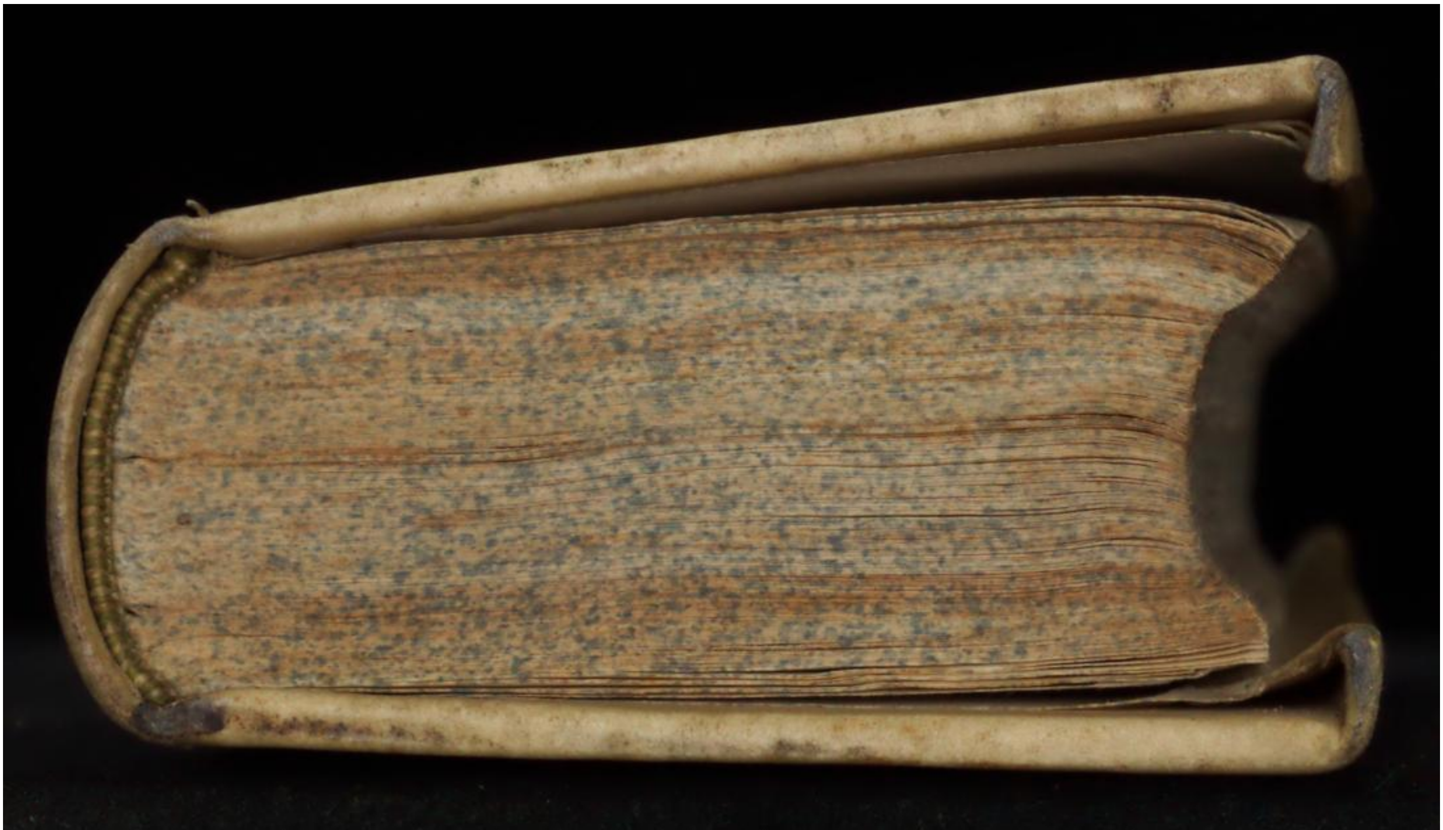

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [1]

2

DES. ERASMI
ROTERODAMI

DIALOGUS
De
RECTA LATINI
GRÆCIQUE
SERMONIS PRO-
NUNTIATIONE.

LUGDUNI BATAVORUM,
Ex Officina IOANNIS MAIRE.
clↃ Iↄ c XLIII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

Clariſſimo, & ob diffuſam eruditionem celeberrimo Viro,

GERARDO IOANNI VOSSIO.

IAm annus ultra eſt, quod Maximi illius, imo Litterarum Phœnicis, ERASMI ROTERODAMI, Opuſculis excudendis prælum noſtrum incaluit & deſudavit. Intereſſe enim Reipub. litterariæ exiſtimabam, ut à ſitu & pulvere eruti, & à tineis ac blattis vindicati tanti viri labores, quibus totum orbem ſuo ſæculo erudiit, meliori & elegantiori cultu in eorum manus prodirent, quibus litterarum & litteratorum honor atque exiſtimatio

 hacte-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

hactenus ſacroſancta ſtetit. Quemadmodum autem veteribus, de publica vigiliarum & laborum ſuorum luce cogitantibus, ſolenne & magnopere curæ fuit, Numen aliquod Tutelare actionibus ſuis apprecari: eadem quoque ſollicitudo iam animũ protinus invaſit meum, de illo cogitantem, cuius nomini poſtremum à me excuſa *Opuſcula*, nempe *Dialogos duos*, *Ciceronianum*, & *de pronuntiatione linguæ Græcæ & Latinæ*, inſcriberem. Occurriſti igitur, Vir Illuſtris, ac mentem meam nominis tui ſplendore inflammaſti, adeo, ut, cum pretium & laboris præmium à quibuſdam vix conſecuturus videar, juſtiſſimum tamen reportem, ſi in clientelam & patrocinium,

ob

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

ob Illuſtre Nomen tuum, dictis Opuſculis præfixum, tu & illa, & offerentem, admittes. Excitavit non tantum, verum auxit & confirmavit hanc meam fiduciam, ſtudium & amor, quo Bataviæ noſtræ ſidus complexus, eius Monumenta, æternitate digniſſima, in deliciis habere, crebro volvere, ingeniumque pæne cœleſte, eruditionem ſupra mortales, iudicium elimatum, & mentem cuncta videntem & pervidentem, tum admirari, tum iuſta laude & digniſſimo præconio ebuccinare, atque in cœlum tollere ſoles. Huc acceſſit, quod *Opuſculum* hoc cum *Eruditiſſimi* ERASMI libris, per univerſum terrarum orbem longe lateque diffuſis,

 immor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

immortalitatem ſperat, ſi ad te, velut ad patrem, viam adfectet: qui, uti eximia prudentia, & animi moderatione ſumma, ſummo illi DESIDERIO proximus; ita Græcæ Latinæque antiquitatis peritia exacta, Annalium ſacrorum & prophanorum ſcientia univerſa, omnium denique honeſtarum litterarum cognitione ſolida, inter huius ævi doctiſſimos familiam ducis. Qua de caufſa Ampliſſimi & Prudentiſſimi Amſteldamenſium Patres, Mercurio ſuo Apollinem iuncturi, Tibi, è celeberrimo Batavorum Athenæo ad Urbem ſuam honeſtiſſime evocato, Hiſtoriæ Artiſque Civilis docendæ Spartam impoſuere. Quam ita exor-

nas, ut ad tuam ceu oraculorum vocem, avida & attenta aure excipiendam, non una, ſed plures, etiamque remotiſſima, confluat admirabunda Natio. Gaditanus quidam, Titi Livii nomine & gloria commotus, ad viſendum eum ab ultimo terrarum orbe veniſſe legitur. Tot & tanta ingenii tui Monumenta, & nominis Celeberrimi fama, univerſum orbem pervagata, quos non pellicit ac trahit? Prolixior hic eſſem, niſi ingenuus pudor meus, & innata tibi Modeſtia, Laudum tuarum ingens æquor decurrere volenti manum iniiceret, ſilentiumque ſuaderet. Serena fronte igitur accipe, Vir Illuſtris, perpetuæ devotio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

nis meæ teſſeram, votoriam hanc tabellam, quam Nominis tui Templo ex veteri formula L. M. Q. STATUO, DICO, CONSECRO. Lugduni Batavorum, XXI Decemb. CIↃ IↃ C XLIII.

IOANNES MAIRE.

Gene-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

Generoſiſſimo Adoleſcenti

MAXIMILIANO A BURGUNDIA,

DESIDERIUS ERASMUS ROTERODAMUS S. D.

QVod tanto affectu noſtras literas deſideraris, Maximiliane chariſſime, vehementer quidem grata mihi fuit amoris erga me tui teſtificatio, nec hac in re gravate morem geſſi tuæ voluntati. Nam licet obrutus verius, quam occupatus negotiis, tamen epiſtolam αὐτόγραφον *ad te miſeram. quod facile coniectarem, eam ita tibi fore chariorem. Cæterum quod interceptam ægrius tuleris, quam ſiquid earum rerum periſſet, quæ tibi maxime ſunt in deliciis, magnam, ut ingenue dicam, ex tuo dolore voluptatem cepi, non dubiis argumentis perſpiciens, te, quum in Anna clariſſimæ fœminæ*

aviæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

auiæ tuæ, tum in ornatiſſimi patris Adolphi principis Veriani, non vulgarem affectum, quem à teneris unguiculis in me conceptum, conſtanter perpetuoque retinuit, velut hæreditario iure ſuccedere. Verum ut dolorem iſtum, quem tibi neſcio quorum inflixit perfidia, mea ciuilitate leniam, pro epiſtola mitto libellum De recta pronuntiatione, quam hodie maxima ex parte corruptam habemus in Græcis iuxta ac Latinis. Hoc argumentum tibi dicare viſum eſt, non tantum eo quod ætati ſtudiiſque tuis videretur accommodum, verumetiam quod magnã exemplorum partẽ ex Batauorũ, Brabantorum & Gallorum populari ſermone produximus, quas linguas omnes tibi non incognitas eſſe ſciebam. Vt autem materiam, quoniam de rebus minutis ſubtiliter diſſerit, per ſe minus amœnam, aliqua voluptatis illecebra lenocinioque commendaremus, dialogo rem tractauimus, ſubinde nonnihil aſpergentes quod lectionis ſatietatem vel recreet,

creet,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

erect, vel excludat. Porro quanquam audio te Lovanio in aulicam vitam avocari, nihil eo rumore deterritus ſum à dedicationis inſtituto, ſciens, & in aula, præſertim Cardinalitia, dari locum ſtudiis. Nam pietatis affectum, quem una cum literis, ex Ioanne Borſalo Decano Verienſi, viro quum egregie docto, tum ſingulari morum integritate ſanctitaque prædito, iampridem hauſiſti, non oportet nec in aulis, nec in caſtris deponere. Ita fiet, mi Maximiliane, ut & in laudatiſſimum Cæſarem, quem nomine refers, ornamentis exprimas, & clariſſimis maiorum tuorum imaginibus plurimum decoris ac lucis apponas: poſtremo aulæ Cæſareæ, totique patriæ non vulgarem adferas utilitatem. Si libellus hic placebit, pro tuo candore communicabis adoleſcenti divina indole prædito Maximiliano ab Iſelſtein, reliquiſque ſodalibus tuis, quibuſcum tibi non tam generis, opum aut dignitatis,

quam

quam eruditionis ac probitatis longe pulcherrimum certamen ſuſceptum eſt. Bene vale. Datum Baſileæ, Anno à CHRISTO *nato* M. D. XXVII.

DES.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

DES. ERASMI ROTER.

De

RECTA LATINI GRÆCIQUE SERMONIS PRONUNCIATIONE

DIALOGUS.

Perſonæ,

URSUS ET LEO.

VRSUS. *Sit fœlix occurſus, optime Leo. nam totos ſex menſes te non vidi.* LEO. *Iſtuc non temere precaris, Vrſe. neque enim quibuſlibet bene ceſſit occurriſſe Leoni.* U. *Næ venuſte, Leo: imo ne Vrſo quidem.* L. *Iſtuc ſane malo tibi credere, quam facere periculum, tametſi legimus Leonem inter beſtias fortiſſimum ad nullius occurſum expaveſcere. Cæterum divinæ literæ teſtantur, eſſe formidabilem occur-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

ſum Vrſæ, cui ſint erepti catuli. U. *Quæſo quid loquuntur de Vrſa?* L. *Liber Regnorum ſecundus ſic habet, Viros fortiſſimos & amaro animo, veluti ſi Vrſa raptis catulis in ſylva ſæviat.* U. *Quid præterea?* L. *Solomon parœmiographus hunc in modum loquitur, Expedit magis occurrere urſæ, raptis fœtibus, quam ſtulto confidenti. Et apud Oſee prophetam ita minitatur Deus, Occurram eis quaſi Vrſa raptis catulis.* U. *Sit igitur impavidus Leo, quum beſtia beſtiis occurrit. Nam ſiqua fides apologis, Leo beſtia faſſus eſt formidabilem hominis occurſum. Nunc ſeculum eſt aureum, quo Leonis Vrſo, Vrſi Leoni lætus ac fauſtus eſt occurſus. Opportune vero catulorum facta mentione, mihi redigis in memoriam: ego tibi magnopere gratulor.* L. *Quo tandem nomine?* U. *Quod tibi catulus* domi natus *eſt.* L. *Hoc omen avertant ſuperi, ut mihi catulus dominetur.* U. *Aio domi natum; audis accentum acutum in priore voce, in poſteriore circumflexum.* L. *At*

iſtud

iſtud magis etiam abominandum. An tibi videor canis? U. *Minime. Leonem eſſe te non potes inficiari. Habent autem & Leones catulos.* L. *Habent profectò, verum habent & Vrſi.* U. *Vera prædicas. nam Vrſula mea parit mihi plures catulos & catulas quam velim.* L. *Quot?* Examen eſt; *iam pridem deſii numerare.* L. *Quur igitur mihi gratularis, quod in te ipſo deploras?* U. *Quia ſoles frequenter optare, ut tua Leæna pareret tibi leunculum: nunc habes optata. nos votorum compoti gratulamur.* L. *At hic leunculus me iam nunc ſolicitum habet.* U. *Quid eſt rei? Num puer habet male?* L. *Nequaquam. Sed meditor efficere, ut vere catulus hominis videri poſſit.* U. *Num forma prodigioſa fœtus eſt?* L. *Nequaquam. Imo ſi videas, dicas ſcitum infantem. At forma non facit hominem, quam habemus communem cum ſtatuis. Animo ſumus vel homines, vel beſtiæ.* U. *Vnde quæſo iſthæc inceſſit animo tuo cura?* L. *Quia Galenus me docuit, hominem à cæteris ani-*

mantibus, quæ vocamus ἄλογα, diſcerni non ratione, ſed oratione. U. *Intelligo, metuis ne tuus infans, ſemper ſit infans.* L. *Nequaquam. Videtur enim ſatis linguax futurus, adeo nunc garrit, nimirum matrem referens.* U. *Quid igitur metuis?* L. *Quia video complures non humana voce loqui, ſed latrare cum canibus, hinnire cum equis, grunnire cum ſuibus, mugire cum bubus, gannire cum vulpibus, ſtridere cum cicadis, blaterare cum camelis, barrire cum elephantis, frendere cum apris, fremere cum pardis, gemere cum urſis, rudere cum aſinis, balare cum ovibus, ſtrepere cum anſeribus, garrire cum picis, cornicari cum cornicibus, crocitare cum corvis, crepitare cum ciconiis, ſibilare cum anſeribus: denique quodvis animal referre potius, quam humano more loqui.* U. *Næ tu, per anſerem, voces animantium probe tenes, nec prorſus abhorrent à vero quæ prædicas.* L. *Ad hæc perſpicio, quantopere recta pronuntiatio commendet orationem, adeo ut interdum*

terdum

terdum duobus eadem lingua pronuntiantibus, alter veluti citharœdus quiſpiam modulatiſſime canens, aures omnium habeat intentas: alter moleſto latratu tædium moveat omnibus, nec alia videatur pronuntiatio, ſed alia prorſus oratio, imo quidvis potius, quam oratio. U. Quod dicis, ſæpenumero comperi experimento. Sed tu, mi Leo, præpropere curam iſtam ſuſcipis. Tuus enim infans nondum vagire deſiit, & tu ſolicitus es quomodo loquatur? L. Ego nullam ætatem ad diſcendum arbitror immaturam, præſertim in his quibus diſcendis ſtatim natura compoſuit, &, ut ita loquar, finxit hominem. Quorum de numero cum primis ſermo eſt. Nec enim magno negotio canum fœtus diſcunt adulari, aut leporem curſu petere. Mox ut natæ ſunt ſimiæ, incipiunt geſticulari: protinus ut nati ſunt aquilæ pulli, ad prædam geſtiunt, & felium catuli muribus inſidiantur, equorum filii ſtatim ad curſum properant, ut aves ad volatum: non perinde ſucceſſura

re, ſi bovi clitellas imponas, aut bubalum ducas ad certamen equeſtre. Provida natura primum earum rerum docilitatem inſerit, quæ cuique animanti propriæ ſunt, & ad vitam tuendam neceſſariæ. Dum enim repit puer; dum nihil humanæ vocis edit, quadrupedi videtur adſimilis, nec agnoſcimus hominem. Verum ubi iam noſtra verba meditari cœperit, tum demum ut ex nobis prognatum exoſculamur. Et videmus in pueris recens natis, velut in pſittacis, ſtudium quoddam nativum, ac voluptatem etiam æmulandi, reddendique quod audierint tanta docilitate, ut prius auribus agnoſcant conſuetas voces, quam oculis dignoſcant vultus. U. *Iſtuc ego in meis catulis magna cum voluptate frequenter animadverti, riſique.* L. *Præterea nihil videmus in omnem ætatem hærere tenacius, quam quod rudibus illis annis, & cum lacte, quod dici ſolet, nutricum imbibimus.* U. *Sic eſt profecto.* L. *Proinde ſi cura fingimus tibias infantum ad greſſum, ſi buccas,*

cas,

cas, os, faciem ac reliquum corpus vincturis quaſi formamus ad decorem, oculis etiam ſtudio proſpicientes, ne pæti, ſtrabive, aut alio quopiam vitio deformes evadant: quanto magis curandum eſt, ut lingua ſtudio noſtro formetur? quum non aliud membrum ſit volubilius, & in omnia ſequacius, tum ex hoc pendeat totius hominis decor ac felicitas: in ſumma, ut homo ſit, non belua. V. *Id ſatis declaravit noſter Eraſmus, qui nuper De lingua hominis linguaciſſime ſcripſit.* L. *Proinde iam nunc circumſpecto, ſiquem nanciſci queam bonum poetam, cui mox catulum meum, dum adhuc uda eſt argilla, tradam in ſinum, ut fari diſcat.* V. *Quorſum tandem opus eſt poeta? niſi forte compotationem inſtituis, ad quam ſi non adhibebis niſi bonos poetas, habebis admodum rarum convivium.* L. *Equidem ſequor monitorem Horatium, apud quem legi,*

Os tenerum pueri, balbumque poeta figurat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

U. *Poſſunt quidem & iſtuc boni poetę: verum Horatius, opinor, non adeo contempſit poetas, ut eos infantulis erudiendis vellet occupari, quod literatorum & grammatiſtarum eſt munus. Sed quoniam poetarum ſcripta primum omnium ętati rudi proponebantur, unde ceu per luſum, & lectionem, & pronuntiationem, & electiſſima quęque rerum vocabula diſcerent: ſic à poeta dixit os pueri figurari, quemadmodum Demoſthenes diceretur me Grece docere, ſiquis Grece peritus mihi Demoſthenem prelegeret.* L. *Hic tecum non contendero: nam parvi refert. Quanquam arbitror Philippum regem ſapuiſſe, quum Alexandrum ſuum ſtatim, ut natus eſt, tanto Philoſopho traderet in gremium. Bonum igitur grammaticum mihi quero.* U. *Nec iſti minus rari ſunt hodie, quam boni poetę.* L. *Ridiculum, quaſi grammaticorũ non plena ſint omnia.* U. Πολλοὶ βουκένται, παῦροι δέ τε γῆς ἀροτῆρες. L. *Imo tam vilis eſt ubique grammaticorum annona, ut tres minoris*

noris liceant, quam unus cantherio. U. Rurſus audies illud è Græcorum triviis, Πολλοί τοι ναρθηκοφόροι, παῦροι δέ τε βάκχοι: *niſi forte tu grammaticum eſſe putas; qui ſalutatus Latine citra ſolœciſmum norit reſalutare, nec in caſu, nec in genere vocis. L. Hoc nunc vulgo putant eſſe grammaticum. U. Atqui Quintilianus præter illas notiſſimas præceptiones à grammatico exigit enarrationẽ poetarum, cognitionem hiſtoriarum, peritiam antiquitatis, ſcientiam utriuſque linguæ, copiam emendati lectique ſermonis. Super hæc omnia, non ſatis eſt illi grammatice dicere, niſi & Latine dicat, quorum illud è præceptionibus & analogiis petitur, hoc ex Latine loquentium conſuetudine. L. Eadem opera exiget à grammatico cognitionem omnium diſciplinarum, quandoquidem in poetis frequenter incidunt quæ ad muſices, geometrices, arithmetices, Aſtrologiæ, medicinæ myſteria pertinent: adde his ſi libet magicen. Nam abſque rerum naturalium & coſmographiæ*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

phiæ ſcientia, quis eſt locus in poetis, quem recte poſſit exponere grammaticus? U. Vt civiliter agas cum grammatico, nec exigas exquiſitam harum rerum ſcientiam, certe rudẽ earum non oportet eſſe, quem dignum cenſeas cui pueritiam credas inſtituendam. Nec enim quoniam grammatici eſt enarrare Arma virumque, protinus exigemus ut ſit Pyrrhus, aut Hannibal: aut quoniam enarranda Maronis Georgica, ſit peritus agricola: aut quoniam exponenda Aeneæ navigatio, ſit abſolutus nauclerus: non magis quam ſi tractet locum de re culinaria, flagitamus ut ſit Apitius. Attamen quid dicet grammaticus qui prorſus neſcit telorum machinarumque formas & uſus, qui non intelligit figuras in ordinem digeſti exercitus? His quidem rebus interfuiſſe, non parum contulerit: id ſi non contigit, ex libris authorum, ex eorum qui interfuerunt narratione, ex picturis, quantum grammatico ſatis eſt, diſcere licebit. Ad eandem rationem de

cæte-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

cæteris ſentiendum arbitror. L. Iſtud grammaticorum genus fortaſſis olim fuit, nunc obſolevit. U. Prorſus, & ideo liberi noſtri poſteaquam apud iſtos pene conſenuerunt, tales redeunt nobis domum, ut vix arboris, aut piſcis, aut herbæ verum nomen poſſint edere. Verum ſi ſeria nobis eſſet reip. cura, nihil vetat quo minus & hæc ſecula ſint habitura Servios, Donatos, Victorinos, Terentianos, Aſperos, Cornutos, celebriora nomina, quam ſint aliquot Cæſarum. nunc grammatici cognomen pene ſordidius eſt, quam pellionis aut aurigæ. U. De reliquis neſcio, certe Aſperos & Cornutos non deeſſe ſcio. Et tamen ex huius diſciplinæ neglectu ſcatet orbi tam pudenda diſciplinarum & optimorum authorum internecio, tamque fœda balbuties. L. Ad quos iſta cura pertinet? U. Ad quos, niſi ad principes ac magiſtratus, aut certe ad præſules? L. Quam aliam ab his curam exigis? Nonne paſſim habent ludos literarios? Nonne magnis prærogativis & immuni-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

tatibus principes ornant academias, deſignatis etiam iuſtis ſalariis? Lutetiæ quot ſunt collegia pueris erudiendis dicata? Iſta præſulum eſt liberalitas. Fuiſtine unquam apud Anglos? U. *Inſulam omnem luſtravi.* L. *Quam illic vides regias collegiorum ſtructuras: nec deſunt ampli cenſus provocandis, alendiſque iuvenum ingeniis. Iſta principum ac præſulum eſt munificentia. Quid ultra flagitas? An expectas ut ipſi ſedeant in ludo docturi pueros?* U. *Nequaquam, etiamſi ſummum illum præſulem Gregorium non puduit ludimagiſtrum agere. Duo quædam ab illis requiro, delectum magiſtri, & præmii pro merito docentis moderationem.* L. *Non ſatis aſſequor quid tibi velis.* U. *Dicam craſſiore Minerva. Ad huius aut illius commendationem quemvis ludo præficimus, fere indoctum, interdum & moribus improbis, non huc ſpectantes, ut rei chariſſimæ, civium liberis, omnibus conſulamus, ſed ut unius famelici ventriculo proſpiciamus, accuratius*

cir-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

circumſpicientes cui committamus unum equum, aut canem venatorem, quam cui credamus totius civitatis pignora. L. Haud multum aberras à ſcopo. U. Iam ſiquem nacti fuerimus dignum ea provincia, nulla habetur hominis ratio, neque pilo fit pluris, quam quivis alius è plebe. Imo malunt bellum compotorem, quam vigilantem pueritiæ formatorem. L. Quid hic tu facturus ſis, ſi tibi delegemus magiſtratum? U. Vtinam delegetur! L. Creamus te Muſis faventibus ſtudiorum dictatorem, cura ne quid Reſpub. litteraria capiat detrimenti. U. Primum ex omni civium numero deligam mihi virum ætatis non quidem decrepitæ, ſed tamen provectæ, vigilantem, induſtrium, bonæque fidei, qui maximam ætatis partem in hoc literarum genere non infeliciter tranſegerit. L. Quid ſi talem inter tuos non invenias? U. Accerſam vel à Gadibus, ut aiunt. Huic non præſcribam certum ſalarii modum, verum ea formula paciſcar cum eo, qua
con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

convivator ille, cuius meminit Ariſtoteles, cum citharœdo, ſed fide meliore. Quo diligentius fideliuſque docueris, hoc plus feres à nobis præmii. Si fefelleris expectationem noſtram, te ipſum magis, quam nos fefelleris. Sin reſponderis; efficiam ut dicas, tibi cum Rep. nequaquam ingrata rem eſſe. Si porro, quod optamus, etiam ſuperaris, non patiemur, quod quidem in nobis erit, noſtram benignitatem officiis tuis ſuperari. Ad hoc certamen accingere bonis avibus. L. *Quis iſtum deliget?* U. *Quis alius, quam ego dictator?* L. *Verum de arte negant recte iudicare quenquam niſi artificem.* U. *Fateor.* L. *At quid faciet dictator ipſe literarum rudis, ut fere ſunt qui magiſtratum gerunt?* U. *Ex eruditorum ſuffragiis rem geram.* L. *Atqui hic rurſus fallet delectus, ſi vel imperitus ſit, vel prave doctus, vel malæ fidei, is cuius iudicio niteris.* U. *Eum deligam quem fama potiſſimum commendarit.* L. *Famam mihi narras? At pauciſſimis, ô bone,*

tutum

tutum fuit famæ credere. U. *Colligerem eruditorum puncta.* L. *Eodem relabitur quæſtio. Quid ſi pro eruditis deligas eruditionis oſtentatores? quid ſi impoſtores? quid ſi ſiniſtri iudicii homines? Noſti palliatos iſtos, ſine quibus nihil rerum geritur. Improbitas, fuci, præſtigiæ, quæſtus omnia vitians, faciunt ut delectus ſit difficillimus.* U. *Veris vincor, optarim te vana loqui.* L. *Sed ut feliciter eligas, & in his quos ſelegeris, ſint aliquot vere docti, utri parti ſubſcribes variantibus ſententiis?* U. *Maiori.* L. *Sed nunquam ea fuit, aut erit felicitas rerum humanarum, ut quod optimum eſt, pluribus approbetur.* U. *Non mentiuntur omnia. Et vir qui ſapit, quique, ut Plautus ait, acetum habet in pectore, ex multis coniecturis aliquanto certius divinat, quam quivis augur, aut aruſpex ex avibus præpetibus & oſcinibus, aut ſoliſtimis tripudiis, aut extorum fibris. Poſtremo in re tam ſeria, non gravabor comprecari divos, ut ſuo favore*

rem bene fortunent. L. *Caſſianum opinor.* U. *Imo* CHRISTUM *ipſum. Nec enim illorum curam poſuit, opinor, quos ſemel complexu ſuo dignatus, iuſſit ad ſe perferri, beneque precatus eſt illis: qui quod precatur, idem præſtare valet.* L. *Sed quas tandem coniecturas mihi narras augur & aruſpex?* U. *Exquiram num bonis prognatus, num liberaliter educatus, num proborum convictu delectetur, num ipſe probatus hominibus charus ſit & amicus, num magis delectetur libris, quam compotationibus, aleave: obſervabo mores, geſtum ac ſermonem hominis, an neque ſegni demiſſoque ſit ingenio, neque rurſus iracundo ac iactabundo. Denique contemplabor vultum, frontem & oculos hominis.* L. *Iam ex augure fies phyſiognomus.* U. *Diſpiciam quales evaſerint, quos ille formandos ſuſceperat.* L. *Hominis cordati ſermonem audio. Nemo ſtatuam faciendam locat artifici, niſi prius inſpectis aliquot ſignis, quæ ex illius officina prodierint; & nos citra*

ſpeci-

ſpecimen omne liberos formandos temere cuivis committimus, diligentiores in ære marmoreve credendo, quam in his quæ nobis chariora ſunt, quam ſumus ipſi nobis. U. Recte dicis. Ex tot igitur rebus an dubitas hominem non omnimo ſtultum, & uſu rerum edoctum, poſſe certo divinare? L. Certius, opinor, quam ipſe Calchas Homericus. Verum in re non magna videberis magnam operam ſumere: ſic literatorem deligens, quaſi deligas præſulem. U. Aliud ſonant chordæ tui pectoris, vir egregie, aliud linguæ plectrum. An tu credis minus referre civitatis, ut ſit probus pueritiæ formator, quam ut ſit probus Epiſcopus? Eadem eſt utriuſque functio, niſi quod hic fingit ætatem teneram, ille iam adultam: atque ut par ſit ars, literatoris operoſius eſt negotium, & ob hoc utilius, quod materiē fingit magis obſequentem digitis. L. Quid igitur ſupereſt, niſi ut grammaticum iiſdem ornes inſigniis, quibus Epiſcopum, unctione, chirothecis, mitra, gemmis, pe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

do, pallio? U. Nihil abſurdi fuerit, ô vir præclare, utcunque rides. Quanquam quid refert? Habet ille pro pedo ferulam: & ſi magis placet regalis collatio, habet pro ſolio cathedram, pro faſcibus & ſceptro virgam & ferulam. L. Adde pro ſatellitio pediculos. U. Leges figit ac refigit pro ſuo arbitratu, pœnas ſumit ac remittit. &, quod eſt regali poteſtate ſublimius, perpetuam agit dictaturam. nam illis dictare quotidianum eſt. L. Dictant nimirum uſque ad ravim interdum, capitiſque vertiginem. Sed extra iocum, plane fateor nihil eſſe regno ſimilius, quam agere ludi literarii magiſtrum. Nec aliud ſpectabat Nero, ſi contigiſſet excuti regno, niſi ut alicubi ludo præfectus muſicam doceret & literas. Nec moriturus aliud deplorabat, quam quod tantus artifex periret. Nec Dionyſius ſibi videbatur prorſus regno ſpoliatus, poſteaquam Corinthi ludi præfecturam eſſet adeptus. U. Vtinam plerique non ſint tyranno ſimiliores, quam regi. Habes igi-

tur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

tur grammaticum ex animi tui ſen-
tentia: libet enim hoc fingere. Quo
modo tractas hominem? U. Non ſi-
nam eſſe inter ſordidos, ſed optimis &
honoratiſſimis quibuſque civibus
eum tradam, ut intelligat ſe vivere
in civitate, in qua virtuti, recteque
factis habeatur honos. Nec tamen
ad aliud munus vocari patiar, quam
ſuſcepit. Sola ætas ingraveſcens im-
petrabit illi rudem; ſic tamen ut
fruatur, ſua virtute & conſiliis ad-
ſit, ſi minus queat opera. Currenti
adhibebo antagoniſten, qui citra
contentionis amarulentiam viciſſim
& excitetur & excitet. L. Quid ſi
gaudeat commutare locum, ut fere
eſt hoc hominum genus! U. Alliga-
bo catenis aureis. L. Tui collegæ non
patientur tanti conſtare ludimagi-
ſtrum. U. Verum tu videris oblitus,
quod mihi paulo ante tradideris di-
ctaturam. L. Sic eſt profecto. Ex-
ciderat, ſed reddo dictaturam. U. I-
mo, ſi ius, iam pono magiſtratum, &
collegis meis perſuaſurus ſum, ut ali-
bi potius, quam hic, ſint frugales.
L.

L. *Quibus rationibus id efficies?* V. *Primum oſtendam, ex hoc fonte potiſſimum manare ſalutem, aut perniciem civitatis. Commemorabo quantum ex ærario depromatur in res pene nihili.* L. *Omitti poterat iſtud pene.* V. *Ad hæc quot canonicos alit una nonnunquam eccleſia, quorum ſinguli quotannis capiunt aureos quadringentos?* L. *Et eo amplius apud nos.* V. *Non hæc eo dico, quod illis invideam. Dignos arbitror uberioribus præmiis, ſi ſuo fungantur officio. Sed illud mihi dicas, velim, uter plus adfert momenti ad commoda reip.? unus canonicus, an unus ludimagiſter?* L. *Ludimagiſter, ſi modo probus ſit, plus adfert utilitatis, quam tres canonici, quamlibet in templi ſtationibus aſſidui.* V. *Quur igitur alter clarus: alter ſordidus habetur: alter cum dignitate capit cenſus uberes, alter vix tantum ut famem effugiat?* L. *Vis igitur, ut ludimagiſtro duplum & dignitatis & cenſus decernamus?* V. *Minime.* L. *At promeretur plus quam triplum.*

plum. V. Dignitas ac præmium paratum digno pariter atque indigno, invitaret improbos ad prædam, quemadmodum nunc contemptus & mercedis exilitas alienat probos. L. Quid ergo facies? V. Ego hæc nolim muneri coniuncta eſſe, ſed meritis & officio tribui, ac diſpenſari verius quam dari. L. Perdifficilis eſt provincia, & ad otium proclives ſumus omnes. V. Eoque crebris adhortationibus ac munuſculis excitarem hominis induſtriam, nec omnino committerem eam provinciam, niſi diligenter edocto, quam arduum munus ſuſciperet. Quin & ſanctiſſimo iureiurando adigerem, quemadmodum olim magiſtratus tradebatur conſulibus. præirem formula: Devoveo me, meoſque omnes, ſi quid ſciens fefellero. L. Adiunge & Iovem lapidem. V. Quid ni? Et ſiquid hoc etiam firmius. L. Quid ſi incidiſſes in impoſtorem? V. Eum pro ſuis ornarem virtutibus, ut nequis alius facile ſciens idem auderet in poſterum. L. At novi civitates non in

poſtre-

poſtremis celebres, ubi conducti profeſſores inſigniter eruditi, non inveniunt qui vel gratis audire dignentur. V. Ignavum hominum genus mihi narras, quod nuper ſub umbra pietatis cœpit exoriri. hos ego veluti fucos ab alvearibus abigerẽ. Quanquam & huius rei bona pars in profeſſoribus ſita eſt. Non enim minus eſt accendere ſtudium adoleſcentiæ, quam alere. Facile multa diſcit, qui diſcendi eſt avidus. Proinde non parum promovit, qui docuit amare literas. L. Iſtiuſmodi doctorem optare proclivius eſt, quam nanciſci. V. Veriſſima prædicas, atque iſtud ipſum frequenter apud me demirari ſoleo. Multos incitat pietas, ut ex ultimis terræ finibus proficiſcantur Hieroſolymam, magno rerum diſpendio, nonnullo item vitæ periculo: quidam nudis pedibus, nonnulli etiam lorica ciliciove cutem affricantes Romam aut Compoſtellam adeunt. Multis hic inceſſit affectus, ut relictis omnibus quæ poſſident, dedant ſemet in arctiſſimum vitæ genus, puta Car-

tuſia-

tuſianorum, Guilhermitarum, aut Brigidenſium. Nec defuerunt qui ſeſe in ſpeluncam abdiderint, nunquam inter homines prodituri, nec ſolē hunc communem aſpecturi. Ex tot hominum milibus mirum eſt tot ſeculis neminem exiſtere, qui gratis, ſuoque ſumptu pueros formandos ſuſcipiat. Si labor quæritur, hic laboris abunde eſt. Sin utilitas, quibus obſecro modis queas uberiorem utilitatem adferre rei Chriſtianæ? Sin pietas, quod tandem ſacrificium Deo gratius offerre poſſis? Si benefacta metimur charitate, quid confert proximo, ſi Compoſtellam, Romam, aut Hieroſolymam curras? Eos labores arbitror Deo gratiſſimos, qui cum plurimorum utilitate coniuncti ſunt. Hi quum nuſquam deſint, quid attinet alios accerſere, qui, ſiquid conducunt, uni conducunt, aut certe paucis, & his ad quæſtum verius, quam ad pietatem. Reperiuntur qui ſuas opes largiter effundant extruendis templis: fateor pium eſſe ſumptum. Verum ex tot milibus de-

miror

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

miror adeo paucos exoriri, quos i
vet hic eſſe benignos. L. *Satis feli*
citer ageretur cum rebus humanis,
vel pretio conduci queant. V. *Qui*
cauſa? L. *Quid niſi pleriſque in re*
bus præpoſtera cæcaque mortaliu
iudicia? V. *An his non putas eſſe*
medendum? L. *Medere mari, ſi po*
tes, ut dulceſcat. Sic ſunt res & in
genia mortalium. V. *Huc certe ad*
nitendum, ut minus habeant mali
ſi, ut bene, perfici non poteſt. L. *Li-*
cet quidem optare. V. *Quid vetat*
quo minus & efficere? L. *Nihil fa-*
cilius, modo queas efficere ut ſapian
homines. Nunc maxima pars mor-
talium amat falli: adeo ut ſi deſit
qui id faciat, ipſi imponant ſibi. V.
Nimium vera loqueris. L. *Quin &*
illud obſervatum eſt mihi, vix un-
quam uſu venire, ut fidelis pueritiæ
formator operæ pretium ferat ex ſuis
diſcipulis, quum norim multos pue-
ritiæ corruptores, hoc eſt, qui non
minus male ſtudiis illorum proſpexe-
rint, quam moribus, hoc quæſtu ma-
gnifice locupletatos. Sane id fato quo-
dam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

dam fit, ſive ætatis illius inſcitia, ſive ingratitudine, ut iam non temere videatur Græcorum proverbio dici, Beneficium non eſſe conferendum, nec in puerum, nec in ſenem. in hunc, quia perit antequam gratiæ referendæ detur opportunitas: in illum, quia non meminit. addendum autem erat, quia non intelligit: & ſi intelligit, odit hoc beneficii genus. V. Ætas adferre ſolet iudicium. L. Fateor in nonnullis, in pleriſque malitiam adfert. V. Sic eſt, ſed tamen nonnullis in tractanda ætate tenera deeſt dexteritas. Non enim ſatis eſt præceptorem eſſe doctum ac probum virum: comitas quædam & commoditas adſit oportet, qua & ferat ætatis, quam tractat, inſcitiam, & ſemet ad illius naturam accomodet, nutricum videlicet exemplo. Quemadmodum medico non ſatis eſt noſſe, quod pharmaci genus ſit præſcribendum, niſi ſit artifex adminiſtrandi. nam & fallendus interdum eſt ægrotus, ut beneficium imprudens accipiat. L. Vnde tanta rerum huma-

narum infelicitas? Pueri nec ſentiunt beneficium, nec meminerunt: iuvenes non ferunt habenas: ſenes non referunt gratiam: & aiunt, quod mulieri benefeceris, fere perire.
V. *Vnde? niſi ut Chriſtianæ charitati nuſquam deeſſet exercendæ benignitatis materia? quæ ſi deſit, nihil effecerit humana providentia. Quinpotius ſæpenumero fit, ut quæ ſunt ſumma cura ſummaque ratione conſtituta, vergant in partem deterrimam. Quod enim ad ſcholas attinet, nihil olim videtur prætermiſſum, quod hominis conſilio proſpici quiret. Inſtitutæ ſunt ſcholæ, quas ob omnium diſciplinarum publicam profeſſionem vulgus appellat Vniverſitates. In has & Romani Pontifices, & principes contulerunt quicquid potuerunt vel dignitatis vel munificentiæ. Extructa collegia, digeſtæ diſciplinæ, deſignati profeſſores, addita ſalaria, diſtincti incipientium, proficientium, conſummatorum gradus, honores & emolumenta. Proſpectum eſt & tenuibus, qui*
illic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

illic plerique diteſcunt. Habent rectorem, ſceptrigeros, cancellarios, conſervatores, decanos, alioſque magiſtratus. Quid quæris? Regnum quoddam eſſe dicas literarium. Iam de minoribus ſcholis non ſegnius eſt habita cura. Harum cura maiorum providentia bifariam partita eſt, ut præcipua ſit penes ſacerdotum collegium, altera penes magiſtratum. additus eſt peculiaris huius negotii præfectus, quem Scholaſterem vocant, Scholarchus dici poterat; ſub hoc ludimagiſtri. Et tamen tam ſolicita providentia non potuit efficere quo minus in omnibus fere ſcholis ſeculis aliquot regnarit operoſa barbaries. Proinde Ioannes Coletus, vir æterna dignus memoria, quum templo divi Pauli ſcholam puerilem addidiſſet, nulla cura magis torquebatur, quam in quos eius rei præfecturam delegaret. Epiſcopi iudicant hanc rem indignam ſua ſolicitudine. Scholaſteres cenſibus recipiendis ſe potius, quam ſcholæ curandæ datos arbitrantur, & pulchre ſibi videntur

ſuo functi officio, ſi ludimagiſtros no deciment. In collegiis canonicorum fere ſemper deterior pars ſuperat. Ma giſtratus vel iudicio carent, vel in dulgent privatis affectibus. L. Quid tandem conſilii reperit? V. Homi nem coniugatum, & liberis divitem ſcholæ præfecit. Proviſionem delega vit aliquot è civibus laicis, quorum probitatem habere ſibi videbatur ex ploratam, ut ab his in hæredes proxi mos derivaretur. L. Num ea provi dentia ſecurum reddidit? V. Mini me. Sed hic aiebat ſibi videri mi nimum eſſe periculi, ut tum habe bant res humanæ. Vnde nunquam illorum iudicio potui ſubſcribere, qui vitiis hominum offenſi, protinus tollendum cenſent quod inſtitutum eſt. veluti monaſteria quidam cen ſent abolenda, quod in quibuſdam collapſa ſit vera religio: præſulum & canonicorum ordinem poſtulant ab rogari, quod nonnulli ſecus, quam decet, vivant. Idem decernunt de ludis & pædagogiis, quia diſplicet quorundam inſtitutio: quaſi ſtatim

quod

quod in horum locum fuerit ſubſti-
tutum, aut cariturum ſit omni cri-
mine, aut in vitium non facile poſ-
ſit degenerare. Quanto ſatius eſt id,
quod recte fuit inſtitutum, ſarcire,
id quædam interim conniventes? id
quod eo facilius erit, ſi reputemus re-
rum humanarum conditionem, in
quibus, ut ſint proſperrimæ, nihil eſt
ab omni parte beatum, ſemper erit
quod deſideres, quod ſarcias, quod
inſtaures. L. Eſt igitur aliquid, per-
ſpicere fontes unde ſcatet malum, de-
inde qua ratione liceat mederi. V. Ne
recedamus ab inſtituto, huius mali
præcipua pars mihi videtur oriri ex
publicis ſcholis, quas ambitioſo vo-
cabulo, ut dixi, nunc appellant Vni-
verſitates, quaſi nihil abſit bonæ diſ-
ciplinæ: tum ex monaſteriis, præſer-
tim iis, in quibus inſtituuntur
ad doctrinam Euangelicam, quod
genus ſunt Dominicanorum, & Fran-
ciſcanorum, & Auguſtinenſium. In
his enim adoleſcentes vix trimeſtri
ſtudio grammaticæ dato, protinus
rapiuntur ad ſophiſticen, dialecticen,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

ſuppoſitiones, ampliationes, reſtrictiones, expoſitiones, reſolutiones, ad gryphos & quæſtionum labyrinthos. hinc recta in adyta Theologiæ. Tales, ubi ventum eſt ad eos authores, qui utriuſque linguæ facundia præcelluerunt, Deum immortalem, ut cæcutiunt, ut delirant, ut ſibi videntur in alio prorſus eſſe mundo. Quoniam autem ſemel ſumpto leonis exuvio pudet inſcitiam fateri, ſimul autem & pudet & piget neglecta diſcere, bellum indicunt rectioribus ſtudiis, & horum profeſſores odio plus quam Vatiniano perſequuntur. L. Iſtiuſmodi multos nimium cognitos habeo. V. Parentibus imperitis inſtillant in aurem, ne ſinant liberos ſuos frivolis ſtudiis ætatem perdere, perſuadētes, in his, & bonis moribus, & Chriſtianæ fidei, ſubeſſe naufragia. L. Nihil fingis. V. Iam in collegiis ſive pædagogiis quibuſdam magna in hac re ceſſatio eſt. L. Quiſic? V. Si non reciperent niſi iam grammaticæ rei peritos, nec aliud profiterentur, quam philoſophiæ diſciplinas; & eru-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

eruditiores nobis darent, & ipſi minus haberent negotii. L. Verum; ſed & compendii minus. V. Rem acu tetigiſti. Nunc quo quæſtus ſit uberior, quamlibet elementarios ac propemodum ἀναλφαβήτους recipiunt. Tolerari poterat hoc, ſi digeſtis ordinibus & claſſibus, in ſingulas artifices idoneos præficerent, tum huic diſciplinæ, cui veluti fundamento nituntur omnes, iuſtam curam juſtumque tempus darent. Nunc ſophiſticis argutationibus plus æquo datur, & hæc diſciplina, qua non alia magis eſt neceſſaria, velut obiter & in tranſcurſu guſtatur verius, quam diſcitur. Moxque pueri rapiuntur ad titulos honoratiores, unde magiſtris pluſculum accedit lucri. L. Ita nimirum fit, ut qui plus æquo properant in initio, ſerius perveniant quo volunt. V. Nec huic profeſſioni ſuus habetur honos, quemadmodum cæteris. Aliis enim honoris cauſa titulus additur à baculo, aliis à licentia, alii ſalutantur magiſtri artium, doctores medicinæ, doctores iuris Cæſarei,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

doctores iuris Pontificii, doctores utriuſque: traduntur inſignia, prærogativæ, dignitas. At grammaticus nihil aliud eſt quam grammaticus, quemadmodum calcearius nihil aliud eſt quam calcearius. L. *Quos tu credis à baculo cognomen habere, quidem accepi à bacca lauri dictos.* V. *Si res hæc tibi curæ eſt, dicam quod ex quodam hierophanta ſeu myſtagogo talium rerum didici.* L. *Percupio.* V. *Is attulit triplicem huius cognominis etymologiam, mea ſententia non abſurdam. A baculo, inquiebat, dicuntur bacularii, vel quod adhuc in piſtrino laborantes, baculis impellantur, iumentorum ritu, vel quod nondum in diſciplinis abſoluti, opus habeant rectore baculo.* L. *Probabile narras.* V. *Scis autem lauro baccas eſſe nigras & amaras. Porro quoniam id temporis etiamnum arrodentes amarum ſapientiæ corticem, nondum ad nucleum dulciſſimum penetrarunt, baccalaureos appellari placuit.* L. *Iſtuc etiam probabilius.* V. *Verum myſtagogus*
ille

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

ille tertiæ ſententiæ palmam tribuebat. L. Quam tertiam adferebat? V. Arbitrabatur dictionem compoſitam à vacca & laro, vaccalarius. L. Bella mixtura vaccæ cum avi. V. Imo probabis, ſi cognoris rem omnem. Scis, aliquot nationes pro B ſonare V conſonantem, & contra. L. Novi. V. Et vacca lac porrigit. L. Aiunt. V. Et larus avis eſt avidiſſima. L. Iſtuc me docuerunt Eraſmi proverbia. V. Iam de amabili illo ſapientiæ principe dictum eſt, Mel & lac ſub lingua eius. unde quos vehemens quidam ardor huius lactis agit rapitque, Vaccalarii dicuntur. L. Quin igitur capralarii dicuntur potius, quũ lac caprinum à medicis præferatur bubulo? V. Quia plus lactis reddit una vacca, quam capræ tres, præſertim apud Phryſios. L. Pulchre quidem hoc expediſti. Sed unde Licentiæ vocabulum? V. Et hoc me docuit ille myſtagogus. Qua quidem in re vulgus errat pericoloſe, credens, illis iam licere quod libet, velut ab omni honeſta functione dimiſſis,

Vaccalarius.

Licentia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

eoque nonnulli tum ſe dedunt otio, quum maxime ſint ſuſcipiendi labores. L. *Idem error & me, fateor, hactenus habuit.* V. *Atqui ſecus habet. Hæc licentia non ducitur à Licet verbo imperſonali, ſed à Licere, quod eſt ex eorum numero, quæ Græci vocant* αὐτοπαθητικὰ, *quod genus eſt vapulo, unde deductum licitari.* L. *Quis hoc divinaſſet?* V. *Tum enim plurimi fiunt, & velut à licitantibus accerſuntur, alius ad aulam, alius ad curam paſtoralem, alius ad Abbatiam, alius ad opimam præbendam: in ſumma, alius alio. longum eſt enim omnia commemorare præmia.* L. *Scite tu quidem hactenus. Sed unde magiſtri noſtri?* V. *Honoris cauſa*

Magiſtri noſtri.

Græce dicuntur Theologi, Hebraice Rabini, quod Latine ſonat magiſtri noſtri. L. *Intelligo. Talibus igitur cognomentis honorandum cenſes & grammaticum?* V. *Quidni tales, quales fuerunt Donatus & Servius, dicantur doctores grammatices, quum proclivius ſit vel in triplici iure doctoris nomen, quam ſemel boni grammatici*

matici titulum promeruiſſe? L. Da Servios, dabimus honores. V. Imo tu da honores, ego dabo Servios. Honos enim non ſolum alit, verumetiam gignit artes. Adderem dictator & locum honoratum in conſeſſu, & inſignia, reliquaque debita viris præclaris ornamenta. L. An tibi parum eſt, ſi literatores inſigniti literis incedant ut Samii, quemadmodum aiunt? V. Adderem & ſcholis ipſis munditiem ac dignitatem, quum vix ſit hara porcorum ſordidior. L. Puériſne tantum honoris? V. At hi pueri templa ſunt ſpiritus ſancti; in his plantariis latent ſenatores, magiſtratus, doctores, Abbates, Epiſcopi, ſummi Pontifices & Cæſares. Quo infirmior eſt ætas, hoc plus addendum eſt honoris, iuxta Pauli doctrinam. Poſtremo hi parvuli ſunt, quorum uniuscuiuſlibet offenſionem CHRISTUS *voluit atrociſſimo ſupplicio puniri, & aſinis male docentibus molam aſinariam alligari, itaque demergi non in arenam ripæ proximam, unde poſſent enatare, ſed in profun-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

dum pelagus. Nunc quod eſt iniuriarum genus, cui non patimur imbecillem ætatem obnoxiam eſſe? Nullus fere tam abiectus, tam ineptus, tam inſulſus, tam excors, tam indoctus eſt, quin videatur idoneus formandæ pueritiæ; cuius levior eſſet calamitas, ſi tantum aleret eiuſmodi beluas, niſi pateretur & tyrannos. Nulli ſunt enim plagoſiores, quam qui nihil habent liberalis diſciplinæ. L. *Sic & monarchæ, ſi ratione careant, qua rempublicam adminiſtrent, ad vim ac tyrannidem confugiunt.* Operoſa *res eſt imperare liberis, & compendioſa philoſophia eſt dicere, Sic volo.* V. *Iam illud in pædagogiis pene ſolenne eſt, ut aut tenues, quibus non eſt unde vivant, aut puerum aliquem nudiustertius magiſtelli nomine donatum, pueris grammaticen docendis præficiant, tantum in hoc ut vivat.* L. *An non pium exiſtimas deſtitutis opitulari?* V. *At iſta quidem humanitas in unum famelicum, in tot pueros magna eſt inhumanitas. Impia eſt eleemoſy-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

moſyna quæ de rapina confertur: & ingratum ſacrificium quod ex prædatione datur. Malefica eſt beneficentia quæ cum multorum iniuria coniuncta eſt. Vt eſt interdum principum crudelis clementia, quum uni cuipiam condonant facinus plurimorum malo. Sunt innumeræ viæ, quibus famelicis conſuli poſſit. L. *Naſcuntur interdum humillimo loco generoſa ingenia, quæ rei familiaris anguſtia ſubmovet à liberalibus diſciplinis. An non humanitatis eſt hæc evehere?* V. *Maxime, ſed cum delectu & citra cuiuſquam iniuriam. Nunc fere adſciſcuntur ad hoc munus non alia commendatione, niſi quia cognatus eſt, aut conterraneus, aut compotor, aut alioqui notus, aut denique, quod eſt pietati proximum, quia miſerabilis. At interim non miſeret tot puerorum.* L. *Plerique turpe putant quenquam ſemper in grammatices profeſſione manere.* V. *Quinam id turpius, quam pictorem nihil aliud profiteri quam pictorem? Quamquam fieri*

non

non poteſt, ut grammaticus nihil ſit quam grammaticus, etiamſi in cæteris diſciplinis non perinde excellat. Nam ut unus in omnibus emineat, nec à ſuperis datum eſt, nec expedit vitæ mortalium, utcunque Græci iactant ſuum Hippiam. Tum enim cum rebus humanis feliciſſime agitur, quum diſtributis varie dotibus, amicitia, iuxta proverbium, facit omnia communia. Quid enim ſtultius, quam dicere manui, nihil aliud es quam manus: aut ventri, nihil aliud es quam venter: aut tibiæ, nihil aliud es quam tibia: aut naſo, nihil aliud es quam naſus? Et pulchrum eſt probri cauſa dicere grammatico, nihil aliud es grammaticus? Eſt aliquid & ventre contemptius, per quod eiiciuntur craſſiora corporis excrementa. Contemnat hoc qui volet, & videat quam floreant cætera membra. L. Iſta ſunt evidentiora quam ut poſſim refellere. Sed ut ad profitendi rationem ſeſe noſter recipiat ſermo, Non probas ſcholas publicas? V. Imo cum Fabio probo

maxi-

maxime, modo vitentur ea quæ vir ille non minus integer, quam eruditus vitanda commonſtrat. Nec enim iſtos probo, qui obſcuri ipſi, in obſcurum angulum contrahunt pueros, ac docent impune quodlibet. L. *Laudantur in hoc genere quidam, qui non ita pridem exorti, medium genus inter monachos & laicos, domi ſuæ docendis pueris quæſtum uberem facere dicuntur: quanquam hoc aucupium, & à monachis quibuſdam affectari cœpit.* V. *Sua cuique ſententia eſt, mihi diſplicent in hiſce rebus latebræ, lucem amo. Tum id genus doctores fere ſunt* αὐτοδίδακτοι, *nonnunquam indocte docti, nec ſui iuris, & liberaliter educati: ad hæc alieniores à moribus ſenſuque communi. Quibus rebus fit, ut apud hos nativus ille vigor & alacritas ingeniorum frangatur, ac dejiciatur ad habitum quendam Phariſaicum, qui liberalem & ingenuam indolem corrumpit, ſervile quiddam & illiberale inſerens teneris animis. Quin & illud non raro videmus, eos, qui*

ex talibus nidis emergunt, evadere cæteris inſolentiores, minus ſynceros, magis fucatos, minuſque liberales. L. *Quid utilius, quam ut prima ſtatim ætas formetur ad pietatis diſciplinam?* U. *Recte, ſi pietas in raſuris, cingulis, palliis, piſcibus, & fabis, morumque triſtitia, ſita eſt. At vera pietate nihil eſt hilarius. Iam ut hodie talis ſit monachiſmus qualis olim fuit, non omnes huc aluntur, nec expedit imbecillem velutique lactentem adhuc indolem immodica triſtitia corrumpere, quæ gignit ſervile quiddam, & nativam ingenuitatem vitiat. Paulus non temere monet parentes, ne liberos ſuos amarulentia contriſtent. At iſtorum moroſis moribus ſcio quædam ingenia, feliciſſime nata, fuiſſe perdita. Nam his potiſſimum imminent dejiciendis, quũ, ut in equis, ita in pueris, ſæpe feliciſſima ſint ingenia, quæ gravatim ferunt imperia. Itaque refingunt in aſinos, quoniam equis imperare nequeunt. Adde his & gravius malum. Si quem puerum viderint in-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

dole candida, aut etiam re lauta, hunc ſtudioſius frangunt ac dejiciunt, veluti generoſum pullum ad ſuæ vitæ inſtitutum prædomantes: nec patiuntur abire, ſed blanditiis, minis, terriculamentis, obteſtationibus, horrendis narrationibus inſtant, urgent, obtundunt, donec vel ad ſe pertrahant, vel, ſi id nequeant, in alium protrudant gregem. Quid autem facilius, quam ſimplicem ætatem ac rerum imperitam vel fallere, vel terrere? L. *An iſtud faciunt?* U. *Non refero ſomnium: meum ipſius periculum narro.* L. *Quod, obſecro? Num quando in diſcrimen veniſti, ne fieres vir bonus?* U. *Educabar apud hos* Deventurii, *nondum egreſſus annum decimumquintum. Eius ſodalitii præfectus omnia moliri cœpit, ut me ipſorum inſtituto addicerem: & eram alioqui puer ad pietatem propenſus. Ibi pro mea puerili ſapientia excuſabam ætatem, ſed præcipue voluntatem parentum, quorum iram ſerio metuebam, ſiquid illis inſciis tentaſſem. Hic ille vir e-*

gregius,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

gregius, ubi ſe videt nihil eloquentiæ proficere, admovet exorciſmum. L. *Quid fiet, obſecro?* U. *Admovet imaginem crucifixi: ac mihi iam flenti vultu entheo, Agnoſciſne, inquit, hunc pro te paſſum? agnoſco, inquam. Per hunc, inquit, te obteſtor, ne committas ut fruſtra pro te ſit mortuus, ſed obtemperans meis conſiliis, conſulas animæ tuæ, niſi velis in æternum perire cum mundo.* L. *Non deiecit puerum tanto ariete?* U. *Plane deieciſſet, ni me parentum terror alio retraxiſſet.* L. *Iſta quidem vis eſt.* U. *Quod mihi accidit, refero, alii narrent quid ipſis acciderit. Nec dubito quin innumeri ſint qui ſimilia pericula de ſe narrare queant. Accedit ad hæc quod huiuſmodi fere nihil habent commercii cum ethnicis authoribus. Cæterum quanquam non cenſeo, Martialem, Catullum, Tibullum, aut ſiqui ſunt horum ſimiles, prælegendos ætati lubricæ: tamen ad antiquitatis & venuſtæ dictionis cognitionem expedit præceptorem in omni veterum genere diligenter fuiſ-*

ſe

ſe verſatum. Sacratior quidem eſt liber Pſalmorum, quam Odarum Horatii, ſed ex his quam ex illis rectius diſcitur ſermo Latinus. L. Verum, hoc hominum genus unde velles parare victum? U. Si nihil aliud, unde regius ille Paulus ſibi parabat: conſuebat coria. quanquam aliud eſt unum alere, aliud ditare multos. L. Probibet ſacerdotii dignitas. U. Sacerdotes ſunt qui populo CHRISTI miniſtrant Euangelium. Quid ſi omnes fiant ſacerdotes, num omnes vivent in otio? L. At ſunt viri boni. V. At non meliores Paulo. Verum agnoſcamus dignitatem, num otium adfert dignitatem? Scurrarum igitur & ludionum mira dignitas eſt. Otium laudem habet in Epiſcopis & clericis, quanquam id nihil minus eſt quam otium, quum aſſidue vacent ediſcendis ediſſerendiſque ſcripturis, cognoſcendis cauſis, componendis litibus, increpandis improbis, conſolandis afflictis. Nullum eſt honeſtum otium, tantum in negotii genere diſcrimen eſt. An tibi

iuſta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

inſta videtur ab operis manuariis excuſatio, quod hypodiaconus ſis aut diaconus, quum nullam operam præſtes eccleſiæ, nec huc te pares ut præſtare queas? Olim certe proprium erat monachorum, operari manibus. Quod ſi cauſantur ſordidum opificium: ſi non ſordidarunt Paulum coria, non eſt quod illi metuant ſordidum opificium. L. *Quod narras, idem frequenter audivi à viris inſigniter cordatis. Sed iſti vacant precationibus.* V. *Vacent; labor non multum officit precationi.* L. *Illos certe probas qui conſtitutis ſodalitiis alunt in ſtudia tenues, quibus alioqui cum remo, ſtiva & raſtro res erat futura.* U. *His rebus quidam fortaſſe magis congruebant. Verum agedum; piæ mentis arbitror, ſublevandis pauperibus indulgere. Ad literas accerſi nolim, niſi vigilanti cum delectu.* L. *Cur ita?* U. *Fateor ex ſubulco nonnunquam naſci regno dignum ingenium: ſed ut paria ſint ingenia, plurimum habet momenti liberalis educatio. Nec parvi*

refert

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

refert inter quos verſeris à puero. Ad liberales autem diſciplinas priſci non admittebant, niſi bonis prognatos. Hic periculum eſt, ne venter illectet ad ſtudia literarum, quos natura genuit aliis rebus. Iam ſi quorum indoles meretur ad hoc honoris vocari, ſimul accedere debet liberalis educatio, ſic ut frugalitas adſit, non abſit munditics. Nec oportet benignitatem eſſe ſordidam, alioqui hoc non eſt alere, ſed torquere. Sed de ſuis quiſque liberis ſtatuet quod videbitur. Tuum qua ratione vis inſtitui? L. *Primum diſcet expedite ſonare, deinde prompte legere, mox eleganter pingere. Deinde deligetur morum & ingenii formator, deligentur ſodales proba indole. Alibi parcus ero, non hic. Vtriuſque linguæ peritiam exacte perdiſcet teneris ſtatim annis. Dialectices non patiar eſſe rudem, nolim tamen ludicris illis argutiis ad oſtentationem repertis torqueri. Rhetoricis aliquanto quidem diligentius, ſed tamen citra ſuperſtitionem exercebitur, ſcribendi* Ratio pueri inſtituendi.

dicen-

dicendique potius uſu, quam anxia præceptorum obſervatione. Sed prius Geographiam perdiſcet accurate: Arithmeticen, Muſicam & Aſtrologiam deguſtaſſe ſat erit. Medicinæ tantum addetur, quantum tuendæ valetudini ſat erit. Nonnullus & Phyſices præbebitur guſtus, non tantum eius quæ de principiis, de prima materia, de infinito, ambitioſe diſputat, ſed quæ rerum naturas demonſtrat. Quæ res agitur in libris de anima, de meteoris, de animalibus, de plantis. U. Nihilne de moribus? L. Hoc aphoriſmis inſtillabitur, præſertim ad pietatem Chriſtianam & officia vitæ communis pertinentibus. U. Tot diſciplinis oneras ætatem teneram? L. Faxo ut hæc omnia ludens diſcat prius, quam attingat annum decimumoctavum. U. Fortaſſe per artem notoriam. L. Nequaquam. U. Qui poteſt alioqui? L. Nihil eſt neceſſe. quemadmodum vere dictum eſt, ut puer omnes diſciplinas exacte diſcat. Quaſdam guſtaſſe ſat eſt. Id magno fructu parvoque negotio fiet,

ſi ex

*ex ſingulis præcipua quædam redi-
gantur in compendium. Neque quic-
quam facilius diſcitur, quam quod
optimum eſt.* U. *Pulchre narras. Sed
unde compendiorum artifex?* L. *Iam
hoc ago, nec ab uno petam omnia,
ſed in quo quiſque præcellit, in eo de-
poſcam illius operam. Ita meus ca-
tulus non ludet operam & impenſam
in frivolis, aut dediſcendis. in qui-
bus hodie, Deum immortalem, quan-
ta pars ætatis perit! Vbi iactis hu-
iuſmodi fundamentis pervenerit ad
annum decimumſeptimum aut octa-
vum, ipſe ſibi deliget ſtudiorum ac
vitæ genus, ad quod ſe ſenſerit natu-
ra magis compoſitum. Vix enim fe-
liciter cedit, ad quod quis reluctante
genio protruditur.* U. *Vtinam iſtam
rationem amplectantur publicæ ſcho-
læ. Nihil eſſet iuventute felicius.*
L. *Arbitror tibi frequenter ex ma-
ioribus auditum, fuiſſe tempus quo
pueri multis annis diſcruciabantur
modis ſignificandi, & quæſtiunculis
ex qua vi, & aliis indoctiſſimis næ-
niis, magnaque ambitione dicta-*

batur,

batur, ediſcebatur, exponebatur Ebrardus & Floriſta: quod ſupererat temporis, ridiculis verſiculis tranſigebatur: Ioannis Garlandini Græcolatina diſticha prælegebantur à ſudantibus, Catholicon in omnibus templis habebatur. U. *Infelix profecto ſeculum.* L. *An tu crediđiſſes unquam fore, ut apud Britannos aut Batavos pueri Græce garrirent, Græcis epigrammatiis non infeliciter luderent?* V. *Citius crediđiſſem ruiturum cœlum.* L. *Tanta rerum mutatio mihi ſpem facit fore, ut unaquæque profeſſio, repurgatis his quæ magis faciunt ad quæſtum & oſtentationem, quam ad eruditionem, tantum ea compendio doceat, quæ digna ſint cognitu.* V. *Iſtuc equidem vehementer opto. Nam nunc video quoſdam adeo propenſos in has politiores literas, ut faſtidiant liberales diſciplinas, quaſi ſumma ſtudiorum ſit, emendate loqui.* L. *Vera narras. Verum hæc eſt rerum humanarum conditio, quum ad ſummum pervenerint, non corriguntur, niſi in di-*

verſum

verſum detorqueas, ac propemodum vitio vitium emendes. Cæterum arbitror hanc pravitatem aliquando in ſuum ſtatum redituram. V. Nihil exiſtimo deſperandum, poſteaquam ſcenam rerum uſque adeo mutatam video. Tantum vereor, ne nobis quidem ſero contingant iſta. Verum hic ſermo nobis propemodum extra cauſam ſeritur, optime Leo. L. Qui ſic? U. Quoniam nobis hæc, ut dicebam, præpropera cura eſt. Nos enim de publico iuventutis formatore loquimur, tuus infantulus adhuc inter matris ac nutricum ſinus repit. L. Verum, ſed ab his initiis prima facundiæ rudimenta Rhetores auſpicantur. Nam Quintilianus, ut Gracchorum admirandam eloquentiam nonnulla ex parte acceptam refert Corneliæ fœminæ ſupra ſexus modum eloquenti, ita Lælii & Q. Hortenſii filiam ſcribit in dicendo paternam elegantiam retuliſſe. V. Hæc illis temporibus recte præcipiebantur, quum Latine Græceque loquerentur etiam infimæ plebis opifices, æque at-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

que docti, nec ſermonis genere differe-
bant, ſed ſermonis elegantia. Nunc à
parentibus ac nutricibus quid diſcere
poſſunt infantes, niſi vulgatam ſuæ
gentis linguam, puta Gallicam, Hiſpa-
nicam, Germanicam, Britannicam,
aut Sarmaticam? L. Recte mones.
Vtinam univerſum mortalium ge-
nus duabus duntaxat linguis utere-
tur! V. Quibus? L. Græca & Lati-
na. V. Quid de lingua Hebraica? L.
Eam, quoniam nec admodum late
patet, &, ut apparet, nec ab ipſis He-
bræis ſatis tenetur, Iudæis ac Theolo-
gis relinquerem. Simulque vereor
nequid Iudaiſmi cum literis imbibat
puer. V. Eadem opera verere nequid
paganiſmi combibat ex Homero, De-
moſthene, Virgilio & Cicerone. L. Et
hoc pro viribus curabitur. Verum
unde, quæſo, nobis tot linguarum my-
riades? V. Non novum hoc malum
eſt, ô præclare. Nam olim à diluvio,
quod Noe temporibus accidit, priſci
mortales, ne ſimili calamitate diſſi-
parentur, coctilibus lateribus & bi-
tumine vice calcis adhibito, civita-
tem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

tem extruere adorti ſunt, & in huius medio turrim immenſæ molis, quæ pertingeret uſque ad cœlum. L. *Vnde tanta bituminis vis?* V. *Non coquebatur ex animantium pellibus cornibuſve, nequid erres, ſed in ea regione lacus immenſi ſcatent bitumine. Iam ſtructura penetrarat nubes. Erat autem hominum immenſa vis, neque quiſquam omnium vacabat operis portione. Illic prorſus evenit quod habet Græcorum proverbiũ,* ἅμας ἀπῄτουν, οἱ δ᾽ ἀπηρνοῦντο σκάφας. L. *Quinam?* V. *Aliquis è longinquo petebat obſonium, alter adferebat lateres. Rurſus alius inclamabat ſitiens, adferte potum, alter adferebat bitumen: priuſquam ille recurreret, hic fame ſitive perierat. Rurſus alius poſtulabat ignem, deferebatur aqua. Hic petebat trullam, ille ferebat cucurbitam. Tandem fatigati tædio, ſtructuram omiſerunt: dumque ſe ſibi mutuo ludibrio eſſe crederent, alii alio demigrarunt, ut quoſque iungebat lingua communis.* L. *Iſti narrationi conci-*

nit Oedipodis, opinor, ænigma, de animante, quod primum quadrupes est, deinde bipes, tandem tripes, quodque vocibus omnium animantium ſonet, perque omnia volitet. V. *Eandem ob cauſam Homerus homines* μέροπας *appellat, ob vocis varietatem.* L. *De linguarum igitur, ut video, diverſitate nulla ſpes eſt.* U. *Ne expedit quidem vulgo committere, quod ſyncerum ac perpetuum eſſe velis. Olim bona pars Europæ & Africæ, cum Aſia minore, Latine Græceque loquebatur. Quot Barbaricas linguas nobis vulgus ex una Latina reddidit? Quot diſcriminibus ſectus eſt Italiæ ſermo? quot Galliæ, quot Hiſpaniæ? Præſtat igitur has linguas, quibus maxima ex parte commiſſæ ſunt diſciplinæ, tantum ab eruditis ſervari, quarum integritas non à populo, peſſimo rerum bonarum cuſtode, ſed è libris eloquentum ſcriptorum petatur. Verum illud explica, quur ea quoque ſolicitudo tenet animum tuum, ut leunculus tuus prompte legat, nec inſcite ſcribat?*

L. Quo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

I.. *Quoniam id video Fabio quoque cum primis fuiſſe curæ, & ſimul utrumque diſci poteſt. nam utraque res alteri auxilio eſt. Scripturam enim ineptam eadem ſequuntur incommoda, quæ malam pronunciationem. Vel Ciceronis orationem ſcribe literis Gotticis, ſolœcam dices ac barbaram. Fit igitur ut aut gratiam amittat quod ſcriptum eſt, aut omnino reiiciatur, aut lectorem defatiget tædio. Conſequitur autem ut nec doceas non intelligentem, nec delectes ægre legentem, nec perſuadeas enecto moleſtia. Et ſcis quam ſint moroſa quorundam ingenia, præſertim ſi ſcribas occupatis, aut de re per ſe parum amœna lectori. Quis enim diu poſſit auſcultare balbutientem, cuius ſermonem ægre percipias? Contra vix credi queat quantopere commendet rem, elegans, dilucida, diſtinctaque ſcriptura, Latinis elementis Latina verba repræſentantibus. Olim in ſcholis pleraque dictabantur excipienda diſcipulis, ita fiebat ut celeriter ſcriberent pueri, ſed incom-*

mode notulis & abbreviaturis compendium aucupantes. Nunc typographorum ars facit ut eruditi quidam ne ſcribant quidem omnino. Nam ſiquid ſuarum lucubrationum literis mandare viſum eſt, tam belle pingunt, ut ipſi nonnunquam non poſſint legere quod ſcriptum eſt, & ab amanuenſi flagitent ut legat, agnoſcatque quod ipſi non agnoſcunt. Quin & in epiſtolis, principum exemplo, complures utuntur amanuenſium opera. Sed quid illi facient in epiſtolis arcanis, quales frequenter incidunt etiam regibus? ut omittam, quod interdum ad authoritatem, interdum ad gratiam facit agnita manus. Nonnihil habebat momenti, quod Paulus apoſtolus Galatis epiſtolã totam αὐτόγραφον *miſit. Quis non revereatur, ſi rex ſua manu deſcriptam mittat epiſtolam? Quomodo autem exoſculamur, quoties ab amicis aut eruditis viris literas accipimus ipſorum articulis depictas? Tum demum ipſos coram audire, coram intueri videmur. Quid multis?*

Epi-

Epiſtola digitis alienis ſcripta, vix epiſtolæ nomen promeretur. Multa de ſuo addunt amanuenſes. Et ſi dictes ad verbum, tamen abeſt illud ſecretum, & quædam aliter pronuntias, nonnulla ſupprimis, ne conſcium habeas quem nolis. Non eſt igitur hoc liberum cum amico colloquium. Ne quid interim loquar de fide ſcripti. Subſcriptionem effingere facillimum eſt, totam epiſtolam perdifficile eſt. Habet enim ſingulorum ut vox, ita manus quiddam ſuum ac peculiare. U. *Quod dicis, quemadmodum mirum, ita veriſſimum eſſe pateor.* L. *An parum intereſſe cenſes, utrum ore ſuo quis referat tibi mentem ſuam, an per internuntium demandet?* U. *Plurimum refert, meo quidem animo.* L. *Mandatarius ille fieri poteſt ut mentiatur, ut quædam prætermittat, ut aliter referat, quam accepit: poſtremo ut optima fide referat omnia, oculorum, frontis, vultus, & vocis energiam non poteſt exprimere.* U. *Perſuaſiſti, plurimum ad rem facere, ſi puer ſtatim diſcat*

*quam optime ſcribere, non ſolum o
cauſas, quas tu quidem graviſſima
commemoraſti, verumetiam ob ia
quod facilius ac libentius ſcribit qu
ſcite didicit ſcribere. Habet enim
elegans ſcriptura non aliter, quam
inſignis pictura, ſuam oblectationem,
quæ tum ſcribentem in opere, tum
legentem in ſtudio remoratur. Veriſ-
ſimum eſt autem hic & illud quod
dicitur, recte ſcribendo fieri ut cele-
riter ſcribamus, non multum ſcri-
bendo ut bene.* L. *Supereſt igitur ut
inquiramus qua ratione fieri poſſit
ut puer & bene & celeriter diſcat
ſcribere.* U. *Eadem cura me quo-
que iampridem torquet. Nam opta-
rim ex tot urſinis catulis unum atq;
alterum ſic educari, ut ex homine
prognati videri poſſint.* L. *Ergo
communica ſiquid habes.* U. *Ex me
quidem nihil habeo: cæterum quod
ex aliis accepi, ſi voles, qualecunque
eſt, proferam in medium, ſed hac
lege, ne tu celes viciſſim, ſiquid ha-
bes rectius.* L. *Polliceor.* U. *Nuper
interfui convivio grammaticorum:*

opinor

opinor fuiſſe plures duodecim: diceres non modo iuſtum, ſed & frequentem ſenatum. Ibi de rebus huiuſmodi ferebantur ſuffragia. L. *Conveniebat inter illos?* U. *Adeo, ut rem pulchre geſtam arbitrarer, ſi* ἀναιμωτὶ *dimiſſum fuiſſet conſilium. Nunquam vidi calidiorem de re frigida concertationem. Longa rixa fuit, quot eſſent orationis partes, aliis octo in quindecim proferentibus, aliis ad pentadem, aliis ad dyadem contrahentibus. In prœliis quamlibet acribus nox ingruens ſolet conflictum dirimere: hi medio conticinio fortiſſime vociferabantur ad ipſum uſque gallicinium. Nec ſatis omnium memini: ſi iubes, referã quantum hæſit memoriæ.* L. *Mihi quidem pergratum feceris.* U. *Aggrediar, & quidem præpoſtere. Nam ſonare primum eſt, proximum legere, tertium ſcribere, de quo primo dicam loco.* L. *Hic quidem nihil refert.* U. *Inprimis aiebant curandum, ut puero ſtatim exemplum quam abſolutiſſimũ proponatur quod effingat. Nec quic-* Scribere diſcat puer.

quam vetat quo minus idem ſit imitatu facillimum. Nam vulgus ſcribarum flexibus, connexibus, appendicibus, ſimilibuſque frivolis ductibus, quibus velut animi gratia laſciviunt, multum difficultatis addunt ſcripturæ, fructus omnino nihil. Annon vides quanto Gottorum manus olim fuerit operoſior Romana, & hodie Gallorum ac Germanorum, quam Italorum? L. Atqui Græcis ſucceſſit iſta litterarum connexio, in minuſculis duntaxat. V. Quid enim iſtis non ſuccedit? quanquam & hanc affectatam eſſe nolim, multo minus feram ſcripturam crebris notulis decurtatam. L. Ne Latini quidem priſci notulis huiuſmodi caruerunt. Qua de re Probus grammaticus etiam librum reliquit. U. Fateor: ſed in paucis dictionibus, numerorum, ponderum, menſurarum, & aliorum quæ ſolent identidem in ſermone recurrere. Quanquam hoc quoque compendium, multum invexit diſpendii ſtudiis. Nam in huiuſmodi notulis, ut eſt proclivis notario-

rum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

*rum lapſus, ita reſtitutio perdiffici-
lis. quod idem uſu venit in Mathe-
maticis, qui formis elementorum ſi-
gnant ſuas* ἀποδείξεις. L. *Perge.* U.
*Primum igitur erit, ſingulas elemen-
torum figuras effingere, minuſculas
ſimul & maiuſculas.* L. *Quidam
in elementis affectant obſoletam an-
tiquitatem, velut è duodecim tabu-
lis petitam, aut ſiquid his antiquius.*
U. *Iſti non minus abſurde faciunt,
quam faciunt ii, qui verbis iam o-
lim deſitis delectantur, perinde qua-
ſi cum priſcis Aboriginibus, aut Eu-
andri matre loquantur.* L. *Etenim
ſi rem ab Aſſyriis ac Phœnicibus
Cadmoque repetas, nec formas, nec
ſonos eoſdem comperies. Sunt & qui
ſuum quoddam ſcripturæ genus affe-
ctant, ita ſcribentes Latina, ut pa-
rum exercitato Græca videri poſſint.*
V. *Ridendos mthi narras, non imi-
tandos, niſi forte placent Apuleii &
Sidonii, aut, ut recentiores attin-
gam, Baptiſtæ Pii, qui, quum ſuppe-
tant probata, ſplendida, accommo-
daque vocabula, tamen confictis im-*

pudenter novis malunt ſuo more loqui, perinde quaſi nihil poſſit eſſe præclarum quod ſit uſitatum. L. *At quod tandem formularum genus maxime probas?* U. *Maiuſcularum abſolutiſſimum exemplum eſt in nomiſmatis Romanorum, quæ temporibus Auguſti, & aliquot poſt hunc ſeculis excuſa ſunt, præſertim apud Italos. Nam in provinciis artificum imperitia non perinde reſpondent. Minuſculas undelibet ſuppeditat Italia, niſi quod ex omnibus eligenda, quæ & ſimpliciſſimæ ſunt, nec ita multum recedunt à maiuſculis. Tantundem de Græcis præceptum eſto.* L. *Quibus in rebus potiſſimum ſitus eſt literarum decor?* V. *In quatuor, in figura, contextu, ſerie & proportione.* L. *Figuram oſtendiſſe ſatis eſt?* U. *Non eſt. Proderit & partium ductum oſtendere, & quomodo parti pars adaptetur indicare.* L. *Dic, oro te, clarius quod mones.* U. *Perlongum ſit, Leo, de ſingulis diſſere: dabo ſpecimen unde cætera*
A. *coniicias.* L. *Expecto.* U. *Alpha*
ma-

maiuſculum Græcis ac Latinis ſimili
figura ſignatur. Huius ſiniſtra li-
nea paulo ſubtilior, calamo tranſ-
verſo ducenda à ſummo ad imum:
dextra, craſſior, plano; quemadmo-
dum & tranſverſa; quæ videtur ad-
dita, ne nullum ſit diſcrimen inter
Alpha & Labda Græcum. Hæc ad-
monitus puer facilius imitabitur,
quam ſi tantum oſtendas figuram.
L. *Sane recte.* U. *Alpha minuſculum* α
varie pingitur, ſed commodiſſime ſi a
primum pingas o oblongum, dorſo
ſuperne veluti gibbo nonnihil pro-
minente ad dextram, deinde ab illius
ſummo in gyrum commode flexo ca-
lamo, mollem addas ſemicirculum,
inferne nonnihil inflexum o, α. *I-* b
tem b minutulum ſi velis pingere◡,
ducenda eſt ex alto recta linea; id
primum eſt. huic annectendus ſemi-
circulus, hoc eſt, inverſum ɔ. *quod*
ſi inferne hiet, fiet h aſpirationis no- h
ta. Eidem columnæ ſi addideris li-
neam infractam, erit K. *Rurſus ea-* K
dem ſi inferne promineat extra ver-
ſum, & addideris ad dextram in-
ver-

p verſum ɔ, fiet p. Si ad lævam re-
q ctum c, erit q. Si nihil annectas li-
neæ ſurſum prominenti, erit l, niſi
quod inferne paululum inflectitur,
quo differat ab I maiuſculo. L. Sat
eſt, habeo ſpecimen, reliqua per me
coniecto. U. Supereſt formularum
varietas, quæ maior eſt in Græcis
minutioribus. Deinde notulæ decur-
tatarum dictionum. quæ res magis
pertinet ad prompte legendum, quam
ad recte ſcribendum. Sed primis ini-
tiis magis congruunt ſimplicia. Huic
exercitationi ſuccedit contextus: re-
fert enim quam literam cui iungas.
Quædam enim ſe non ſuſtinent con-
tingere, quædam gaudent contactu,
quædam ſibimet implicantur. veluti
p & o refugiunt contactum: f, g, t, &
fortaſſis aliæ nonnullæ, quibuſdam
annecti gaudent, ut, grande facinus,
flagitium, traxit. nec tamen hæ mi-
ſcentur quibuſlibet. Græci in pin-
gendis minuſculis feliciter laſci-
viunt, literas aliquot invicem com-
plicantes. Idem & in maioribus
tentatum, ſed apud Græcos non te-
mere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

mere niſi in notis numerorum, veluti quum ſignantes quinquaginta, Delta minuſculum includunt pi, 𐅄. Apud Latinos tentatum à multis non ſucceſſit. Profuerit igitur novo ſcribæ, ſi has formarum varietates non ſolum pictas, ſed & pingi conſpiciat. L. Super his, utcunque minuta ſunt, admoneri gaudeo. U. Poſt hæc de ſerie diſputabant, ut intra rectas lineas decurrant verſus, ne ſcriptura ſit ſimilis Sibyllæ foliis, & iuxta Plautinum iocum, litera literam ſcandat. Nihil hac inæqualitate deformius. L. Ad iſtum ſane modum ſcribit uxor meo. U. Iam bona pars artis eſt in proportione. Ea ſita eſt, partim in partibus figurarum, partim in prominentiis, partim in intervallis. L. Iſta non ſatis aſſequor. U. Nihil aliud accipies, quam ſpecimen rei. A maiuſculum conſtat A
tribus lineis. Itaque ad ſymmetriam pertinent: ut tranſverſa ſpatio diſtet, & à ſummo & ab imo. Rurſus indicandum quanto ſpatio diſtet imum ſiniſtræ lineæ ab imo dextræ.

Finge

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

Finge triangulum æquis lateribus : ſi detrahas imam lineam, eamque certa portione decurtatam transferas in
B *medium, habebis Alpha.* L. *Intelligo.* V. *Item in* B, *erectæ lineæ ceu columnæ duo veluti ventres annectuntur, ſed inæquali tumore : cui ſi deſit ſua ſymmetria, offendit figura.* L. *Sic eſt profecto.* U. *Eadem eſt ratio in partibus quæ prominent, aliæ ſurſum, aliæ deorſum, videlicet ut l, ſurſum eminens, & p, deorſum, tantum habeant longitudinis extra verſus ſpatium, quantum intra : c, verbi cauſa, implet rectum ſpatium, huic annexa linea ut fiat q, duplicet illud, aut certe minimo ſuperet. Hic enim non artem tradimus, ſed exemplum adducimus.* L. *Mihi quidem ſatis eſt.* U. *Porro intervallum bifariam conſideratur. Alterum eſt quod dirimit verſum à verſu, alterum quod literam à litera : addo, ſi velis, tertium, quod dictionem à dictione, quod comma à commate, colon à colo, periodum à periodo, ſimul aſcriptis notulis, quibus diſtinguuntur.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

guuntur. *Vt autem obſervata proportionis ratio non hic tantum plurimum confert ad decorem, ita recta diſtinctio credi vix poteſt quantum adferat lucis ad intelligendam ſententiam. ut non inſcite dixerit eruditus quidam, aptam diſtinctionem, commentarii genus eſſe. Expedit igitur & huic rei ſtatim aſſueſcere puerum, ita conſuetudo vertetur in naturam, ut vel aliud cogitans, ſervet tamen, in ſcribendo, notulas huiuſmodi non aliter, quam literas ipſas.* L. *Audio priſcos illos nullis intervallis diremiſſe dictiones, ſed perpetuo contextu produxiſſe verſus.* V. *Fateor: at nec apices olim adhibebant Hebræi, ne Græci quidem, arbitror, ſua puncta: nos tamen non uſque adeo moroſi ſumus, ut ſiquid bonæ rei repertum ſit à recentioribus, gravemur accipere. Hæc diligentia etiam illud adduxit commoditatis, quod ſcripturam apicibus, notulis, intervalliſque diſtinctam, minus in proclivi ſit depravare.* L. *Apparet tamen veteres apicibus uſos.* V. *Iſtud*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

qui coniectas ? L. Quia narrant Cadmum literas à Phœnicibus primum invexiſſe. Eam rem fabula notatam, qua fingit illum ſerpentis extincti dentes in terram ſeminaſſe, ex hac ſemente ſubito exiliſſe duas galeis & haſtis armatas acies, quæ ſe mutuis vulneribus confecerint. Atqui demiror quid hæc fabula faciat ad literas. V. Dicam, niſi moleſtum eſt. L. Imo percupio, ſi grave non eſt. U. Inſpexiſtine unquam os ſerpentis ? L. Ne cupio quidem. V. Mortui, unquam ? L. Ne mortui quidem. V. Quis unquam audivit Leonem timidiorem ? Si tamen inſpicias, numereſque ſupernos & infernos dentes, tot reperies, quot literas primum attulit Cadmus. L. Quot ? V. Sedecim, ni fallor. Otioſæ ſunt autem ſic, ut natæ ſunt, ordine poſitæ : diſſipantur, ſeminantur, atque ita demum plures numero varieque digeſtæ, vivunt, agunt, pugnant. Id ſi non credis, conſidera qua ſtrage ſe viciſſim conficiunt hodie qui literas profitentur. L. Veriora veris

narras.

narras. U. *Quid eſt autem ſcriptura, niſi mutus ſermo, perinde quaſi nutibus inter ſe colloquantur elingues?* L. *Nihil aliud.* V. *Et ſermonem à ſerendo dictum aiunt grammaticorum filii. Habes Cadmeæ ſementis allegoriam. Nunc excutiam ſcrupulum, qui, uti coniector, urit te. Tonorum ac ſpirituum notulas, imaginaris eſſe lanceas & galeas exercitus.* L. *Recte divinas.* U. *Imo partes elementorum ſurſum eminentes talium rerum ſpeciem præbent: & ſi diligentius contemplere, videbis illic non ſolum lancearios, ac levis armaturæ milites, verumetiam cataphractos, clypeis, enſibus ac baliſtis inſtructos. Verum harum rerum imagines melius exhibent Hebræorum elementa, à quibus profectas fuiſſe literas noſtras una cum ipſis figuris, non abſurde quibuſdam videtur.* L. *Iſtam fabulam, mihi crede, non narraſti ſurdo. Cæterum illud adiungas, velim, quibus modis puerum oporteat iſtis aſſueſcere noſcitandis.* U. *De agnoſcendis*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

dis elementorum figuris mox dicetur. Agimus enim, ut dictum eſt, ordine prepoſtero. Ad exprimendum pictura ſingulas, primum eſt exemplar, deinde commonſtratus ipſe linearum ductus, preterea manus docētis impoſita manui pueri, eamque regens ac moderans. Indicavit aliud adminiculum Fabius, ut eburneæ tabulæ primum literæ ſimplices, mox ſyllabæ ac dictiones, deinde verſus aliquot quam ſcitiſſime inſculpantur, per eos ſulcos puer conſueſcet ſtylum ducere, donec, iuxta philoſophos, actio frequenter iterata gignat habitum. Nam hac arte didicimus & cæcos nonnullos prompte ſcribendi facultatem ſibiparaſſe. Eadem opera fiet, ut nec divariet à recta linea, nec uſquam peccet ab harmonia proportionis. Olim ſtylo ſcribebatur in tabulis ceratis: nunc, quoniam calamis aut pennis ſcribitur, in chartis aut membranis pingitur, alia ſcribendi ratio eſt. L. Et antiquitus foliis, arborum codicibus, aut linteis ceruſſatis, aut alioqui leviter incruſtatis

Quomodo docendi iuvenes ſcribere.

inſcri-

inſcribebant. V. Et nunc ſunt qui in tabellis pulvere oblitis ſtylo æreo argenteove ſcribant. Sed præclarus artifex varias rationes comminiſcetur, quibus puerili ſtudio ſubveniat. Quarum una eſt, ſi perfectum exemplar membranæ pellucidæ ſupponatur, ſuper quam puer calamum ducat, ſequens ſubiectas lineas. Altera eſt, ſi ſcribendi peritus ſtylo argenteo cupreove veſtigia literarum imprimat chartæ, deinde puer per eadem lineamenta ducat calamum aut pennam atramento madentem. Eadem erit utilitas ſi ſucco ligni cuiuſdam figuras præſcribas, leviter purpureas, quas puer tegat atramento. Hic prioris ſcripturæ veſtigia coarguent, quantum ſit aberratum à præſcripto. Iam quidam utuntur tabulis, in quibus fila, fideſve glutino affixæ, linearum veſtigia chartis admotis imprimunt. Ea res ad figurarum ſpeciem non ita multum confert, plurimum tamen conducit ad rectitudinem verſus, & ad harmoniam partium ſuperne inferneve prominen-

nen.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

nentium. Id commodiſſime fiet, ſi ſinguli verſus ſignentur quatuor lineis, æqualibus intervallis inter ſe diſtantibus, intra duas medias ducentur ipſa literarum corpora: quæ vero prominent ſurſum ac deorſum, intra ſuum modum cohibebunt extrema duæ. Eadem arte licebit æqualibus ſpatiis dirimere verſum à verſu. Verum ut his adminiculis prodeſt exerceri puerum, ita non expedit ſemper his niti: ſed ubi iam profecerit, conſueſcat abſque cortice nare, nec ſemper linearum ductum deſideret. L. *De ſcribendo videor mihi propemodum ſatis inſtructus.* V. *Vnum illud addam, hæc ita tradenda pueris, ut ſe ludere putent, non ſtudere. Quidam enim hæc tanta docent acerbitate, ut pueri prius diſcant odiſſe literas, quam noſſe. Ad hæc iuvabit ad picturam, interim nonnihil exerceri puerum: ad eam artem plerique ſua ſponte feruntur, dum gaudent & exprimere quod agnoſcunt, & agnoſcere quod ab aliis expreſſum eſt. Vt autem qui mu-*

ſices

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

ſices periti ſunt, rectius pronuntiant
etiam non cantantes: ita qui ducen-
dis in omnem formam lineis digitos
habet exercitatos, mollius ac feli-
cius pinget literas. Siquid ſuper his
requiras ſubtilius exactiuſque, extat
liber ALBERTI DURERI, Ger- Albertus Durerus.
manice quidem, ſed eruditiſſime
ſcriptus, in quo priſcos huius artis
heroas imitatus, nominatim Pam-
philum natione Macedonem, quum
omnium literarum, tum Geometri-
ces & Arithmetices egregie peritum.
Nam ſine his diſciplinis artem ab-
ſolvi poſſe negabat. Ad hæc Apelles,
qui & ipſe ad Perſeum diſcipulum de
arte ſua conſcripſit, multa præclare
tradit de myſteriis graphices, ex Ma-
thematicorum petita diſciplinis, &
in his non pauca de figuris elemen-
torum ac ductibus, proportioneque
literarum. L. Dureri nomen iam o-
lim novi, inter pingendi artifices pri-
mæ celebritatis. Quidam appellant
horum temporum Apellem. V. Equi-
dem arbitror, ſi nunc viveret Apel-
les, ut erat ingenuus & candidus,
Alber-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

Alberto noſtro ceſſurum huius palm gloriam. L. *Qui poteſt credi?* U. *Fateor Apellem fuiſſe eius artis principem, cui nihil obijci potuit à cæteris artificibus, niſi quod neſciret manum tollere de tabula. Specioſa reprehenſio. At Apelles coloribus, licet paucioribus minuſque ambitioſis, tamē coloribus adiuvabatur. Durerus quanquam & alias admirandus, in monochromatis, hoc eſt, nigris lineis quid non exprimit? umbras, lumen, ſplendorem, eminentias, depreſſiones. ad hæc, ex ſitu rei unius, non unam ſpeciem ſeſe oculis intuentium offerentem. Obſervat exacte ſymmetrias & harmonias. Quin ille pingit & quæ pingi non poſſunt, ignem, radios, tonitrua, fulgetra, fulgura, vel nebulas, ut aiunt, in pariete, ſenſus, affectus omnes, denique totum hominis animum in habitu corporis relucentem, ac pene vocem ipſam. Hæc feliciſſimis lineis iiſque nigris ſic ponit ob oculos, ut ſi colorem illinas, iniuriam facias operi. An non hoc mirabilius, abſque colorum*

leno-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

lenocinio præſtare, quod Apelles præſtitit colorum præſidio? L. Non arbitrabar eſſe tantum eruditionis in arte pingendi, quæ nunc vix alit artificem. V. Non novum, hoc eſt, inſignes artifices tenuire eſſe. At olim inter artes liberales numerabatur graphice, nec hanc diſcere licuit niſi claris; mox honeſtis quidem conceſſa, cæterum vetitum ne ſervitiis traderetur. Principum eſt ignominia, non artis, ſi caret ſuis præmiis. L. Sentio quantum ad omnem facultatem parandam habeat momenti, ſtatim optimis præceptionibus admonitum eſſe. U. His coniuncta eſt legendi cura, cuius celeritas, niſi primis ſtatim annis paretur, non temere contingit homini, quantumvis adnitatur. Vix autem fieri poteſt, ut lectione delectetur, qui legendo hæret ac laborat. Proinde, ut qui parum expedite ſcribunt, ad dictandi compendia confugiunt: ita difficulter legunt, aut in totum abſtinent à libris, aut ſiquid coguntur ſcire, lectorem accerſunt. Utrobique perit illud ſecretum quod

De recte prōpteque legendo.

præcipue alit ingenium, ſive tuas cogitationes mandare literis pares, ſive magnorum virorum cogitationes velis cognoſcere. Vt autem pueri ſtatim per luſum agnoſcere diſcat literarum figuras, rem adfero dictu humilem, ſed tamen à ſummis viris traditam. Profuerit eas cruſtulis exprimere, ut divinanti nomen elementi, præmium ſit ipſe cibus. Hoc Flacci conſilium eſt. Fabius aliud indicat huic ſimile, ut ex ebore fingantur literarum formæ, atque ex his luſus aliquis pueris gratus proponatur, qualis eſt nucum, aut talorum, aut ſiquod aliud genus, quod niſi cognitis ac nominatis elementorum vocabulis peragi non queat. Quam ad rem accommodatiſſimus latrunculorum ludus, quem hodie Scacorum vulgus appellat, ſic ut hinc Græcæ, hinc Latinæ literæ inter ſe concurrerent, niſi quod operoſior eſt, quam ut ætati primæ conveniat, adultioribus aptiſſimus. Idem efficient munuſcula, quæ puerorum veſtibus ornatus gratia affiguntur, aut

Quomodo pueri docendi literas agnoſcere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

in manum dantur, ut cum volupta-re intueantur, contrectent ac nomi-nent. Videmus ætatem illam affici voluptate, ſi in picturis agnoſcant hominis, aut animantis, alteriuſve rei figuram, ac nomen reddant. Simi-li illecebra poterunt & ad literas a-gnoſcendas irritari. Mox ad ſylla-barum connexionem progrediendum, hinc ad dictionum complexum, po-ſtremo ad orationis ſtructuram. Ea res fere conſtat memoria, quam vo-lunt eſſe certam; eoque negant prima fidendum, ſed nunc recto, nunc in-verſo, nunc confuſo literarum, ſyl-labarum ac dictionum ordine repe-tenda ſubinde eadem & inculcanda, donec certam legendi facultatem & expeditam paratam eſſe conſtiterit. Nec ante tempus affectanda celeritas, quo fit ut multum adferat moræ le-ctioni incogitans feſtinatio, dum au-ditor dubitat quid legerit, dum au-ribus non aſſequitur lingua prope-rantem, dum quædam intermittun-tur, quædam perperam ſonantur: unde dum vel aliis revocantibus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

vel ipſe tibi diffidens repetis multa non parum diſpendii ſecum adfert male captatum compendium. Prima cura ſit, ut attente, ut emendate legamus: cæterum ut idem faciamus expedite, nec cogitantes, ac velut aliud agentes, dabit uſus. Id quod ſcite præcepit Fabius. Certa ſit, inquit, in primis lectio: deinde coniuncta, & diu lentior, donec exercitatione contingat emendata velocitas. L. *Iſta præceptio non hic tantum valet.* V. *Adjiciebant & illud, dum legis, in dextrum flectendos oculos, & quodammodo præcurrendum, diducta in duas res animi intentione, ut aliud agatur voce, aliud proſpectu: quemadmodum qui facit iter, non hoc intuetur quod calcat, ſed quod calcaturus eſt: ſic huic poſteriora intuenti priora recitanda ſunt.* L. *Demiror quur hoc natura inviderit homini, ut altero oculo proſpiceret in dextrum, altero in lævum. Neo video quorſum opus ſit duobus, quum fabri & baliſtarii, ſiquando maxime intendunt proſpectum,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

ctum, alterum occludant oculum. V. Dicam, ſiquis te caſus altero orbaret oculo, nonne gauderes alterum ſupereſſe? L. Verum, ſi legas Hebræa, in lævum flectendus proſpectus. V. Nimirum ut in ſcribendo manus. Verum id minimo negotio docet paucorum dierum uſus. Novi qui & pedum digitis expedite ſciteque ſcriberent. Quibuſdam ea proſpectus celeritas eſt, ut oculis prævolantibus deprehenſa ſententia, bene legant etiam perperam ſcripta. Quædam enim niſi cognito prius ſenſu recte ſonari non poſſunt, etiam ſi bene ſcripta ſint. L. Credo, ſed plures ſunt qui recte ſcripta legant perperam. V. Quod dicam, prodigii ſimile eſt. Vivit adhuc quidam de procerum aulicorum numero, qui nunquam legit ipſum quod ſcriptum eſt, ſed loci ſententiam aliis reddit verbis. Rogatus à me num ſciret ſe id facere: fatebatur, ſe frequenter huius rei admonitum. Quærebam num ſciens ac volens id faceret, negabat: imo non diſſimulavit, ſe ſibi hoc nomine

*diſplicere. Addebam, quanam occa-
ſione veniſſet in eam conſuetudinem:
num puer habuiſſet præceptorem, qui
paranda copiæ gratia iuſſiſſet illum
aliis verbis efferre quod legeret, aut
num quid aliud accidiſſet ſimile.
negavit. Nam eſt huiuſmodi muſi-
ces genus apud Britannos, ut mult
inter ſe concinant, quorum nullu
eas ſonat voces, quas habent codi
cum notulæ.* L. *Habet natura ſua
quaſdam arcanas cauſas, quas fru-
ſtra ſcrutantur homines. Et ipſe
novi puerum annos natum duode-
cim, cætera perfectum, hoc tantum
habebat prodigioſum, quod omnia
verba præpoſtere loqueretur, quod in
noſtrate lingua ſcis eſſe abſurdiſſi-
mum. Nam Latine loquentibus,
quanquam ad decorum compoſitio
plurimum facit, tamen ad ſenſum
fere nihil refert, ſive dicas Honora
patrem tuum, ſive Patrem tuum
honora: nihil autem abſurdius,
quam ſiquis noſtrate lingua dicat,
patrem tuum honora.* V. *Sic eſt ut
dicis. Addunt autem præceptiun-
culam,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

culam, mea ſententia non aſpernan-
dam, quæ pariter & ad legendum
& ad ſcribendum pertinet, nonnihil
etiam ad mores. L. Audire geſtio.
V. Moris eſt, ut poſt agnitas formulas,
& contextas ſyllabas, incipiant ſcri-
bere nomina, mox & oratiunculas.
L. Sic eſt. V. Hoc operæ nolunt in-
ſumi in vocabulis inanibus, ac nihil
ſignificantibus, aut vulgo notis. L.
Expecto ut melius dicas. V. Scis, bo-
nam eruditionis partem eſſe, ſcire
rerum vocabula. Hic ſupra modum
ceſſatur à grammaticis vulgaribus,
quorum vitio fit, ut adoleſcentes poſt
multos annos in grammatica contri-
tos, vix norint ullius arboris, piſcis,
volucris, quadrupedis, aut leguminis
verum nomen. Ne domi quidem ul-
lam ſupellectilem Latine nominare
poſſunt adeo ut quum volunt ſibi da-
ri mantile, dicant da mihi rem, &
aut indice digito eſt opus, aut vul-
gatæ linguæ ſubſidio. Idem uſu ve-
nit ſi producantur in officinam cu-
iuſlibet artificis, tantum generales
rerum voces utcunque tenent, ſpe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

cies prorſus ignorant. L. *Iſtud mihi ſane uſu venit, ac mecum alii quamplurimis. Arborem, legumen, herbam, equum & canem oſtendere poſſum: at ſiquis exigat ut oſtendam alnum, aut fraxinum, aut ilicem, ſilurum, ſcarum aut pectinem: ervum aut milium: ſcolopendram, viverram, aut felem; hæreo.* U. *Sic & in dialecticis pueri nihil audiunt, niſi Socrates currit, Plato diſputat. Si aſinus volat, aſinus habet pennas, & Socratem currere eſt poſſibile.* L. *Quid igitur hic conſilii?* U. *Eadem opera licebit pueris præſcribere, vulgo non obvia rerum vocabula, aut voces exquiſitas, nonnunquam & bonæ rei quippiam admonentes. Tam facile dicitur quid ſit lacerta, aut ſtellio, aut pectunculus, quam quid ſit canis aut vacca: nec difficilius ſcribitur Tempori parce, quam Vacca mingit, aut Canis latrat. Interdum unica vox continet perfectam ſententiam, ut* σωφρόνει. *Id multo magis convenit obſervari, poſteaquam eo profecit puer, ut integri*

ver-

verſus iam ſint ad imitationem præſcribendi. Quur enim non potius illis præſcribitur hoc carmen,

Quo ſemel eſt imbuta recens
ſervabit odorem
Teſta diu: *quam illud,*
Aut pluit, aut ningit, aut noſtra
pediſſequa mingit.

In hunc uſum valebunt celebrium virorum apophthegmata, exquiſitæ breveſque ſententiæ, proverbia, ac lepide dicta, cuiuſmodi ſupellex ad omnem diſcendi facultatem plurimum habet momenti. Quorum ſiquis ſingula contemnit, huic occinam illud Heſiodium, Puſillum puſillo ſi addideris, cito naſci magnum acervum. Et hæc inter luſum licet ediſcere, nulla rerum memoria tenacius ad ipſam uſque ſenectutem hæſura animo, quam quæ ſic infixa ſũt. Vides igitur quanta nobis hic pereat utilitas. L. *Video ſane quanta pars ætatis nobis inſtituentium vitio præterfluat.* V. *At vereor ne te delaſſem, ſi quæ de pronuntiando diſſerta ſunt referam.* L, *Imo hic habebis atten-* De recte pronuntiãdo.

tiſſimum, quandoquidem hoc erat quod me potiſſimum ſollicitabat quanquam & cætera iuvat audiſſ
U. *Quanquam ergo puer à nutrici bus non diſcit Latine, tamen referr dicebant, inter quas primum incipe ret æmulari voces humanas: quo ætas illa, quoniam præter imitand facilitatem nihil habet, neſcio qua rerum humanarum infelicitate, citius prope reddit prava, quam recta. Ac mire fit, ut ſemel infantibus arrepta vitia in adultam ætatem ſic proſequantur, ut ægre queant dediſci. Sunt autem oris ac linguæ diverſa vitia, quorum aliquod nonnullis affixit natura, ſed plura peculiaris cuique vel negligentia vel affectatio: bonam autem huius mali partem affert ipſa natio, ut in ſonis ſuum quæque quiddam habent, Hiſpania, Italia, Gallia, Germania, Britannia: ac bene nobiſcum ageretur, niſi ſingulæ nationes in varias vitiorum ſpecies eſſent diſtractæ. Si labdaciſmus eſt impotentia ſonandi caninam literam, multis vitium hoc adnaſcitur,*

Dep.

tur, nonnullis deliciæ loquendi conciliant. Etenim quum cæteris animalibus lingua ſit abſoluta, homini tot venis aſtricta eſt, ut quibuſdam neceſſe ſit intercidi. Nec hoc ſuccedit omnibus. Nam aliis deterius accidit vitium, aliis lingua nihilo ſecius manet inexplanata. Memoriæ proditum eſt, Demoſthenem eloquentiæ principem, primam artis ſuæ literam ſonare non potuiſſe. Metellum Pontificem lingua adeo impedita fuiſſe narrant, ut menſibus aliquot ſeſe torſerit, dum meditatur in dedicanda æde verbis ſolennibus dicere, Opiferæ Cereris. Nam labdaciſmum, quem ſcriptores notant in Alcibiade, deliciis, non naturæ tribuendum arbitror. L. *Ab iſtis ortum arbitror, quod pellucidum dicimus pro perlucidum, & pellicere pro perlicere, & pellegere pro perlegere.* U. *Haud male coniectas. Huius literæ dificilior eſt ſonus in initio & fine dictionis, tum in medio duplicata, mollior ſi ſimplex incidat inter duas vocales. Exempla ſunt, regula,* Pellucidum perlucidum.

moror, carrus, oro. Durior etiam apud Græcos, qui poſteriori addunt aſpirationem, ut χειμάῤῥȣς. *Hanc aſperitatem quidam mitigant ſuppoſito* σ, *ut* θαρσεῖν *pro* θαῤῥεῖν. *Idem faciunt hodie mulierculæ Pariſinæ, pro*
Maſia. *Maria ſonantes Maſia, pro ma mere, ma meſe. Etiam ſi non defuerunt apud Latinos, qui contra, Fuſios ac*
Valeſia. *Valeſios verterint in Furios ac Va-*
Honos. *lerios: atque è diverſo, qui honos, labos, vapos & clamos dicere maluerint, quam honor, labor, vapor, & clamor. His contrarii Eretrienſes,* σ *vertunt in* ρ, *dicentes* σκληρότηρ *pro* σκληρότης: *atque hinc proverbii iocus in Eretrienſium* ῥῶ. L. *Iſto vitio novi plurimos qui laborent. Verum eſtne remedium huic incommodo?* U. *Eſt, ſi intercidas plectri retrinacula, niſi quod non vacat periculo tangere venas, hoc eſt, iuxta proverbium,* τὰ ἀκίνητα κινεῖν. L. *Quum animantibus quibuſdam tam mobiles & expeditas linguas natura dederit, demiror homini datam tot aſtrictam retinaculis.* V. *Multis expedie-*

bat nullam omnino linguam eſſe datam. Nunc neque venarum retinacula, neque vallum duplex dentium, neque labiorum oppoſiti muri ſatis cohibere poſſunt membrum hoc nimium volubile. L. Nihil verius. U. Rurſus aliis tam eſt docilis, ut animalium omnes voces indiſcreta ſimilitudine reddant, ut ſi tantum audias, credas vagire puerum, rixari feminam, tuſſire ſenem, grunnire porcum, canere luſciniam, hinnire equum, latrare canem. Cæterum adverſus omne linguæ vitium valebit difficultatibus exerceri: quo ſtudio Demoſthenes fertur triplex naturæ vitium expugnaſſe. Nam ad exprimendum ρ, linguam habebat inexplanatam, & ſpiritoſus erat, & vox infirmior multitudinis fremitu interſecabatur. Itaque tophis ſubter linguam impoſitis, verſus complures, adverſo monte, continuato ſpiritu reſonabat, & in litore nonnunquam quum maxime fremeret mare, dictionem exercebat, ut populi fragorem aſſueſceret contemne-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

temnere. Ita verum eſſe docuit, quod à ſapiente quodam dictum eſt, Μελέτη πάντα δύναται. *Huic ſimillimum eſt quod indicat Fabius.* L. *Quodnam?* U. *Exiſtimat, os puerorum reddi firmius, ac ſermonem expreſſiorem, magiſque, ut ita loquar, articulatum, ſi ab his exigatur, ut nomina ac verſus affectatæ difficultatis, ex pluribus aſperrime inter ſe coeuntibus ſyllabis catenatos, ac veluti confragoſos, quam citatiſſime volvant. Huiuſmodi verſus Græci* χαλεποὺς *dicunt. Difficultas autem ſyllabarum aut dictionum, partim naſcitur ex natura literarum, partim ex connexione, partim ex turba concurrentium conſonantium, partim ex his omnibus.* ρ, ξ, ψ, *& noſtrum f, duroris ſunt ſoni: unde rerum, rex,* ξένος, *pſittacus, & offero, non admodum facile ſonantur. Quemadmodum &* μνᾶ, πτύω, βδέω, *non quod in his poſtremis difficultas ſit in ſingulis, ſed quod parum ſibi congruant. Turba gignit difficultatem, quum dicimus glans & mons. Nam in his ſunt duæ lite-*

ræ, l & n, omnium ſuaviſſime ſonantes. Ex multis ſimul naſcitur difficultas, quum dicimus, ferrum, fervor, fragor, πνὺξ, *trabs, Thrax, Xerxes, Artaxerxes,* αἰσχροκερδής. *Numerus autem literarum in eadem ſyllaba non excedit ſenarium, qui tamen apud Græcos ægre reperitur. Fraus conſtat quinque literis, ſed unam abſorbet diphthongus. Strix habet quinque ſine diphthongo, quemadmodum frons. Scrobs & ſtirps apud nos ſex literis conſtant, ſoluta duplici: ſi Græce ſcribantur, quinque duntaxat: ſi ſtrirps ſonetur, eadem ſyllaba ſeptem literas complectetur. Apud Græcos una dictio profertur, cuius altera ſyllaba ſex literas complectitur,* αἰσχρὲς, *ſed ita ut diphthongus initialis ſeparetur à conſonantibus ſequentibus, &* ου *diphthongus pro duabus ſupputetur. Verſuum quos à Græcis* χαλεποὺς *appellari diximus, hoc exemplum fingi poterit,* Γραιῶν χθονίαν αἰσχρὸς φθόνος ἔρραγεν, οὐ ξίφος ἐχθροῦ. *Item, Arx, ſtridens roſtris, ſphinx, preſter, torrida ſeps, ſtrix. In*

bu-

huiuſmodi difficultatibus exercitatio reddet linguam ad cætera tum expeditiorem, tum explanatiorem. At hodie ſatis eſſe credunt, ſi facillimas quaſque ſyllabas tradant, ba,

Ba, be, bi.

be, bi, bo, bu, & harum ſimiles, quum difficiliores magis ſint inculcandæ, μνα, πτυ, βδε, τλα, αὖν, κνα, χνο, θνα, πνα, γνα, χθω, φθι, κτη, τμη, δμω, θλα, σμα, σφρα: *velut in* μνημοσύνη, πτύω, βδέω, τλάω, γναῦ, κνάω, χνοῦς, θνητὸς, πνέω, γνώμη, χθὲς, φθείρω. κτῆμα, τμῆμα, τμῶλος, δμῶες, θλάω, σμάραγδος, σφραγὶς, *& huius generis aliis: quibus exprimendis, niſi protinus aſſueſcat os tenerum, vix unquam feliciter ſonabit.* L. *Animadverti, quoſdam eſſe qui laborent in exprimendo ſ, maxime ſi adhæreat illi conſonans, ut* Eſt. U *Hoc eſt, ut opinor,*

Bleſi.

quod nos bleſum vocamus. L. *Ab hoc vitio tam abſunt Hiſpani, quam Eretrienſes abſunt à Demoſthenis vitio. Galli contra ſolent vel elidere, vel obſcurare literam hanc, lingua vulgari ſcribentes* Eſt, *& ſonantes* E't, *producta vocali. Græci* ψελλισμὸν

Eſt, E't. Ψελλισμός.

σμὸν

σμὸν appellant, teſte etiam proverbio, Ψελλὴ ὂ πτιδώς. V. Vitium hoc levius eſt, & à nonnullis affectatur, qui blandiores videri ſtudent. Illa deformis linguæ hæſitantia, & oris tremor, ſpaſmi ſpecies, eaſdem ſyllabas iterans. Id aliis accidit in principio dictionis, aliis in fine; vitium, inemendabile, ſi in ætatem paulo adultiorem duraverit: præcipuuſque labor eſt in k, q, c, p, & t, veluti quum κυκυκύριε dicunt pro κύριε, & pepepepedi pro pepedi, cacacave pro cave, Tutullius pro Tullius, rurſus, Romama pro Roma. Cacacave.
L. Vtriuſque mali poſſum exempla non illepida narrare. V. Libet audire. L. Sacrifico cuidam inſigniter hoc vitio laboranti, quum adornaret immolare, contigit miniſter pariter eidem obnoxius malo. ubi ventum eſt ad Κύριε ἐλέησον, quod apud nos alternis dicitur, multum temporis abſumptum eſt, priuſquam ter abſolverent Kyrie eleeſon. Tandem ſacrificus, ut hoc hominum genus dicitur iracundius eſſe: Quid fiet? inquit; tun' me derides?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

des, an ego te? Et exutus amictu ſa-cro, reliquit aram, magno riſu no-ſtro. V. *Eodem malo laborare vi-dentur ranæ, nunquam abſolvente: ſuum illud* κεκεκεκέξ. L. *Apparet.*

Alio quodam die audivi medicum in frequentiſſima ſchola diſputationi præſidentem, alioqui doctum ac vo-calem, nec inexplanatæ linguæ, tan-tum geminabat extremam ſyllabam omnium dictionum: pro Avicenna pronuntians Avicennana: pro ſcri-ptor, ſcriptortor: pro dicitur, dicitur-tur: pro pharmaca, pharmacaca. Id

Τραυ-λι-σμός. *Græci, ni fallor, appellant* τραυλισμὸν, *aut* βατταρισμὸν· *fortaſſis &* βαττολο-γίαν, *niſi quod battologia repetit ora-tionem. Sic enim apud Ovidium Battus, In illis montibus, inquit, erant, & erant in montibus illis. Quem imitatus Mercurius reſpon-det, Et me mihi perfide prodis, Me mihi prodis. Nos forte non inepte dixerimus titubantiam oris, cui co-gnatum eſt vitium haſitantiæ, quam*

Μογι-λαλία. *Græci, ni fallor, vocant* μογιλαλίαν. *Hæc omnia graviora facit ira & pu-dor,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

dor, aut alius vehemens affectus: quumque alioqui, iuxta Fabium, pectus ſoleat facere diſertos, his diverſum quiddam accidit ut obmuteſcant. V. *Novi qui Auſtro flante ſic hæſitabat, ut vix duo verba poſſet eloqui.* L. *Vnde hæc mala?* V. *Partim à natura, ſed multo maior pars à conſuetudine prava, præſertim primis annis hauſta.* L. *Ecquod habes his vitiis remedium?* U. *Præſentiſſimum.* L. *Obſecro quod nam?* U. *Vt taceant.* L. *At nulli minus id poſſunt.* V. *Ergo mittantur ad exemplum Demoſthenicum, ac dictum illud ſapientis,* Μελέτη πάντα δύναται. L. *Indica rationem.* V. *Accipe, qui laborant in k, recitent ſubinde carmen in laudem Calvitii, concinnatum ex dictionibus continenter literam hanc primo loco habentibus. Qui in t, tales verſus repetant, O Tite tute tati tibi tanta tyranne tuliſti. Aut tales, At tuba terribili tonitru taratantara truſit. Nihil negotii fuerit alios conſimiles effingere. Profuerit &, ſingulas dictiones, & orationis mem-*

membra, lente diſtincteque pronuntiare, per ſilentia quodammodo redintegratis linguæ viribus, voce nonnihil ad cantum deflexa. Novi ſiquidem viros adprime doctos, qui privatis colloquiis deformiter titubabant, è cathedra clarius loquentes, nihil eius vitii præ ſe ferebant. L. Nihil hic valet medicorum ars? V. Arbitror poſſe nonnihil, ſi noſſent omnes muſculos, quorum opificio vox promitur. Qui ſi fallant, habemus hic divam opiferã. L. Quam ais? V. Eulaliam. L. Ad divos confugere extrema quidam eſt anchora, & fauſti ominis nomen eſt. U. Quoniam autem grammatici excipiunt vocabulorum controverſiam, labdaciſmus fortaſſis erit, ubi quis literam l nimium operoſe ſonat, veluti ſiquis pro lucet, dicat ellucet, aut pro ſalva, ſallava: quod vitium in magnis aliquot viris deprehendi, ſed quod affectationi potuit imputari, non naturæ. Dum enim plus iuſto ſtuderent articulate loqui, in hoc malum deflexerunt. Idem faciebant in litera

Labdaciſmus.

ſonantes ſerava pro ſerva, veraba pro verba. Cui ſimillimum videri poteſt, quod Græci vocant Iotaciſmum. Id mihi videor in quibuſdam genere Græcis animadvertiſſe, nominatim in Georgio Hermonymo, qui ſe Spartanum prædicabat: docebat autem Lutetiæ, recenti memoria plurimis adhuc notiſſimus. Et apud Latinos ſentias quoſdam intorquere os, quoties hanc ſtudent nimium exprimere. Alii quoties ſequitur vocalis in eadem ſyllaba, pro i propemodum ſonant g, ut gecit pro iecit, egicio pro ejicio. Quanquam enim iota tranſit apud Latinos in conſonantem, ſi præcedat in eadem ſyllaba vocalem, tamen ſonus debet eſſe medius inter vocalem & conſonantem. Sunt qui ſimili loco pro i, ſonant fere z, ut pro ianua, zanua: pro Ieſus Zeſus: pro iecur, zecur. Rurſus alii ſic ſonant tibiis, Virgilii, ut ante ſecundum i, videaris audire i conſonantem, & pro duabus efferunt tres. Sunt rurſus qui pro e, ſonant i, quemadmodum pro a, o, de quibus ſuo loco dicetur

Iotaciſmus.

I.

Metacismus. cetur convenientius. Addunt & Metaciſmum, dum plus æquo exprimitur m, incidens in finem dictionis ſequente verbo, cuius prima ſit vocalis: ut plurimum audet: hic volunt m evaneſcere, ut ſones, plurimaudet: ſicut in illo Ciceronis, Quouſque tandem abutere, Tandabutere dici volunt. Quod ut nolim refellere, ita credo nonnihil intereſſe inter ſonos, quum dicimus, animam agit, & quum anima agit. Nam in priore niſus ſentitur volentis exprimere m. Vnde Fabius admonet m in talibus ſyllabis, neque prorſus audiri, neque tamen non audiri. Idem inter oris vitia commemorat ἰσχνότητα, quam exilitatem ſive anguſtiam poſſis dicere, quæ quibuſdam adeſt natura, aliis morbo ſeniove nonnulis accerſita, dum arctatis arteriæ circa imas fauces muſculis vox ſemiclufis labiis promitur. Cui contrarium eſt πλατυασμός, quum nimium diductis faucibus, & ore plus ſatis patulo ſermo promitur. Quorum illud, ſi natura contingat, Ariſtoteles timidæ mentis

Πλατυασμός.

ar-

argumentum interpretatur, hoc ſto-lidæ. Hollandiæ vulgus fere ſummis labiis loquitur, Germani ſuperiores contra, pene ab umbilico voces du-cunt. Vnde mihi videntur hæc duo non ſolum ad vocis exilitatem, ve-rumetiam ad oris indecoram vel contractionem, vel diductionem per-cinere. Nam in multis utrunque vitium deprehenditur, in quibuſ-dam etiam nationibus ut peculiare videtur. In non paucis autem depre-hendas κοιλοστομίαν, *quum vox velut è cavo ſpecu, eque receſſu oris reſo-nat. Et hoc vitium quibuſdam ad-didit natura, quæ linguam dedit prima ſui parte nimis aſtrictam, alio-qui latiorem, unde fit ut vox funda-tur in latera faucium, atque hinc repercuſſa reſonet, qualis umbrarum vox eſſe fertur: eoque qui ſimulant huiuſmodi ſpectra, ex olla fictili ver-ba promunt. Quidam habent cor-vinum quiddam, quidam ſtridu-lum, quidam balbum ac ſenile, qua-lis eſt edentulorum oratio. Nonnul-lis totus ſermo craſſior eſt. Sunt qui* Κοιλο-στομί-α.

volu-

voluta intus lingua neſcio quid He
bræum reſonant. Sunt qui ſyllab
extremas andiri non ſinunt, veru
eas quodammodo devorant deglu
tiuntq; Quod ut pueri metu faciun
ne deprehendantur inemendate lo
qui indicio poſtremæ ſyllabæ: ita qui
buſdam populare eſt. Hos Græci pe
Κολο-βωτής. *culiari vocabulo dicunt* κολοβωτὰς, *i*
eſt, decurtatores. Rurſum ſunt qu
poſtremas omnes acuant, Hebræorun
ritu. Sunt cornicines, quibus ſonu
per naſum erumpit potius, quam pe
os: ut omittam quorundam garga
liſmum, ructum, ſingultum, crepi
tum inter loquendum, ſtridores, ſi
bilos, gemitus, ſcreatus, tuſſeis, ri
ſus, quibus ſermonis tenor interci
pitur. Denique innumera ſunt vi
tia, quibus à recta pronuntiatione
diſceditur, quam Græci ὀρθοέπειαν *ap*
pellant. De quibus incidet poſtea lo
cus, ut aliquid dicamus. Hæc in ho
tantum admonui, ut infantem ab
eorum convictu ſubmoveamus, qu
vitiis huiuſmodi ſunt obnoxii: &
ſiquid vel natura traxit, vel conſue
tudin

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

tudine contraxit huiuſmodi vitiorum, id mature corrigatur. Iam eſt peculiaris quidam cuique genti oris ſonus, quem propriis vocabulis notare difficile ſit. Quanquam enim Latini & Græci iiſdem pene literis utuntur, tamen agnoſcas Græcum etiam Latina ſonantem, & contra Græcus agnoſcit Latinum Græca ſonantem. Hanc ob cauſam Fabius ſuadet quidem, ut puer prius Græcis imbuatur, non vult tamen diutius in his hærere, ne peregrinus oris ſonus proſequatur etiam Latine loquentem. Fœdum eſt enim, hominem in ea lingua videri hoſpitem, in qua natus eſt: quod ſi negligentia acciderit, deſidiæ crimen eſt: ſi affectatione, ſtultitiæ tribuitur. Nec deſunt tamen, qui hoc ceu bellum & elegans affectent, ſic redeuntes nobis ex Galliis, ut Latine ſonantes vix intelligantur: & ſiquid habeat ea gens in dicendo vitii, puta volubilitatem linguæ, confuſos accentus, aut voces nihil ſignificantes, interiectionum vice ſubinde mixtas Latinis, id ſtu-

dioſe repræſentent, quo valde Gall videantur. Nos quoniam Græca ſe re diſcimus in hoc ut veterum libro evolvamus, potius quam ut cum vulgo Græcorum fabulemur, præſti terit, utriuſque linguæ rudimenti ſemel traditis, in Latinis potiſſimum exerceri, donec confirmatus adoleſcens iunctis utriuſque literaturæ ſtudiis, tuto progredi poſſit. L. *Et iſtam fabulam, Vrſe, haudquaquam ſurdo canis.* V. *Nunc ſi non eſt moleſtum audire, reſtat commemorare quid illi de ſonandis ſingulis elementis tradiderint.* L. *Audiam perquam lubens.* U. *Atque operæ pretium eſt: nunc enim tota fere pronuntiatio depravata eſt, tum apud Græcos, tum apud Latinos.* L. *Quid audio?* U. *Sic eſt.* L. *Vnde nam id accidit?* U. *Partim ex corruptela vulgati ſermonis, partim hinc quod ſoni vocum ſcribi non queunt. Et ſcis quam nihil apud populum ſtabile, nihil diuturnum. Verum hoc interim mihi credas velim, mox demonſtraturo, ſi pauca de ſonis ele-*

men-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

entorum perſtrinxero. Ordiar au-
m à vocalibus, quas Latinis eſſe
uinque notiſſimum eſt, a, e, i, o, u:
racis ſeptem, α, ε, η, ι, ο, υ, ω: & apud Vocaliū ſonus.
atinos omnes ancipites eſſe: apud
ræcos duas natura breves, ε, ο: toti-
m longas, η, ω: tres ancipites, α, ι, υ.
x his A, diducto largiter ore pro- A
rtur, lingua recta ſuſpenſa, hoc eſt,
c ad palatum ſuperius afflexa, nec
anterius dentium vallum impa-
a, nec in latus dentium illiſa, nec
ter dentium hiatum inſerta, vox-
ue prodit ex arteria profundiore,
riens ſuperius palatum. Quur au-
m vocales dicantur, à grammati-
s iam olim reddita eſt ratio, vel
uod elegantius ſonent, vel quod per
ſonent, vel quod aliis, quæ conſo-
antes vocantur, vocem tribuant,
ioqui mutis, niſi ſiquid edant ſtri-
ris, aut ſtrepitus, unde & ſemivo-
libus nomen. Sed quur Alpha in-
r vocales primas teneat, difficilior
t quæſtio. Quidam aiunt Cad-
um ob hoc primum locum tribuiſſe
pha, quod Phœnicum lingua bos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

appelletur alpha. At Heſiodus i
paranda re familiari, primo loco ſ
cundum domum & uxorem ponit
βοῦν ἀροτῆρα. *Hæc ratio per me caſc*
Caſcis arrideat licebit. Mihi proba
bilius videtur, ideo prælatam apu
Græcos inter ancipites, quod hæc i
compoſitione ſyllabarum præcedit ι
& y, quum ipſa nullam ſequatur vo
calem in eadem ſyllaba. Nam in va
co, & iaceo, prima migravit in vir
conſonantis. Nec adverſatur hu
rationi, quod adfertur ab aliis, ho
eſſe naturale, minimeque operoſum
loquendi exordium. In loquendo ſ
quidem nihil eſt prius, quam didu
cere labia, mox nullo alio vel den
tium vel linguæ vel labiorum ad
miniculo vocem edere, quam pri
mam audimus in pueris naſcentibu
L. *Nec diſſimilem in ovibus balan*
E. *tibus.* U. E, *ſimili modo profertur*
niſi quod ore parcius diducto vox no
erumpit ſurſum in cœlum oris, ſed i
linguam infimam, quæ leviter feri
utrinque dentes morales, reduct
introrſum labiis. Inter hæc duo ele
ment

nenta , medium eſt η Græcorum, H.
quod effertur rictu minus diducto,
quam in α, hiantiore tamen, ac minus
in ima depreſſo ſono, quã in e. Cogna-
tionem arguit primum , quod apud
Græcos α frequenter vertitur in η: &
contra: ut πρίηπος *pro* πρίαπος, *& in-*
τρὸς *, pro* ἰατρός. *Contra* τὰν *pro* τὴν.
Apud Latinos fere vertitur in e lon-
gum, ut κρῆτες *Cretes , &* σπλὴν *ſplen.*
Id ſi craſſiore Minerva tibi demon-
ſtrari cupis , L. Craſſiſſima, ſi potes,
atque adeo , ſi libet , adipali. U. Iu-
ſtum eſt a , quod ſonant Itali. Im-
modice diducto vel rotundato magis
re ſonant Vueſphali , referentes Io-
nicum quiddam , qui pro alpha ſona-
ant ω mega, dicentes θῶυμα *pro* θαῦ-
μα, *&* ωὐτὸς *pro* αὐτός. *ut alii contra,*
ω vertunt in alpha , pro τῶν νυμφῶν,
dicentes τᾶν νυμφᾶν , μουσᾶν *pro* μουσῶν,
πρᾶτος *pro* πρῶτος. *Item ε vertitur in*
η, ut ἠΰς τε μέγας τε, *& pro* ἐβουλόμην, ἠβου-
λόμην. *Hæc nimirum arguunt, his li-*
teris vicinitatem quandam in ſono
fuiſſe. Η *vero ſonuiſſe videtur apud*
Græcos , quod nunc ſonat a Scoto-

 rum,

rum, aut Hollandorum quorundam
neque enim omnes eodem modo pr
munt: ac de vulgo nunc loquimu
ne quis eruditus exiſtimet hæc ad ſe
pertinere. Quum enim hi dicun
ama, mediam vocem audis inter
ma & eme Italorum more pronun
tiata, quemadmodum alii, quos d
ximus Ionicum quiddam referre
pene ſonant omo. Nunc fac ut ocul
os, auribus ſonum obſerves, dicam
primum Italice, mox Scotice, poſtre
mo Vueſphalice. L. *Iſthic ſum.* V
Ama, ama, ama, Fama, fama, fa
ma. Ianua, ianua, ianua. L. *Craſ*
ſiſſime profecto dicis, ſed tamen ad do
cendum appoſite. Verum age dic
diſcernunturne hæc apud Græcos
U. *Vix ſentias, ſed iam admonui*
pronuntiationem eſſe corruptam. Si
quidem quam nunc habent eruditi
non aliunde petunt, quam à vulgo
ſcis quali magiſtro. verum de hi
mox. Iam in e pronuntiando non
leviter peccat vulgus. L. *Quid ita*
V. *Quia literam eandem aliter at*
que aliter ſonant, nunc ore contra

ctiore,

ctiore, nunc diductiore. de noſtratibus loquor. Nam Italorum hic, ut in aliis pleriſque, correctior eſt enuntiatio. L. Expecto exemplum. V. Dicam in genere. Quum e finit ſyllabam, ſat recte ſonant. quum adhæret illi conſonans, vel a, ſonant pro e vel a, hoc eſt, a Scoticum. Demo probe ſonant, & peto: at perago, pervia, ſperma, diductius reſonant, quam par eſt, & in lego contractius efferunt quam in lex, in rego quam in rex, in rebus quam in res. Verum id potiſſimum accidit, quum e excipitur à conſonante r: quum enim dicunt aſpergo, ſecunda ſyllaba nihil aliud ſonare videtur, quam in ſparta prior: & in pervius prima minimum, aut nihil diſcernitur ab ea quæ præcedit in parvo. Item in pertundo & partu, erro & arra, verro & varro. Idem vitium ſequi ſolet e:iam Græca ſonantes, ni fuerint diligenter admoniti. Vix enim in πέρθω *&* παρθένος *diſcernunt primas ſyllabas. Quanquam hæc feliciſſime diſtinguunt Itali. Vix in alia litera*

Galli a pro e ſonantes.

magis errat Gallorum vulgus, a pro e ſonantium, ſiquando vocalem excipiat n, aut m. Nam pro quendã ſonant quandã, pro valent valant, pro redẽptus redamptus, pro emblemata amblemata, pro vendo vando, pro ventoſus vantoſus, pro tempus tampus. Hunc errorem ſubinde deprehendimus etiam in codicibus Gallorum manu deſcriptis aut excuſis. Hic tamen emendatior eſt Picardorum enuntiatio, nec ulli magis peccant, quam qui ſibi mire Gallice videntur loqui. Quod non in aliud monemus, niſi ut & protinus dediſcant pueri, ne pravus uſus hæreat Latina Græcave ſonantibus, neve pro ἔμπορος *enuntient* ἄμπορος, *pro* ἔντερα ἄντερα. *L. Prorſus ita res habet. V. Iam i, minus etiã diducto rictu ſonatur ac pene coeũtibus dẽtibus, quibus ſenſim lingua illiditur, qua parte ſunt genuini, ſic ut labia nihil adiuvent ſonitum, ſed reducantur potius aliquantulum, ut in e. L. Teneo. U. Et hic bifariam peccatur à multis. Siquidem apud Brabantos, campeſtres quidam*

dam pro i, ſonant diphthongum Græcam ει, quam evidenter audis quum noſtrate lingua dicis ovum, & quum Latine dicis, hei mihi, veluti quum pro via dicunt veia, pro pia peia. Rurſus Scoti quidam pro e, ſonant propemodum i, dicentes pro faciebat, faciibat. Ea conſuetudo ſic à puero inhæſerat Ioanni Coleto, viro alioqui facundo & erudito, ut nec in pronuntiando, nec in ſcripto vitaret, quamlibet admonitus ab amicis. Ne is quidem novus eſt error. Siquidem Victorinus Afer obiurgat diſcipulos ſuos, quod e, verterent in i: & rurſus i, ſcriberent pro e. Ac priſci grãmatici, cumq; his Fabius, oſtendunt, eſſe quendam ſonum medium inter e & i: unde factum eſt ut alii hanc, alii illam uſurparent in eiſdem dictionibus: velut heri & here, adverbium, ſono vocalis diſcernebatur ab heri & here nomine. Eiuſdem arbitror eſſe generis tempori & tempore, luci & luce, veſperi & veſpere, adverbia. Hæc interdum tranſit in conſonantem, quam nonnulli, ſicut ante mo-

Here. Heri. Tempori.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

nuimus, plus ſatus ſonant: ſic dicen-
tes iecit, quaſi dicant gecit: & ma-
ieſtas, quaſi ſit mageſtas. Idem u-
ſurpant in Græcis dictionibus, quum
i, apud Græcos ſemper ſit vocalis, nec
unquam præcedat alteram vocalem
in eadem ſyllaba, ut ἰατρὸς, ἴαμβος.
unde perperam quidam iambus ſo-
nant diſſyllabum, quum vox ἀμφί-
O. βραχυν reddat. Sequitur o, ſimiliter
ex arteria prodiens, quemadmodum
a, lingua recta quidem, ſed introrſum
modice reducta, niſi quod ore non
ſolum diducto, verumetiam rotun-
dato, quod ipſa elementi figura vi-
detur admonere: quemadmodum
i, ſua forma monſtrat vocis exilita-
tem, & e, labiorum reductionem no-
bis velutipingit. Item A, patens in-
ferne, rictus diductionem pingit. Pec-
catur & hic à vulgo, noſtrate dun-
taxat. nam Græci Italique recte
ſonant. L. Quo pacto? U. Primum
Batavi literam hanc promunt ore
contractiore, quam opus eſt. Deinde
eandem non eodem modo promunt.
Rotundius enim ſonat in nos, quam
in

in non: in nono, quam in nonne: in omen, quam in omne. In poſteriori-bus enim noſtri pene ſonant pro o, u Vueſphalicum. L. *Plane ſic habet.* V. *At faciam ut clarius etiam rem perſpicias. Quod diſcrimen vulgo facimus inter on, quod eſt in tondere, & inter un, quod eſt tundere? Nec aliud ſonat o, in rhombus, quam u, in tumbo. Item in ſunto, & ſontes. Atqui o diductiore rictu pronuntiandum erat.* L. *Quam multa peccamus imprudentes. Vel ab aſinis diſcere poteramus huius literæ pronuntiationem, unde illi apud Græcos nominis initium,* ὄνος, *& ipſi ſono* ὀγκηθμός. U. *Item ω mega nihil differt ab o, niſi quod α longum differt ab α brevi. Nam pleniore ſono profertur, de quo ſuo dicetur loco. Pro* V.
u vero formabis V Gallicum, ſi labia paululum exporrecta iunxeris. Eandem literam rotundiore mugitu ſonant Germani, immodico Vueſphali. Nec deſunt tamen apud Italos, qui Gallorum more ſonent, veluti Bergomates. Nonnulli contra labiis

ad trium digitorum ſpatium indec re porrectis, nimirum Batavis con trarii: Romani modice. Nec omni bus feliciter cedit huius vocis affe ctatio. Noſtrates enim quum affe ctant Vueſphalorum imitari mugi tum, non poſſunt id perpetuo facere, ſubinde lingua relabente ad inoli tam, velutique nativam conſuetu dinem. Hanc inæqualitatem fre quenter animadverti in ſacrific Britannis. Nos in hac pronuntiand parum etiam nobis conſtamus, non nunquam in eadem dictione, velut in nullum, mullum, & Tullium. In prima ſiquidem audis u Gallicum in poſtrema u Vueſphalum Idem ſen tire licet in huc & hunc, in illud & illum. Sona Batavice fontes. L. *Fontes.* U. *Sona fundere.* L. *Fun dere.* U. *Quod diſcrimen audis in ter utriuſque dictionis primam ſylla bam?* L. *Nullum.* U. *In rhombo & plumbo, quid intereſt inter u & o?* L. *Profecto nihil.* U. *Nunc mihi con ſidera eiuſdem literæ ſonum non eun dem. Sona Sunt.* L. *Sunt.* V. *Tol-*

le n,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

le n, & dic Sutor. L. *Sutor.* U. *An non ſentis longe diverſum ſonum?* L. *Quidni?* U. *Rurſus, ſona plumbum Batavice.* L. *Plumbum.* U. *Abjice liquidam, & dic Pluma.* L. *Pluma.* V. *Quid ſimile huic u cum illo?* L. *Nihil.* U. *Idem ſenties, ſi ex tundere facias tutudi, exfundere fudi. Verum in his fortaſſis aliquantulum patrocinabitur antiquitas, quæ ſont & dicont, quam ſunt & dicunt, ſcribere maluit. Apparet enim & apud illos paulo ſonantius fuiſſe u ſequente liquida n & m, quam in aliis dictionibus, quemadmodum contra in nonnullis medium ſonum obtinebat inter u & i, ut in optimus, peſſimus, unde veteres has voces per u ſcribendas putabant, optumus,* Optumus. *peſſumus, quod in his aliud quiddam ſonaret i, quam quod in opimus & fimus.* L. *Probabile eſt quod narras.* V. *Tantum de inconſtantia. Nunc ad cætera propero.* U. *Gallico reſpondet* υ *Græcorum, vel ipſa teſte* υ. *figura, quæ nobis cum illis communis eſt, niſi quod nos ſiniſtram lineam infer-*

y. *inferne protraximus, υ y. U. Vueſphalico reſpondet Græca diphthongus ου. Argumentum eſt, quod in uſurpandis Græcorum vocibus, veteres frequenter υ Græcum verterunt in u noſtrum, velut in ὗς & ſus, in μῦς & mus, in ὑπὲρ & ſuper, ὑπέρβιος & ſuperbus. Quin & Latini ex ſylla ſullam faciunt, ex ἀφύα apua. Idem arguit quod Galli vulgo pro θύειν dicunt tuer, id eſt, mactare, uſurpata voce Græca, niſi quod abiiciunt aſpirationem. L. Poteramus iſtud vel ab avi ridicula diſcere, cui Græcis à cantu nativo vocabulum κόκκυξ, quæ in θέσει cantus non i ſonat, ſed u Gallicum, & hanc Latini cuculum, ni fallor, vocant. U. Qui ſcis an avis hæc non eodem modo canat apud Græcos, quo apud nos? Sed ad rem. Rurſus ου vertunt in u productum, ut μοῦσα muſa. Hoc adeo verum eſt, ut priſci Latini, ſiquando volebant ſyllabam haberi longam, addere ſoleant o, loumen ſcribentes pro lumen, noumen & floumen, pro numen & flumen. Habet autem*

Marginal notes: y. — ȣ. — Superbus. — Tuer. — Κόκκυξ. Cuculus. — Loumē.

autem omnis ſyllaba longa ſonum vegetiorem brevi. Nam producta vocalis, quemadmodum & diphthongus, gemina quodammodo vocalis eſt. Atque ex huius rei neglecta diſtinctione graviſſimus error, quum apud Græcos, tum vero apud Latinos extitit. Apud Græcos enim, ut dixi, ſunt natura longæ, η & ω: cumq; his omnes diphthongi: breves, ε, ο: apud Latinos vocales omnes ſunt ancipites, licet non iiſdem ſyllabis. Quanquam autem Græcus pronuntiando confundit longarum ac brevium diſcrimen, tamen ſcriptura diſtinguit. Apud Latinos non idem fit. Qua de re poſt referam quod accepi. Illud notiſſimum eſt, u literam apud Latinos frequenter tranſire in naturam conſonantis, interdum elidi, nonnunquam ſic admiſceri conſonantibus, ut propemodum evaneſcat, at non quibuſlibet. Conſonans fit, quoties præponitur vocali, vel ſibi, vel alteri in eadem ſyllaba, ut vanus, venor, vinum, voveo, vulnus, ſervus. Eliditur, ſequens m, vel n, ut in e- V conſonans.

nim-

nimvero & invidia. Docent ho[c] verſus Terentiani, Sine invidia laudem invenias, & amicos pares. Et, Enimvero, Dave. nil loci eſt ſegniti[æ] neque ſocordiæ. In quorum priore niſi primo loco ſit tribrachus, ſini[stra] nui, non conſtat ſenarius trimeter ſic ut ſecundo ſit ſpondeus dia lau; dia, contractis in unam ſyllabam: quanquam poteſt & proceleuſmaticus accipi: in poſteriore niſi primus locus habeat anapæſtum, non conſtat verſus tetrameter. Neutrum autem fieri poteſt, niſi illic elidas u, hic u cum m, quæ inter conſonantes ferme ſolet elidi præcedens vocalem. Admiſcetur autem his conſonantibus, q, c, g, & ſ, ut qui, cui, æquor, ſanguis, anguis, lingua, conſueſco, & ſuavis, ſi adſit ſynæreſis, & faciat diſſyllabum: nec tamen hic prorſus evaneſcit. Vulgaris lingua idem facit in pluribus, velut quum dicit fatuum, u admiſcetur t. Item quum Duas. *ſonant duo, coniungunt d. Græci vero quemadmodum pro noſtro f, utcunque ſonant φ: ita u noſtrum con-*

ſonans,

onans, quo reeddant non habent, niſi
uod recentiores in hoc abutuntur β,
le quo paulopoſt dicetur. Siquando
oguntur noſtra ſuis literis ſcribere,
ro Valentinus faciũt Οὐαλεντίνος, pen-
aſyllabum. In hunc, opinor, uſum
Aeoles repererant digamma, quod
medium eſſet inter u conſonans no-
trum & φ. Item quoties exprimunt
Quintus, non aliter poſſunt, quam
υίντος, quod eam literam velut eva-
eſcentem neſciant. Apud illos enim
, nullam præcedit vocalem in eadem
yllaba, præterquam in diphthongo
abuſiva, υι. Indicavit hoc Quinti-
ianus, in æquor & æquum, reddi ſo-
num quem Græci nullo modo poſſint
exprimere. Hactenus de vocalibus
aliquot. Nunc ad diphthongos accin-
gor. L. Vt lubet. V. Primum illud manifeſtius eſt, quam ut vel ab eru- De Diphthõgis.
ditis negari poſſit, pronuntiationem,
quæ nunc vulgo Græcorum cum do-
ctis eſt communis, perperam ſonare
diphthongos aliquot, & ſimplices
item aliquot vocales. L. Quas? U.
Nonne η, ι, υ, υι, ει, οι, indiſcreto ſono

pro

pronuntiant? L. *Ita mihi videtur aut ſiquid eſt diſcriminis, vix aures percipiunt.* U. *Fruſtra igitur ſunt diſtinctæ literæ, ſi ſono nihil differunt.* L. *Apparet, veteres aliter pronunciaſſe.* V. *Rurſus aliquot ideo dicuntur proprie diphthongi, quod duæ vocales ut ſcribuntur, ita ſonantur: quod idem in his non fit quæ dicuntur abuſive diphthongi.* L. *Sic eſt.* U. *Atqui in* αι, οι, ει, *quid audis niſi ſimplicem vocalem, in prima e, in cæteris i?* L. *Nihil prorſus.* V. *Ne quid iam diſceptem de* ευ *&* ου, *in quid audis niſi u Vueſphalicum. Non enim aliud ſonat prima huius vocis* εὔξω, *quam prima huius* ἰξῷ. *Nec aliud ſonat ultima in* θαυμαστοὶ *quam ultima in* ἑλληνιστὶ, *aut* ἀκονιτί. *Nec aliud penultima in* ἀλήθεια, *quã in* σοφίᾳ. *Proinde aut fruſtra diſcernuntur à diphthongis improprie dictis, aut alio ſono proferebantur, quam hodie proferuntur.* L. *Non habeo quod refellam.* V. *Rurſus, quid aliud audis in ultima* γραμματικῆς, *quam in*

ulti-

ultima, κλιμακίς? *Quid aliud ſonat penultima in* μία *pro una, quam in* μῦα *pro muſca, &* ἀφύα *pro piſce?* L. *Aut omnino nullum, aut perquam tenue diſcrimen eſt.* U. *Et tamen extra controverſiam eſt, literas tota natura diverſas eſſe.* L. *Demiror.* U. *Et quid movit Latinos, ut tanto aliter ſonarent au & eu, quam Græci? Quid enim ſimile* Παῦλος *& Paulus,* Εὔιος *& Euius? Et tamen opinor, hic Latinorum pronuntiationem emendatiorem eſſe, quam Græcorum. Apud nos enim utraque vocalis auditur in audio & euge: à quo ſono Græcorum aures in tantum abhorrent, ut quum noſtra ſonare conantur, audio dicant tetraſyllabum pro triſyllabo, audio: & claudus triſyllabum pro claudus diſſyllabo: pro heu monoſyllabo, heu diſſyllabum. Atqui ſi Græci rectè ſonant* αυ *&* ευ, *ſervandus erat idem ſonus* υ *in* οὗτος *&* λόγου. *At in his nihil auditur quod ullo modo vergat ad ſonum f, aut v conſonantis. Porro quum ſua efferunt, in diphthongo propemodum ſo-*

nant

nant f, aut v conſonans, veluti meditans adhærere ſequenti vocali, ut ὀρφεὺς, βασιλεὺς, βασιλεύω, εὐαγγέλιον. *Atqui diphthongus non conflatur ex vocali & conſonante.* L. *Quo ſono credis hæc veteres extuliſſe?* V. *Referam quod in ſenatu Grammaticorũ audivi.* L. *Sat erit.* V. *Coniecturam faciebant ex linguis popularibus, in quibus utcunque corruptis reſident antiquæ pronuntiationis veſtigia.* οι *diphthongus Gallis quibuſdam eſt familiariſſima, quum vulgari more dicunt, mihi, tibi, ſibi: aut quum pronuntiant fidem, legem, ac regem. Hic enim audis evidenter utranque vocalem o & i.* L. *Sic eſt profecto.* V. *Ad eum prope modum ſonuiſſe veteres arbitror,* μοι, σοι, οἷ, τοῖος, & κύριοι. *Alioqui quorſum appellantur diphthongi propriæ, niſi eadem ſyllaba geminæ vocalis ſonum edat? Atque ob id producitur & diphthongus omnis, ut utraque poſſit audiri.* L. *Probabile narras.* V. *Iam* ει *diphthongum evidenter audire licet in lingua Germanorum,*

Moi. Foi. Soi. Foi. Loi. Roi.

Diphthõgi propriæ.

quum nominant Cæſarem, quanquam hic Batavi propius accedunt ad ſonum e, vel ^{n}ta, quod pene faciunt, ut dictum eſt, perpetuo in a vocali. Neque non ſentitur apud nos diphthongus ει, ſi Hollandice dicas ovum, paratus, verſutiæ, maius, facinus, ſeductus, caro. Apud Gallos hæc rarius auditur. Ου vero arbitror priſcis fere ſonuiſſe, quod Batavus ſonat, ſenex, frigidus, & aurum, aut eam tunicæ partem quæ tegit brachium. Rurſum Latinam diphthongum ae audis, quũ ſonat malus, vadit, conſilium, ſapor. Oi vero quũ ſonat panem, nudum, & rubrum, callidum, & fragile, aut neceſſitatem: aut ſi dicas Gallice, tribus vicibus: Britannice, nix. Quanquam in his linguis deprehendas & alias diphtongos à Græcis pariter ac Latinis diſſonantes, veluti quum Gallus dicit, melius, parum, aut faſtidioſum, aut periculoſum. Item quum Batavus dicit, mendacium, cervical, aut ianuam, aut Iudæum: quum Galli, florem, aut honorem. Cui non diſſi-

Ey. Bereyt. Liſticheyt. Mey. Feyt. Verleyt. Fleyſch

Oudt. Cout. Gout. Mouve.

Quaet. Gaet. Raet. Smaeck

Broot. Bloot. Root. Snood. Broos. Noot.

Trois fois. Mieulx. Peu. Faſcheux. Perileux.

Leugen. Peule. Deure. Ieude.

Fleur. Honneur.

diſſimilem habent Hebræi. In nonnullis audias tres vocales, ut quum Galli dicunt formoſum patrem, in
Beau. *formoſo audis e, a, & u, quum dictio ſit monoſyllaba. In aliis diphthon-*
Riedt. *gum inverſam, vt cum Batavus ſo-*
Griedt. *nat arundinem, aut Margaritam pro fœmina: audis enim i ante e. Item quum Colonienſis dicit ſalutem,*
Gruet. *audis u ante e. Ruſus quum Hol-*
Soet. Goet. *landice dicis, dulce, aut bonum, audis diphthongum novam, nullis literis exprimendam, ſed ſonum quendam medium inter o & u. Quum*
Huis. Muis. *dicis, domum aut murem, audis i poſt u eadem ſyllaba. Aut quum Gallus*
Bruit. Fruit. *ſonat famam aut fructum. Verum hæc perſequi non eſt huius inſtituti, præſertim quum nationes quædam nihil omnino ſonent abſque diphthõgo. Ex his autem quæ retulimus, ſatis eſt intelligi, & diphthongos poſſe ſonari, & olim ſonari ſolitas.* L. *Quæ res abiecit eas?* V. *Nihil aliud, opinor, quam loquendi deliciæ. Nam mulierculæ quondam elegans habebant, ſemicluſo ore, vixque motis*
labiis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

*biis ſonare verba, ſic ut vix audi-
tur exitus. Diphthongi vero fere
rquent os, multumque reſonant,
uod nunc habetur indecorum, &
t ruſticanum ridetur: inde primum
pparet exortas diphthongos impro-
ie dictas: deinde paulatim idem
aliis nonnullis auſæ ſunt illitera-
rum deliciæ.* L. *Non levis incom-
oditas, ſiquid cui dictes ſcriben-
um, aut ſiquis ex alterius recita-
one ſuum emendet codicem.* V. *Ma-
ima. Quinam ſciet is qui excipit,
uum audit vulgato more ſonari* οἶ-
ς, *an ſcribere debeat* ἶνος, ὑῖος, ἦνος,
ῖος, *aut* εἶνος? L. *Nequaquam, niſi
t eruditus.* U. *At non ſemper nobis
um eruditis res eſt, & quædam vo-
es huiuſmodi ſunt, ut doctus etiam
oſſit hæſitare, velut in* ὑμῶν & ἡμῶν:
uod ſi ὑμῶν *ſones, per u Gallicum
ut propemodum, &* ἡμῶν *per à Sco-
cum, hoc eſt, per e diductius, ſub-
tus eſt error. Habes de diphthon-
is. Iam longarum breviumque ſyl-* De quantitate ſyllabarum.
*barum diſcrimen magna ex parte
ublatum eſt, & in Græcorum, & in
Lati-*

Latinorum pronuntiatione, quu olim plebes imperita exploſerit atq exibilarit hiſtrionem qui paululu ſe moviſſet extra numerum, aut verſus pronuntiatus eſſet una ſyllab breviore aut longiore, quod à Cic rone literis proditum ſciunt omn qui literas ſciunt. ex quo colligitu & recitarorem ſervaſſe ſpatia ſylla barum, & illiteratam multitud nem, præſertim urbanam, auriu ſenſu diiudicaſſe. Nunc quis offer ditur, vel apud Græcos, vel apud La tinos, niſi ſiquid arguat accentu quod in multis non poteſt: imo fr quenter accentus ducit in erroren dum facit videri longam, quæ br vis eſt, & contra. Qui vero do nunc diſcernunt an dicas, plane, o im poſtor, an plane, o aperte, an plane affirmans, quum in prima dictione ſit pyrrhichius, in ſecunda trochæu in tertia ſpondeus? Rurſus an dic malo pro vitioſo, an malo pro potiu habeo, an malo pro arbore, ſive pom quum in prima voce ſit iambus, i ſecunda trochæus, in tertia ſpondeu

L. No

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

L. *Non ſatis aſſequor quæ fuerit illa ratio ſaltandi ad vocem alienam.* V. *Audita referam, iudicii periculum penes alios eſto.* L. θάῤῥει. *non hic agitur apud prætorem.* U. *Scis quoſdam dictos mimos, inter quos celeberrimi fuere Publius & Laberius.* L. *Scio.* U. *Hi ſimul & recitatoris & hiſtrionis officio fungebantur, pronuntiantes verſus ſibi cognomines, hoc eſt, mimi mimos, & ad propriam vocem geſticulantes. Erat aliud hiſtrionum genus, qui muta geſticulatione repræſentabant poetarum longas fabulas, ſic ut ſpectator intelligeret argumentum ſaltationis. Quo de genere diligenter tradidit Lucianus. Rurſus erat recitatorum genus omnium honoratiſſimum, qui ſua recitabant populo ſine geſticulatione corporis, niſi quantum oratori conceditur, vocem, oculos, vultum, & corporis motum ſententiis accommodare: ſic Virgilius, ſic Horatius, ſic Plinius ſua recitabant populo: ſic & Philemon ſuam ipſius fabulam populo recitaſſe legitur, quum nemo ſaltaret.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

taret. L. *Quatenus iſthuc orato conceditur?* U. *Si vino lapſan tem ac balbutientem narres, indecc rum fuerit eam rem corporis geſt referre: aut ſi mulieris, pueri, ſeni Germani, Galli, Britanni verba r feras, ridiculum fuerit ipſa pronun tiatione mulierem, puerum, ſenem Germanum, Gallum, aut Britan num exprimere.* L. *Iucundum qui dem eſſet.* U. *At non protinus bon viro decorum eſt quod delectat. Pla to & Fabius concedunt, ut modice vox loquentis ad ea quæ narrantu accommodetur: veluti ſi recites e hiſtoria, lugentem, minitantem blandientem, laſcivientem, ſatis eſt aliquam rei ſimilitudinem apparere in oratione. At fit interdum, ut ali quid loco additum ex vocis aut ge ſtus alieni faceta imitatione gratian habeat. Poſtremum genus eſt, quun unus recitat fabulam, & ad huiu vocem hiſtriones perſonati geſtus at temperant. Huius generis erat Roſ cius, quem accepimus cum M. Tullic decertaſſe, utrum ille ſapius verbi*
alii

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

aliis eandem efferret ſententiam, an ipſe ſæpius variatis geſtibus repræſentaret. L. *Vnde colligis hoc fuiſſe genus hiſtrionum?* V. *Primum ex ipſis Terentianis fabulis, in quarum calce recitator dicit, valete & plaudite, Calliopius recenſui. Si ſingulæ perſonæ ſuas voces promunt, quis eſt locus Calliopio?* L. *Dicis nonnihil.* V. *Accipe gravius argumentum. Ex Hecyræ prologo liquet, eum qui præfatur ſolere fabulas emere, easque recitaturum ediſcere. Alioqui ſi ſinguli ſuam portionem ſonabant, cur unus hæc præfatur? Rurſus qui præfatur in* Ἑαυτὸν τιμωρουμένῳ, *queritur non haberi rationem ſuæ ſenectutis, ad quem deferrentur fabulæ turbulentæ. Nam nunc, inquit, novas qui ſcribunt, nihil parcunt ſeni. Siqua laborioſa eſt, ad me curritur. Si lenis eſt, ad alium defertur gregem. Quod ſiquis contendit hæc ab eo dici, qui ſuo periculo fabulam emere ac proferre, quique præcipuas fabulæ partes agere ſoleret, non inficior & illud fabularum fuiſſe ge-*

Callio-
pius re-
cenſui.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

nus, quo ſinguli perſonati ſua verb
ſonabant appoſite geſticulantes. Qu
accepi, refero. Nunc ad id quod i
termiſſum eſt redeo. Quum aud
Legi, qui ſcis an prior longa ſit, a
brevis? Rurſus quum audis θεοφίλ
nonne Latinus credat penultima
productam, nimirum accentu Lati
Accentus. *deceptus? L. Prorſus. U. Accent*
igitur incertus eſt index ſpatii ſyll
bici, præſertim in Latinis polyſyllab
L. Eſt igitur alia ratio dignoſcend
U. Erat olim ſine controverſia, nu
ea prope in totum obſolevit. L. Qu
aliquando fuit, poteſt inſtaurari.
Sunt quidam adeo craſſi, ut non a
ſtinguant accentum à quantitate
quum ſit longe diverſa ratio. Ali
eſt enim acutum, aliud diu tinni
ſicut aliud intendi, aliud extend
quanquam nihil vetat eandem ſy
labam & acutum habere tonum,
productum tempus, velut in Vidi
Legi præteritis. At eruditos no
qui quum pronuntiarent illud Ἀνέχ
καὶ Ἀπέχου, *mediam ſyllabam, quonia*
tonum habet acutum, quantum p

ſe

ent producerent, quum ſit naturæ
revis, vel breviſſima potius. Et fe-
e qui Græca legunt, accentus obſer-
vatione confundunt ſpatium moræ,
ic enuntiantes Μενέλαος, quaſi penul-
ima ſit brevis: & Μενέδημος, quaſi
luæ poſtremæ ſint breves: quemad-
modum in Θεόδωρος, παράκλητος, εἴδωλα,
liiſque innumeris. Nec ita multis
ontingit ſonare Græca, ut accentuũ
imul & morarum rationem obſer-
vent, vel in carmine. Loquor au-
em non iam de vulgo, ſed de erudi-
iſſimis quoque. Minus eſt erroris in
Latinis, ſed tamen illic quoque tonus
cutus ac inflexus obſcurat cætera-
um ſonum. ut in Videbimus, con-
ruit accentus cum quantitate: at
in Legebamus, ſola penultima vide-
tur eſſe producta, quum ſecunda ſit
eque longa: in Amaverimus, ſola
antepenultima, quum ea ſit brevis,
ſecunda producta. L. Omnino ſic ob-
tinuit uſus, quem dediſcere difficil-
imum eſt. V. Atqui qui deguſta-
runt muſicam, nullo negotio diſtin-
guunt inter longam, brevem, & inter

acutam & gravem. Nihil enim eſt aliud pronuntiatio, quam modulati quædam vocum numeroſa. Eſt enim & in oratione ſoluta pedum ratio, licet non perinde certis aſtricta legibus, ut in carmine: quæ ſi confundatur, non magis erit oratio, quam cantio, in qua graves cum acutis, longæ cum brevibus temere confunduntur. Vnde quidam priſcorum grammaticorum non inſcite dixerunt, accentum eſſe animam dictionis. Et tamen hodie talis eſt etiam eruditorum pronuntiatio, qualis eſſet illa ridicula cantio. Scis, opinor, canere cithara. L. Vtcunque. V. Nonne frequenter imam chordam pulſans producis ſonos, & ſummam tangens brevibus inſonas, aut contra? L. Frequenter. quanquam hoc diſcrimen evidentius eſt in flatili muſica. U. Vnde igitur nos ſumus uſque adeo ἄμουσοι, ut omnes acutas ſyllabas ſonemus productiore mora, graves omnes corripiamus? Vel ab aſinis licebat hoc diſcrimen diſcere, qui rudentes corripiunt acutam vocem,

cem, imam producunt. L. *Idem propropemodum facit cuculus.* V. *Quatuor enim rationibus curatum eſt à priſcis, ut omnes ſyllabæ, quantum licet, clarius audiantur, nequa ſuffugiat aures: aſpiratione, tono, productione & diphthongo. Clarius enim auditur prima in hero, quam in ero. Et magis auditur li in ligo, quam in intelligo. Et ſonantior eſt prior in* μοῦσας, *quam in* μόνος. *Itidem in amaverimus, ſonantior eſſe deberet ma ſecunda, quam a prima: ut in ama, ſit iambus, verimus, tribrachus; niſi quod prima trium acuitur, & ob hoc ſonantior, quaſi muſicus per brevem, longam, & tres breves ſonet, re fa re re re, amaverimus. In hac dictione ſonantiores ſunt ſecunda, quia producta, & proxima tono acuto, licet brevis. Quoniam autem vocales principes ſunt ſonorum, diphthongum audibiliorem faciunt duæ res, gemina vocalis, & productio moræ. Sonantior enim eſt prima in Audio, quam in Adeo & Vdus, in* οἶνος, *quam in* ὄνος & ἴδω. *Horum* Accentus.

ſi nihil obſervatur, quid eſt oratio niſi incompoſitus vocum ſtrepitus. Iam intentio vocis & productio percipi non poteſt, niſi ex aliarum comparatione. Poteſt enim eadem eſſe brevis & longa, gravis & acuta, ſi ad alias atque alias comparetur, vel uti vox pueri gravis, acutior eſt voce viri acuta, & ſyllaba brevis, ſic pronuntiantis ut Cartuſiani pronuntiant pſalmos feſtis diebus, productior eſt longa, volubili lingua pronuntiantis: quemadmodum ſacrifici quidã expediũt preces ſolennes, dum ad alia quæ magis ſunt cordi feſtinant. L. *Intelligo.* V. *Quin & idẽ inter dicendum nunc lentius pronuntiat, nunc celerius, nunc demiſſius, nunc clarius, utcunque ſermonis ratio poſtularit. Nam & oratores in exordiis, in quibus oportet ſedatam eſſe dictionem, longiore mora pronuntiant ſyllabas, quam in affectibus, ubi iam incaluit oratio. Atque adeo in hac oratione; Primum optimam ſpem de ſe præbebat, ſobrius, quietus, placinus erga ſocios, obſervans & officio-*

ſus

ſus erga maiores: mox in diverſum
verſus, cœpit amare, potare, rapere,
prodigere turpiter omnia: prior pars
lentius ſonatur, quam poſterior. L.
Fit idem à muſicis. V. E proximis
igitur petenda eſt & tonorum & mo-
rarum differentia. L. Quæ ratio eſt Brevis. Longa.
brevis ad longam? V. Dupla, ut
aiunt grammatici: verum in dicen-
do non eſt neceſſe tam exacte ratio-
nem obſervare, veluti fit in concentu
muſico, aut veluti ſiquis ſaltet ad
citharam. Sat eſt ſi longa, ſenſibili
mora diſtinguatur à brevi. Nam
fieri poteſt ut una longa reſpondeat
duabus brevibus, aut amplius: rur-
ſus ut reſpondeat uni brevi & dimi-
dio. Iam ſunt dictiones duriores, quæ
plus ſpatii poſtulant, quam aliæ, præ-
ſertim monoſyllabæ. Diutius enim
ſonat, ſtant triſtes, quam ſtant acies,
non ſolum ob conſonantes in eandem
ſyllabam coeuntes, verumetiam ob
ſequentem ſyllabam, quæ excipit, dif-
ficiliorem. Item plus moræ deſiderat
prima in Structus, quam prima in
Lege ro, quum utraque ſit longa. L.

Liberaſti me magno ſcrupulo. V. I-
*mo qui exactius ſuper hiſce rebus con-
ſcripſere, docent in quibus ſyllabis
ſufficiat unicum tempus, in quibus
unum ſemis, in quibus duo ſemis, in
quibus tria.* L. *Audio novam muſi-
cam.* U. *Haud tamen abſurdum eſt
quod adferunt. Si vocalis, inquiunt,
natura brevis eſt, & ſequitur unica
conſonans, eaque ſimplex, unicum
tempus obtinebit, ut caput,* λόγος. *Rur-
ſus ubi vocalem natura brevem, mu-
ta cum liquida ſequens, aut alioqui
geminata, reddit ancipitem, tempus
erit unum ſemis. ut lachryma, re-
cludo, cygnus, Atlas:* τέκνον, Τέκμεσσα,
ἀναμιμνήσκω. *Quod à quibuſdã obſerva-
tur etiam in diverſis dictionibus. ut,
Tribulaq; traheæq; item, Terraſque,
tractuſque maris. Sed potiſſimum ſi
tres ſint conſonantes, aut prior ſit
ſ, habeatve incluſam; ut, Præmia
ſcribe: a produci poterat. Nec aliter
produci volunt quidam, quam eli-
ſione ſ. Et, Littora Xerxes: quia ſequi-
tur duplex. Iam quæ natura vel
poſitu longæ ſunt, harum duo ſunt
tem-*

tempora, ut dos, mors. Rurſum ſi vocali natura longæ adhæreat unica conſonans in eadem ſyllaba, in his tribuunt moræ tempora duo ſemis, hoc eſt, duo brevia, & ſemibreve, ut, Sol. Porro tria tempora volunt eſſe, quum vocalem natura longam duæ conſonantes ſequuntur, aut una duplex, ut mons, rex. Huiuſmodi multa referebant ex authore Priſciano. Cuius authoritas ſicui parum gravis eſt, habet ſimile quiddam Quintilianus libro nono, tractans de compoſitione. Teſtatur enim, non omnes breves ac productas eſſe pares: ſed eſſe breves, breviores, ac breviſſimas: contra longas, longiores, ac longiſſimas. Exempli gratia, producit verſiculum Maronis ex Tityro,

Agreſtem tenui muſam meditaris avena.

Quanquam hic noſtri codices habent Sylveſtrem pro Agreſtem, verum id nihil ad rem. In Agreſtem duæ primæ ſyllabæ natura breves ſunt, & tamen gre, ſecunda, facit priorem longam. Dat igitur, inquit, aliquid

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

ex ſuo tempore. Quomodo dat, ni habet plus quam quæ breviſſima, qualis ipſa eſſet detractis conſonantibus? nunc unum tempus accommodat priori, & unum accipit à ſequenti: ita duæ natura breves, poſitione ſunt temporum quatuor. Concurſus igitur mutæ & liquidæ in gre, tardiorem redderet ſyllabæ pronuntiationem, etiamſi nulla conſonans ſequeretur: nunc quia ſequitur ſt, duplicatur tarditas, vel triplicatur potius, cuius portionem transfert in prinam natura brevem: tametſi Priſcianus non tribueret primæ duo tempora, ſed tempus unum ſemis: nec ſecundæ tribueret amplius, niſi ob vocalem utrinque cinctam gemina conſonante. Verum hæc minutiora ſunt: potuiſſet enim omnibus brevibus geminum tempus aſſignari, ſi placuiſſet ſenatui populoque grammatico, ita nihil opus fuiſſet temporis unius ſectione. Aliquanto poſt Fabius non inficiatus, à ſcriptoribus traditum, finalem brevem pro longa accipi. Aures tamen, inquit, conſulens

ſulens

ulens meas, intelligo, multum referre, utrumne longa ſit quæ cludit, an pro longa. Neque enim tam plenum eſt dicere, incipientem timere: quam illud, auſus eſt confiteri. Atqui ſi nihil refert, brevis an longa ſit ultima, idem pes erit. Verum neſcio, quomodo ſedebit hoc, illud ſubſiſtet. Quo moti quidam, longæ ultimæ tria tempora dederunt: ut illud tempus quod brevis ex longa accipit, huic quoque accederet. Nec ſolum, inquit, refert quis cludat, ſed quis antecedat. Vides, Quintilianum ſenſiſſe diſcrimen inter longam & longiorem, brevem & breviorem, etiam in finali commatis clauſula: quanto magis id ſenſurus in curſu perpetuo vocum, aut in media dictione? Quod ſi veterum literæ nullum indicaſſent diſcrimen, tamen ipſe naturalis aurium ſenſus non ſineret aliter iudicare. Quis enim non omnino ſtupidis auribus non intelligat, κυ minus habere difficultatis in κύων, quam in κύκλωψ, quum utraque ſit brevis? rurſus tardiorem eſſe ſonum in κλωψ, quam in ων, quum

utra-

utraque ſit natura longa ? ſed illi moram addunt, quibus cingitur, conſonantes à fronte duæ, à tergo duplex: huic additum ν, non difficultatem addit, ſed iucunditatem. Præterea quis non ſentit ων, facilioris eſſe ſoni, quum dico, κύων ἐρᾷ, quam quum dico, κύων τρέχει? Item tardius ſonare, κλωψ, quum dico κύκλωψ στρατηγεῖ, quã κύκλωψ ὁρᾷ? In κύων ἐρᾷ, ſex ſunt tempora: in κύων τρέχει, ſex ſemis. In κύκλωψ ὁρᾷ, ſeptem tempora: in κύκλωψ στρατηγεῖ, novem ſemis, ut κλωψ ſyllabæ, dimidium temporis accedat ob moram, quam adfert conſonantium colliſio. L. *Haud proclive ſit iſta diſcernere.* U. *Nihil facilius. Atque adeo miror hoc homini muſico videri, qui noris quomodo vocem, quam hodie maximam vocant, dividant in longam. Rurſus quomodo longas in breves, breves in ſemibreves, ſemibreves in minimas, & has inſuper ſecant in pluſquam minimas. Tum non ignores quomodo proportionibus, quas illi modos hodie vocant, varie producant aut accelerent pronuntiationem,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

tionem, nunc ad rationem duplam, nunc ad triplam. Quanquam hac ſubtilitate nihil eſt opus. Res fuerit evidens, ſi, iuxta muſicos, brevem ſeces in ſemibrevem. ita in caput, prima erit brevis: in lachryma, brevis cum ſemibrevi: in da & fle, duæ breves. in ſol, duæ breves & ſemibrevis: in ſtirps & rex, tres breves. L. *Intelligo.* V. *Verum hanc exquiſitam varietatem negant obſervari in carmine pronuntiando, ſed in oratione proſa nihil vetat. At ego multo minus arbitror ſervari poſſe in multorum concentu, præſertim imperitorum. Hinc enim, ni fallor, natum eſt, quod chorus Eccleſiaſticus nec in Pſalmis recitandis, nec in Canticis ſolennibus, ullum habet brevium aut longarum delectum, ne tonorum quidem admodum magnam rationem, ſed omnes pari temporis mora ſonant, ne dum alius aliud ſonat, inæqualitas vocum pariat indecoram confuſionem. Et in cantu, ſiquando vocibus imparibus utuntur, inæqualitatem eam non ex natura*

ſylla-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

ſyllabarum, ſed ex ſuo arbitratu metiuntur. Quanquam hoc genus cantionis non recipiunt qui religionis ſunt auſterioris, ſed ſpondeis pronuntiant omnia. Non dubito tamen quin Ambroſius ſuos hymnos obſervatis ſyllabarum modulis canendos inſtituerit: eamque conſuetudinem arbitror valuiſſe, donec craſſior literarum inſcitia, & inconditus vocum tumultus compulit ad hanc inæqualem æqualitatem confugere. Quin audivi concionatores ex hoc genere, qui quo pluris habeantur à populo, novum aliquid ac prodigioſum comminiſcuntur, eodem tono, pari mora pronuntiantes ſyllabas omnes, paribus etiam intervallis, quaſi ſingulæ ſyllabæ ſingulas abſolverent dictiones; magna quidem admiratione plebis imperitæ, ſed æque magno tum riſu, tum tædio doctorum hominum. Hoc enim vere eſt quod ait Cicero, latrare, non loqui. Verum ut ad inſtitutum noſtra recurrat oratio: quēadmodum in productione ſyllabarum plurimum habet momenti facilitas

aut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

ut difficultas literarum unde con-
lantur, neque quicquam vetat, quo
minus in eodem ſermone, nunc cita-
ior, nunc lentior ſit pronuntiatio,
modo in curſu verborum, quam Græ-
i συνέπειαν appellant, inter vicinas
roportio diſcernat moras temporum;
ita in modulandis tonis non eſt ea-
dem ac perpetua ratio, ut omnes acu-
tas ſones iiſdem chordis, ſeu gra-
ves, aut circunflexas. Licet enim
ro ſenſuum & affectuum varieta-
e, nunc intenſiore, nunc depreſſio-
e linguæ ſono uti: ex proxime
præcedentibus ac proxime ſequenti-
bus diſtinguere vocis modulationem
ſat erit. Non enim ſemper pari ſpa-
tio vox acuta ultra gravem inten-
ditur, ſed utcunque commodum eſt,
aut ut ſermonis natura poſtulabit,
remiſſior aut ardentior. Interdum
enim ad ſemitonium, interdum ad
tonum, nonnunquam ad ditonum,
alias ad τὴν διὰ τεσσάρων, aut διὰ πέντε
tollitur. Quidam etiam altius, &
ultra τὴν διὰ πασῶν, ſed iam indecore,
nec citra ſpeciem inſaniæ, quæ hoc
eſt

eſt evidentior, quo id faciunt crebrius, maxime quum ſenſus nullam vocis mutationem poſtulet. Tota hæc modulandi ratio intra heptachord modos conſiſtit. Rurſus in depreſſione vocis eadem eſt ratio. Nec anxie ſervandum eſt ut omnes, quemadmodum dixi, ſyllabæ eodem tenore, velut eadem ſonentur chorda, præter eam quæ acuitur. Quod genus ſ dicas legeramus, abominanda, horrendo, non referenda: prima legeramus poteſt ſonari in nete, (fingamus enim hanc eſſe quæ graviſſimam edit vocem) ſecunda in paranete, tertia in parameſe, quarta rurſus in paranete. Rurſum in abominanda, primæ duæ ſonari poſſunt in parameſe, tertia in meſe, quarta in parypate, quinta in meſe. Item horrenda, prima ſonari poteſt in lichano, ſecunda in hypate, tertia in parypate. Denique non referenda, primam ſones licebit in parameſe, proximam in paranete, antepenultimam in nete, penultimam in parameſe, ultimam in nete. L. Hic deſidero meam citharam.

cram. Sed age dic quo pacto diſcernitur acutus tonus à circumflexo? U. Duplici nota, productione temporis & intentione vocis, ut lentiore, ita remiſſiore. Non huc accerſam muſicorum ſubtilitates, qui diſtinguunt tonum ac ſemitonium, dividũtq; per apotomas, dieſes, commata, ſchiſmata, & diaſchiſmata. Nobis ad hanc rem ſufficit diſcrimen toni, ſemitonii, ſi vis, & ditoni. Sit igitur hoc diſcrimen inter acutum & inflexum, quod inter tonum & ſemitonium, aut ſi hoc videtur obſcurius, quod inter tonum & ditonum. Et hoc diſcrimen Latini prorſus negligunt, quum quoties penultimam natura longam excipit ultima brevis, in priore loco ſit circumflexus accentus, non acutus. Vidi, primam habet acutam. Vidit, primam habet circunflexam. Illud, perinde ſonat quaſi dicas fa re (nam docendi gratia, craſſius eſt loquendum.) hoc quaſi dicas fa mi. Aut ſi ſyllabam, cui tonus additur, conferas cum præcedente, acutus perinde ſonabit, quaſi dicas

Sicuti à circũflexo diſcrimen.

re

re mi, perfecto tono: circunflexus, quaſi dicas mi fa, quia ſemitonium eſt. Quod ſi cuius aures ſunt hebetiores, quam ut hanc ſentiant differentiam, ſit acutus fa ut, aut ut fa, circunflexus fa re, aut re fa, prout ſyllabam intendendam cum præcedenti aut ſequenti conferes. Hæc cum diſcreverint veteres & uſu & præceptis, an non piaculum eſt nos hoc diſcrimen in totum negligere? Quis enim nunc diſcernit pronuntians, inter has, creta, muſa, Roma, meta, vena, nominandi vocandive caſu, & creta, muſa, Roma, meta, vena auferendi caſu? L. *Certe nemo.* U. *Rurſus inter luctus recto caſu, & luctus paterno caſu? Atqui in prioribus eſt trochæus, & prior ſyllaba tonum habet circunflexum ob ultimam brevem, in altera prior habet acutum propter ſequentem productam.* L. *Audivi veteribus ultimam ſemper habitam pro ancipiti.* V. *Verum ultimam carminis, non cuiuſlibet dictionis, & quod venia datur in carmine, fortaſſe dabitur*

&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

& in colis, aut periodis, tametſi ne illi quidem, niſi ut pro brevi ſones longam, non contra. In ſynepia vero nequaquam idem licuerit. Et quanquam evidentius brevis ac longæ diſcrimen eſt, vocalem excipiente conſonante, ut fructus & fructus, ut poſt docebimus: tamen apud veteres finalis vocalis, nulla ſequente conſonante, manifeſto diſcrimine ſignabatur. Id eſſe verum, liquet ex Diomede grammatico, qui docet, o in fine verborum ſolere produci, Græcorum exemplo, qui ut λέγω dicunt & τύπτω, ita illi dico & cedo: poſt, inquit, uſus intantum obtinuit, vocalem hanc haberi pro ancipiti, ut ridiculus eſſet qui non corriperet. At unde deprehendebat hoc irriſor ille, ſi tum pronuntiabant ut nos pronuntiamus hodie? Nimirum ex accentu & mora temporis, præſertim in curſu. Qui producebat, dicebat dico tibi. Iam duæ dictiones habebant ſex tempora, & ſyllaba prior in utraque tantum habebat acutum: qui corripiebat, ita ſonabat, dico tibi, & eædem dictiones

O productum in fine verborum.

ctiones non habebant niſi quinque tempora. Itidem ſi dicas, amo pecuniam, facile dignoſcent aures, an ſones iambos duos & pyrrhichium, an tribrachum & dactylum. L. Monitus ſentio. V. Nunc aliam accipe fabulam, quæ rem eandem doceat. Quintilianus libro duodecim narrat ruſticum quendam teſtem interrogatum, an noſſet Amphionem, negaſſe. At cuius intererat illum noſſe hominem, quum eſſet minime ſtultus, ſuſpicatus eſt id quod erat, ruſticum hominem quidem noſſe, ſed non agnoſcere vocem parum ruſtice pronuntiatam. Itaque veluti de altero percontans, rogavit an noſſet Ampionem, videlicet aſpiratione ſublata, & ſecunda ſyllaba breviata: protinus agnovit Ampionem, qui Amphionem non noverat. Hic accentus quoniam anteit penultimam, non indicat diſcrimen quantitatis ſyllabicæ. quum enim penultima ſit brevis, in antecedenti tonus ſit oportet, ſive corripiatur illa, ſive porrigatur. Vnde igitur ruſticus ille diſcernebat à lon-

longa brevem ? Nec enim refert l dignoſcendi facultatem , quod a-d ruſticos vitioſe corripiebatur. c eſſe pronuntiandum exiſtimabat. oc mihi ſatis eſt , quod aurium iu-cio ſecrevit brevem à longa. Vnde quam ? Non accentu , ut modo cebam, ſed mora temporis. Quum im urbane pronuntiaret Amphio-m, Ionicus erat ἀπὸ μείζονος, hoc eſt, ndeus cum pyrrhichio: quum Am-nem more ruſticorum, trochæus e-t cum pyrrhichio. Suetonius in-cat , Neronem Cæſarem mortuo laudio ſtultitiam exprobrare ſoli-m, unius vocalis productione. Quo-s enim incideret, ut diceret, illum e mortuum , ita loquebatur : De-t inter vivos moorari , porrecta pri-a ſyllaba. Quis autem erat hic io-locus , ſi quemadmodum nunc lo-imur , ita tum quoque nullum ngæ breviſque diſcrimen ſentie-nt auditorum aures ? Num hæc ti-videntur ſatis aperta ? L. Non beo quod contradicam. U. Accipe od his omnibus evidentius eſt. Tot

au-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

authores apud Græcos ſcriptores de numeris orationis conſcripſerunt, in ter quos ſunt Ariſtoteles ac Theo phraſtus, ſi rhetores contemnimu tot apud Latinos, præſertim M. Tu lius & Quintilianus. At oratio nu meroſa, quibus rebus conſtat? L. P*dibus, opinor.* U. *Recte: nam iiſde pedibus conſtat oratio ſoluta quib carmẽ, niſi quod non æque certis leg bus inter ſe iungitur. At pedes un conſtant?* L. *Ex brevium ac long rum ſyllabarum inter ſe connexion* V. *Rurſus quare diſcrepat à bre longa?* L. *Porrectiore mora pronu tiandi.* V. *Si tum confundebat longarum ac brevium diſcrime quemadmodum hodie facimus, quo ſum attinebat celebres & graves v ros tot voluminibus præcipere de nu meroſa dictione? Ac Romæ quide quoniam Democratia, propter ſen tus authoritatem, temperata era Ariſtocratia: multa apud populu nonnulla etiam in ſenatu ageba tur. Athenis autem, quod eſſet D mocratria pura, omnia agebant*

apud populum. Quod ſi plebes imperita non diſcernebat longas à brevibus, quorſum opus erat, Demoſthenem, olei ſimul & ſomni iactura, hac ſolicitudine diſcruciari? Sin indocta multitudo bene modulatis delectabatur, rurſus male compoſitis offendebatur, qua fronte nos nobis loqui videmur, qui præter accentus nullum in ſyllabis diſcrimen facimus, atque hic ipſe accentus frequenter in cauſa eſt, ut pro brevi ſonemus longam? Fruſtra tam operoſe præcipitur, qui pedes congruant initiis & clauſulis inciſorum, membrorum, & periodorum, ſi noſtri arbitrii eſt, pro brevibus longas, pro longis ſonare breves. Quur in mediis vitabant immodicam ſyllabarum celeritatem? quæ ſic offendebat aures, ut puerilium crepitaculorum ſtrepitus. Vnde Ariſtoteles eiuſmodi compoſitionem cordacem appellat, ſi, ubicunque tonus eſt, licet ſonare productam? ut, mulier, faciat dactylum, non tribrachum: &, temeritas, faciat diiambum, non pæonem quartum, qui conſtat pyrrhichio &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

iambo. Animula miſera periit,
pronunties ut oportet, offendunt
aures eruditæ concurcurſu breviu
quaſi tu τὴν κόρδακα ſaltanti can
aut τὴν τρετανελό. At nos hic ſon
mus diiambum in animula, du
dactylos in miſera periit. Quur qu
buſdam viſum eſt durius, qu
Marcus Tullius in clauſula poſu
rit, balneatori & archipiratæ: D
moſthenes, πᾶσι καὶ πάσαις, qui fi
eſt iambici Scazontis, conſtans
Trochæo & Moloſſo: ſi nobis licet
balneatori, tribracho & ſpondeo, a
chipiratæ dactylo & ſpondeo ſonare
Rurſus quur laudatur hæc eiuſdẽ c
poſitio, iiſdẽ in armis fui, quod in, a
mis fui, ſpondeus iambo præponitu
aut quod, iiſdẽ in armis fui: ſint d
cretici: ſi nobis licet, ut fere facim
ſonare dactylũ & dichoreum, in, iiſ
in, &, armis fui? Siquidem tono d
cepti, priorem in fui, producimus. A
qua ratione probatur illa Ciceron
clauſula, criminis cauſa, quia ſpo
deũ præcedit creticus, ſi nobis perm
timus creticum vertere in dactylu

qu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

quod improbatur ab artis ſcriptoribus? Idem dicere poſſum de clauſula Ciceronis, verũ etiã nota; in qua ſpondeus ſuccedit anapæſto, ſi nobis liberum eſt pro anapæſto ſonare dactylum, ut fere nunc vulgo ſonant etiam docti. Quur illa Ciceronis clauſula doctis olim viſa eſt fœlix, Patris dictum ſapiens temeritas filii comprobavit; quod ultima dictio dichoreum abſolvat; ſi tum liberum erat pro dichoreo ſonare pæonem tertium, hoc eſt, pyrrhichium ac trochæum? Sed exemplorum plus ſatis. Vides quantam ſylvam adferre queam: ſed hæc declarandæ rei abunde, ni fallor, ſufficiunt. L. *Mihi ſane ſuperſunt etiam. Cæterum nunc aures iſta non diiudicant.* V. *Quid cauſæ, niſi quod aures habemus aſininas? quibus non placet luſciniæ cantio modulatiſſima. Et tamen iſtæ aures in muſarum donis plus quam aſininæ, in ſaltationibus ineptis, in ebriis cantionibus ſentiunt longæ, brevis, acutæ, demiſſæ, mediæque vocis diſcrimen.* L. *Sic eſt: ubi intenderis animum, ibi va-*

let. Si hæc ſunt vera quæ narras, u ſunt profecto veriſſima, nullus ho tempore ſonat Latine. V. *Adde ne Græce quidem, utcunque nobis pla cemus.* L. *Multi quærunt in voci- bus Græcis, quas uſurpatione, ſui iuris fecerunt Latini, quæ ratio ac- centuum ſit obſervanda.* U. *Iſtuc expedire perfacile eſt. Si vox deflexa eſt ad normam Latinæ declinationis, ſervetur accentus Latini regula. I præterquam quod iuſtius eſt, etian commodius eſt.* L. *Quamobrem?* U *Quia apud Latinos perpetua rati eſt: Græci variant: eo quod Latin fere ſpectãt penultimã in polyſyllabi in diſſyllabis tonus prope ſemper eſt i priore, nec aliunde alio migrat, que admodum apud Græcos.* L. *Exemplo r feceris dilucidiorem.* U. *Quidan malunt dicere grammatice, gram matices, grammaticen, Græco more quam Latino. Atqui Latine ſi di cas, tonus ſemper erit in ea quæ ter tia eſt ab ultima: alioqui gramma tice, ultimam habebit acutam* Grammatica. *grammatices paternus caſus,* ε

gram

grammatice dativus, circumflexam: rurſus ô grammatica acutam: quanquam in ſeptimo caſu cogeris eſſe Latinus. Item qui Timotheus dicit Latine, ſemper acuit antepenultimam, & hactenus convenit cum Græcis quoties ultima corripitur. Cæterum quoties ultima ſit longa, tonus migrat iuxta Græcos in penultimam, ut, Timothei, Timotheo: Timotheum remigrat in locum ſuum. Timotheus.

L. Expeditius itaque dicemus Sophia prima acuta, & philoſophia antepenultima acuta. Sophia. *U. Sic opinor. Nam quod Chriſtiani quidam tantum tribuerunt accentui Græco, ut in metro quoque ſyllabam natura longam corripuerint, velut in idola, & paraclitus, eccleſia, & ſiqua ſunt alia, condonandum arbitror pietati potius, quam imitandum. L. Explana, quæſo, craſſius, quo ſono diſcernatur natura longa vocalis à brevi. U. Id ne putes rem novam, dilucide patet in linguis vulgaribus, quæ & ſono & ſcriptura diſcernunt longam à brevi, longam aut gemina-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

ta vocali ſcribentes, aut addita vo
cali vertentes in diphthongum. Di
VVit. VViit. *Batavice album, ſentis unicum i*
dic latum, ſentis geminum, quum
tamen dictio ſit monoſyllaba. Audi
apud machinas, quibus onera tollun
tur è navibus, quoties iubent volv
VVin. VViin. *rotam, ſimplex i: quoties vinum po*
ſtulant, geminum. Rurſum dic Bata
vice lagenam, audis unicum e: di
Vles. Vlees. *Flandrice carnem, audis geminum*
Beſt. Beeſt. *Idem diſcrimen in optimo & beſtia*
Leſt. Leeſt. *ultimo & forma calcearia. Dic Ba*
Vel. *tavice pellem, audis unicum e: di*
Veel. *multum Brabantice, audis duo. I*
tem Batavice puteum, audis u ſim
Put. Vyt. *plex, dic extra, audis geminum, ni*
mavis hic eſſe peculiarem diphthon
Bret. Breet. *gum. Item dic Anglice panem, au*
Vet. Veet. *dis è breve. dic Batavice latam, au*
dis eſſe ee geminum. Dic obeſum Ba
tavice, audis e breve: dic ſimulta
tem, audis porrectum. Dic Batavi
ce rotam, audis a breve. Dic conſi
Rat. Raet. *lium, audis diphthongum ae. Idem*
Gat. Gaet. *fit in foramine & vadite: in balne*
Bat. Baet. *& lucro. L. Iam mihi ſuccurrun*
iſtiu

ius generis exempla innumera. V.
uo magis mirum eſt, nos hæc omnia
nfundere ſeu Græce, ſeu Latine lo-
uentes. Θὴρ vox natura longa exce-
a prima litera, quid aliud ſonat
die, quam apud Latinos vir, quæ
tura brevis eſt? Item πῦρ, nos ſe-
uti Græcos, male pronuntiamus,
um Germani vocem eam à Græ-
s ſumptam recte ſonent, niſi quod
nuem vertunt in aſpiratam, Ba-
vi in u conſonans. Πᾶς nos male
namus, Galli recte, quum humile Baas.
icunt aut paſſum. L. Sic eſt profe- Paas.
o. U. Iam in θὴρ, quod ipſum ad
s fluxit à Græcis, Batavica lingua
um ſonat dier, θ mutato in δ, decla-
t quid ſonuerit apud Græcos θὴρ.
Id hæc quid aliud ſonat ſyllaba mus
animante longa, quam in dictione
imus brevis? L. Nihil prorſus. U.
Atqui diſcrimen docet Batavus ſo-
ans animantis vocabulum, in quo
udis geminum u: ſi ſones ſimplex, Muys.
ullus quid velis intelliget Latine
eſciens. Tantum eſt diſcriminis in
nora ſyllaba, quod nos perinde ac ſi

nullius ſit momenti, plane negligimus. Nihil enim aliud ſonat nobis hodie las in puellas, quam in Pallas: es in res, quam in verbo es: lis in facilis, quam in lis, unde litis: or in Ἕκτωρ, quam in vincor: lus in nullus, quam in palus & ſalus. atque item de cæteris. Nec ullo modo dubitandū, quin veteres diſtinxerint manifeſto vocis diſcrimine. Nequis autem exiſtimet, hoc uſque adeo barbaricum eſſe de quo loquimur, præter alios Grammaticos & Quintilianus ipſe prodidit, Latinos uſque ad Actii poetæ tempora & ultra, vocalem productam, per eandem geminatam notare ſolitos: veluti ſi ſcribas, vaanus pro vanus, turbaas pro turbas, rees pro res, liis pro lis, doos pro dos, ſaluus gemina vocali pro ſalus. Si nullum erat diſcrimen, unde priſcis tanta huius rei cura? Nunc vero quid intereſt inter priorem ſyllabam in mala adiectivo, & mala ſubſtantivo, quod illis erat maala? Inter finalem is, huius verbi legis, & finalem audis, quod illi ſcribebant audiis? In-

Vocalis geminata, pro lōga. Doos.

er legi à legor, & legi à lego, quod Audiis.
llis erat leegi? Inter vivis verbum, Leegi.
& vivis nomen, quod illi viviis: in- Viviis.
ter δὸς *Græcum verbum, & dos do-* Doos.
tis, quod illi doos? Inter ultimam,
manus genitivi, & ultimam, vul-
nus? L. Deum immortalem, quan-
tum à recta pronuntiatione degene-
ravimus. U. In Græcis prope gra-
vius etiam aberratum eſt. Quis enim
diſtinguit inter τύπτομαι *indicati-*
vum, & τύπτωμαι *ſubiunctivum?*
Aut quis inter ας *in* Αἰνείας, *& as in*
λαμπάς: *inter* καλὸς *nomen, &* καλῶς
adverbium: inter κύριος *&* κυρίως, *ſi*
tonum tollas, quum ipſum ω *ex duo-*
bus ο *puſillis conflatum admonere*
nos debuerit & productionis & ſoni?
Quod ſi nihil aliud ſonabat ο *quam*
ω, *quid ſibi vult quod grammatici*
tantopere prædicant ω, *veluti gran-*
dius quiddam reſonans è ſpecu oris?
Quid autem facilius, quam eandem
vocalem duplicatam, non ictu vocis,
ſed productione ſonare? Id facillime
percipiet, qui primum pro una ſona-
rit duas: quemadmodum ſolent non

 abſo-

abſoluti muſici: quo certius canant ad ictum manus, longam diducunt in duas breves: rurſus eadem mora, perpetuo ſono pronuntiant eandem longam, animo tantum imaginantes geminum vocis ictum. Simili ratione periti complures breves, aut etiam longas continuo ſono pronuntiant, nec errant in moris, animo ſupputantes intervalla, non voce. Sic apud
Tibii-cen. *Latinos ex tibiicen factum eſt tibicen. Igitur ut recte ſones legi præteritum à lego, primum fac vocem tri-*
Leegi. *ſyllabam, & dic leegi prima acuta: deinde pari mora, ſed voce continua, legi, ut hæc vox quatuor temporibus extendatur, quum legi à legor conſtet tribus. Vt recte ſones lege à lex, dic leege: mox inflexa priore, lege, ut dictio conſtet tribus temporibus, quum lege verbum conſtet duobus, Item*
Luctu-us. *dic luctuus triſyllabôs, mox luctus*
Maala. *extento u. Dic maala, mox mala, quum arboris fructum indicas.* L. *Tu quidem craſſiſſime doces.* U. *Nimirum craſſis tradenda. Itidem qui volet aſſueſcere pronuntiandis di-*
phthon-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

bthongis, primum dividat, deinde
ontrahat in eandem vocem : pri-
num ſonet muſae, deinde muſæ : pri-
num foenum, mox fœnum : primum
üdio tetraſyllabum , mox audio tri-
ſyllabum : primum eüge triſyllabum,
nox euge diſſyllabum , ſic ut utran-
que vocalem liceat agnoſcere , quan-
vis ſono confuſo. Idem in diphthon-
is Græcis, ut πάϊς παῖς, Δημοσθένεϊ Δη-
μοσθένει, ὄϊνος οἶνος, μόϋσα, per u Galli-
cum, μοῦσα. Similis in Græcis produ-
ctis eſt exercitatio. Primum dic Αἰ-
νείαας, mox conflato ſono in longum
Αἰνείας. Item η, divide in duo ee ore
diductiore, aut in duo a Scotica : &
dic γραμματικέες, mox perpetua voce
γραμματικῆς, memor prioris ſoni, ut
ῆς id ſonet quod apud Gallios ſonat
ſed, apud Zelandos caſeus. Similiter Mais. Kees.
μύυς per u Gallicum, deinde μῦς. Item Muys.
καλόος, mox καλῶς. L. Video, facilli-
me diſcerni vocalem longam à bre-
vi, ſi conſonans finiat ſyllabam, ut in
audis, legis. V. At non perinde facile,
quoties vocalis claudit ſyllabam.
Quum enim dico is ab eo, ſic enuntio

Lis. quemadmodum Batavi glaciem quum lis unde litus, ſic effero quemadmodum Gallus ſonat lilia. At minus eſt evidens diſcrimen in colo verbo, & colo nomine: in mala ſubſtantivo, & mala adiectivo: in putet à puto, & putet à puteo verbo. Accentus enim obſcurum habet diſcrimen, niſi mora prolationis acceſſerit, nec ea facile ſentitur, niſi in contextu, quam, ut dixi, Græci vocant συνέπειαν: veluti ſi dicas, da bona mala, ex duabus brevibus præcedentibus & una ſequente, ſentitur a productum in mala. Item ex bo acuto, ſentitur ma circunflexum. Hinc iocus ille Plautinus, quum Soſia heræ minanti magnum malum, mutato accentu reſpondet, prægnanti potius eſſe dandum malum, ut quod obrodat ſit, animo ſi male eſſe occeperit. Verum his in rebus emendatior eſt Germanorum lingua quam Gallorum, qui finales ſyllabas omnes fere producunt, niſi ſiqui vulgatam pronuntiationem dedidicerunt, atque item cæteras pleraſque: ita ſonant

caput,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

caput quaſi geminum haberet u, & audit, dicit, ſimiliter, maxime vero quum dictio deſinit in s. Itaque recte pronuntiant ſalus, virtus & fructus gignendi caſu, quæ nos confundimus: at non recte eodem ſono pronuntiant, dominus & ſervus: mus & IESUS recte ſonant, at non recte minus & læſus. Recte ſonant audis, venis, neſcis: at non recte, audit, venit, neſcit, aut non recte, ſcribis, legis, dicis. Bene ſonant os, mos, flos: at non bene σοφὸς, καλὸς, κύϐλος. Eſt igitur hic quod diſcamus à Gallis, eſt quod illi viciſſim diſcant à Germanis. In mediis item ac primis ſyllabis amant porrigere vocales, velut quum dicunt, arma, licet a ſit poſitu longa, tamen perinde ſonant quaſi ſit geminum a, aarma ſono continuo. Id quo poſſint commodius, elidunt è duabus ſequentibus mutis alteram, ſonantes mama pro mamma, & alium pro allium, aduco pro adduco, atero pro attero, valo pro vallo, anuus pro annuus. L. Suggeris animo quiddam, de quo frequenter addubitavi.

bitavi. Grammatici diſtinguunt vocalem natura longam, & poſitu longam. At apud Latinos quum omnes ſint ancipites, eoque dicantur natura longæ, quæ poſitu longæ non ſunt, eſtne ratio qua per ſonum poſſim dignoſcere? U. *Et hoc te docebit vulgata Gallorum pronuntiatio, qui omnes fere ſonant ut natura longas, duas conſonantes, aut unam geminam, voce ſeparantes à vocali præcedenti. Nos enim vidiſti, ſonamus, ut penultima ſyllaba deſinat in s, ultima incipiat à t: Gallus penultimam finit in i, & ultimam incipit à ſt. Rex, lex, fæx, & pax, & natura & poſitu longas Galli recte ſonant: at fax tantum poſitu longam, non item natura.* L. *Sed præter diſcrimen ſoni, unde liquet, poſitu ne, an natura, ſit longa vocalis?* U. *Ex cognatis dictionibus hoc elucebit, in quibus abeſt altera conſonantium, velut in amaſti, a, natura longum eſſe declarat, quod & in amare ſit longum, & in amati, quum abſunt conſonantes. Idem apparet in regis, legis, fæcis & pacis.*

Con-

*ontra in face, in noceo, unde noxa,
n Arabe & trabe, declaratur voca-
is recti eſſe poſitu, non natura, longa.
urſus in* τέτυφα *&* τύφος, *manife-
um eſt,* υ *poſitu, non natura, longum
ſſe, ut in* τύπτω, τύψω, *& ſimilibus.
adẽ eſt ratio in* κύκνος *priore ancipite:
roinde qui duas conſonantes ſeparat
præcedenti vocali, ſi producte pro-
untiant, declarat natura longam
ſſe: ſin alteram partitur priori vo-
ali, alteram poſteriori, ſignificat poſi-
u longam. Qui in* κύκνος *ſonat prio-
em brevem, conſonantem utranque
ungit poſteriori vocali. Sic Hora-
ius Donatura cygno ſi libeat ſonum.
&, Forma captivæ dominum Te-
meſſæ: cmeſ, ſeparandum eſt à te.
Quanquam eſt nonnullis ſua quæ-
am pronuntiandi ratio, quæ iubet
onſonantes poſterioribus vocalibus
nnectere ſeu diducere, velut in A-* A, tlas.
las & aruſpex: quoniam prius com- Aru,
oſitum eſt à τλάω, *&* α, *particula ve-* ſpex.
ementiæ, rectius τλ *ſeparatur à pri-
na vocali, quemadmodum in* ἄσταχυς.
oſterius compoſitum ex ara & ſpe-

cio

cio ſive ſpecto, ſp rectius annecti vocali ſequenti. Contra eſt in abſtemio: quoniam dictum eſt ab abſtinentia temeti, ſ melius annectitur primæ ſyllabæ. Quanquam hæc magis pertinent ad orthographiam, quam ad pronuntiationem. L. *De vocalibus & accentibus videor mihi ſatis inſtructus. Supereſt ut de cæteris item conſonantibus nobis ediſſeras.* U. *Referam quod memoria ſuggerit. Tres ſunt mutarum ordines. primus eſt p tenuis, b mediæ, ph aſpiratæ, quam Græci propriam habent* φ. *ſecundus, c tenuis, g mediæ, & ch ſive* χ *aſpiratæ. tertius, t tenuis, g mediæ, & th, ſive* ϑ *aſpiratæ. Atque hæ potiſſimum mutæ dicuntur, quod ne ſibilum quidem, aut ſtridorem, aut ſtrepitum ullum edere poſſint, niſi vo-*
P. *calis addita ſonum expediat. P ſonatur, dum compreſſis labiis, ſpiritus ex arteria prorumpens diducit os addita vocali: quæ ſi præcedat mutam, vocalis velut obmuteſcit: exempla ſint, pa, ap: unde Fabius hoc tribuit felicitati linguæ Græcanicæ,*
quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

*uod nullam habeant vocem deſi-
entem in ullam mutam, nec in m,
ua & ipſa velut obruit vocem ore
ompreſſo. Conſimili ratione promi-
ur b, niſi quod leniore compreſſu la-
iorum vox erit, ſed paulo largiore
iritu, largiſſimo φ ſive ph. Evidens
iſcrimen ſenties, ſi continenter pro-
unties, pe, be, phe. C vero reducta* C.
*ntrorſum lingua, & hinc atque
inc ad molares illiſa, hærentem in-
ra os ſonum propellit in palatum ſu-
erius : nec aliter ſonatur g, niſi
uod lenius exit, & paulo largiore
piritu, quum chi plurimo flatu pro-
eratur. diſcrimen ſenties ſi ſonueris
o, go, cho. T ſonabis, ſi ſumma lin-* T.
*ua pulſaris ſupernos & infernos
lentes, eos quos Græci, ni fallor,* τομεῖς D.
*ppellant, modice diductos. D craſ-
ius erumpit, th craſſiſſime. Eadem
ſt ſonandi ratio in duplicibus, ut*
ψάλλω, ξένος, γάζα: *aut in compoſitis,
velut in* πτύω, πνέω, φράζω. *Item in*
ιτάομαι, κτῆμα, κνίσσα, γνῶναι, χνοῦς, πλάω,
βδέω. *Rurſus in* τμῆμα, τμῶλος, δμῶ-
ες, θλάω, θνητὸς, *& aliis huius formæ.*

Nunc

Nunc expendamus quantum in his à Germano ſono degeneraverimus. Græci pro π ſonant b Latinum, ſi m litera præcedat, ut ἔμπορος emboros, συμπάζομαι ſymbazoma, συμπόσιον ſymboſion. Id durius fit, quum idem faciunt in diverſis dictionibus, mutato etiam ſono ν in μ, ut ἐν βρώτῳ embroto, ἐν πυρὶ embyri. Et hoc mutuamur à vulgi deliciis. Nec enim huiuſce rei ulla mentio fit apud veteres, uſque adeo in cæteris minutiis tradendis, pene dixeram, ſuperſtitioſos. Rurſus pro β, ſonant u noſtrum conſonans, βάτραχος, vatrachos, Ἀμβρόσιος amvroſios, quũ probabile ſit, β apud priſcos Græcos idẽ ſonaſſe quod apud Latinos ſonabat b. L. Quibus in hanc ſententiam duceris argumentis? V. Primum eſt, quod ex tot Grammatices ſcriptoribus nemo varietatis huius facit mentionem. Hoc ſi leve eſt, dicam aliud. M. Tullius in epiſtola quadam ad Pætum, ut demonſtret, eandem vocem apud alios obſcœnam eſſe, quæ apud alios ſit verecunda: nec in verbo turpitudinem eſſe, ſed in

ſenſu

nſu loquentis, producit bini, & βι-
, quæ Latinis ſit pudica, Græcis ob-
œna. Atqui ſi βίνει ſonabat tum
ræcis, quod vulgo ſonat hodie, non
rat vox eadem apud utranque gen-
em, nihilo magis, quam apud Lati-
os bini & vini. L. Probabile eſt
uod narras. V. Arguit idem Græ-
anicarum vocum uſurpatio. Quod
nim Græci dicunt βοῦς, nos dicimus
os: & quod illi βοᾷν, nos boare: quod
lli τυρβᾷν, nos turbare: quod illi
αλανεῖον, nos balneum. Quid autem
nfinita perſequor? Et ſiquid detor-
uemus, in diverſã partẽ id facimus
itius, veluti quum pro ϖαϐᾷ, dici-
nus papa. Hic peccant & eruditi:
vulgus autem, & qui vulgatam
ronuntiationem non dedidicerunt,
nterdum pro b pronuntiant u conſo-
ans, & contra, ut bibit. Id pecu-
iare dicitur cuidam Hiſpaniarum
egioni. Audivimus & Gallos ali-
quot ad eundem modum ſonantes.
Sunt & apud Germanos, qui pro b
ſonent p, & contra, ut pipere pro bi-
bere, & biper pro piper. L. Frequen-
ter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

ter iſtiuſmodi voces audiſſe memini U. Imo & in libris manu deſcripti huius pronuntiationis veſtigia ſæpe deprehendimus, ut paptiſmus pro baptiſmus, & velle pro belle, & bictus pro pictus, βάτος pro πάτος. Sed plus etiam eſt erroris in c, cui reſpondet apud Græcos κ. Aliud enim ſonat Latinis quum præcedit e, i, y, æ, œ, quam cum antecedit a, o, u, ut in Ceres, cinis, cynicus, cœlum, cæcus: aliud in canis, colo & curo. Nam in illis vulgus noſtratium pene nihil diſcernit inter c & ſ, ut vix aures diiudicent, cœnæ dicas à cœna, an ſene à ſenex: & utrum ſilicem pro lapide, an Cilicem pro gente: citum à cio, an ſitum pro poſitum. In Sicilia, primæ ſyllabæ ſonum ægre dignoſcas à ſono proximæ. Qua quidem in re minus peccant Itali, præſertim Romani. qui tametſi non prorſus eodem modo ſonant c ante vocales omnes: tamen ita pronuntiant, ut manifeſto diſcrimine dignoſcas c literam ab ſ, linguam in latus dentium lævum intorquentes, cum ſonant Cicero, Cæ-

ſar.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

ſar, & Cyrus. in aliis tamen minus eſt craſſitudinis, ut in canis, colo & cura. Difficilior autem eſt huius literæ diſtinctio, quoties præcedit ſ, ut in ſcio & Scytha, reſciſcit, aſciſcit: quam tamen evidenter ac feliciter exprimunt Romani, nos mire confundimus. Nos hic & alio peccamus modo, ſpiritum addentes, c quoties antecedit s, & ſequitur a vel u, ſchando ſonantes pro ſcando, & ſchutum pro ſcutum. Quin & Græci κ ſuum craſſius ſonant, quaſi vergens ad γ, ac ſibili nonnihil meditans, quoties præcedit vocales aut diphthōgos, ε, ι, η, υ, αι, ει, οι, υι, quam in cæteris. Nec dubium quin hæc differentia profecta ſit a vulgo, quando nemo veterum id ſcripto prodidit, quum tamen aliis de rebus minutiſſimis plurima conſcripſerint. Ex linguis autem popularibus, quas conſtat olim lingua Græca permixtas fuiſſe, coniicere licet, κ ante vocales quaſlibet perpetuum ſuum obtinuiſſe ſonum. Sic Germani vulgo ſonant Cæſarem, Batavi ſilicem, ſic Picardi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

Ici. di ici, quod imitatum eſt à Græc
ἐκεῖ. Nec me fugit hanc Galliæ par-
tem ob pronuntiationem rideri à cæ-
teris : retinet tamen manifeſtiora
Græcæ Latinæque linguæ veſtigia.
Rurſus ſi quis audiat Anglum peten-
tem oſculum, agnoſcet Græcum κῦσαι
in qua voce nos pro υ Græco ſonamus
u Gallicum. Et in noſtrate lingua
quoties illud tenue volumus expri-
mere, pro c ſcribimus K, non aliter
ſonantes eam in Ky, quam in Ka, vel
Meyſ-Ken. uti quum diminutive dicimus puel-
Kind. lam, aut puerum non diminute, aut
Kennē. noſſe, aut pectere, aut mentum. Et
Kem-men. quum Angli dicunt ingulo, aut re-
Kynne. gem, aut ſerva. Nec defuere Lati-
ni, qui non patiebantur c præponi a,
ut ca, ſed κα ſcribendum cenſuerunt.
quod ab eruditis reiectum eſt, negan-
tibus, hic opus eſſe litera Græcorum
commodatitia, quum c ſuum nati-
vum ſonum ad omnes vocales defe-
rat. Probabile eſt igitur, & apud
Græcos κ, & apud Latinos c, eodem
κ, c. fuiſſe ſono, quocunque vocali ſequen-
te. Nam Latini K propemodum

pro

pro ſuperflua duxerunt, quemadmodum & q, quibus vix utebantur, niſi quum unica litera ſignarent totam dictionem: ut Q, pro Quinto: K, pro Kalendis. Atqui ſupervacanea non eſt, ſi noſtrum c crebro proxime accedit ad vocem ſ. Poſtremo vel à ranis diſcere licet quod narro. Nam his hæc litera peculiaris eſt, quum audimus illas quotidie modulantes illud ſuum βρεκεκεκέξ, κόαξ κοαξ, in quo non percipitur illud craſſius, & ad γ ſibiliumque vergens, quod nunc audimus in vulgata Græcorum pronuntiatione. L. Certum eſt argumentum. Nam ranæ non mutant cantionem ſuam tot iam ſeculis, quum homines nihil ſinant eſſe diuturnum. V. Non abſurde dicis, ſiquidem lingua ſumma religata eſt, poſtrema, quæ fauces ſpectat, libera, ut aliter ſonare non poſſint. Iam mediam quæ eſt γ, vel g, Latini non γ·g.
ſemper eodem enuntiant ſono. L. Qui ſic? V. Quum dicis, vage, vagi? L. Prorſus. Nam in ga & go & gu, audio neſcio quid craſſius ac ſpiran-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

rantius. V. *Item aliud audis in le*
go, quam in legis, legit: in longas
quam in longis. L. *Sentio.* V. *Simi*
liter in Græcis aliud audis, quum di
citur, θεολόγῳ, θεολόγου, θεολόγα*: quan*
cum θεολόγε, θεολόγοι. L. *Vt nos qui*
dem ſonamus. U. *Huic malo ſuc*
currit Germanorum pronuntiatio
qui ſono per omnia ſimili dicunt
lego, legis, legit. L. *Video quemad*
modum ex corruptis libris, itidem e
linguis quamlibet vitiatis, poſſe qua
dam depravata reſtitui. V. *Atqu*
nos Batavi ridemus hic Germanos
quaſi vitioſum ſit, quicquid diver
ſum eſt. L. *Ad iſtam rationem ni*
hil non eſſet vitioſum inter homines
Verum ut hic recte ſonant g, ita per
peram ſonant, quum dicunt, caude
pro gaudeo, & Cades pro Gades. U.
Ita ſane ſonant quidam, qui vulga
tam pronuntiationem dediſcere aut
non potuerunt, aut neglexerunt. Ve
rum ex malis ſiquid ineſt boni decer
pere, ſapientis eſt. Nos tamen gravius
peccamus in aſpirata χ, ſive ch. L.
Tantumne peccatorum? Expectan
du

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

us eſt annus Iubileus. V. *Fortaſſis*
ccuſabitur ab aliquibus, quod pro
ii ſonamus mihi, rurſus pro mihi
ichi: quo iure veteres in Hebræis
ſi ſunt, quo ſonus ſit vegetior, ut in
ahim, & Ioachim. Verum quod
ro ὑπόχριστον, ὑπόκριστον, *pro* CHRI-
TE *ſonamus Criſte, pro chriſma*
riſma, quis feret? L. *Nemo, niſi*
ui neſcit diſcrimen inter CHRI-
TUM *& criſtas.* U. *Sunt ex ad-*
verſo qui aſpiratum pronuntiant
tiam chribrum. L. *Iſto nomine Ger-*
ani ſuperiores male audiunt, quum
id, ſi quod eſt, vitii multis modis
ompenſent, & ab Italis profectum
ideatur. V. *Scio quid dicas. Ar-*
ium ſentis quem epigrammate ri-
et Catullus, qui pro commodis dice-
at chommoda, pro inſidiis hinſidias,
x cuius immodico flatu tantum erat
iſcriminis, ut poeta timuerit, ne
oſtea quam ille Syriam petens navi-
aſſet Ionium mare, iam non Ionium
iceretur, ſed Hionium. Et olim fue-
unt apud Græcos qui vitabant
ſpirationem, Iones, opinor: & apud

Latinos priſcos. Et nequid exiſtime mus ſub ſole novum eſſe, ſunt hodie qui ſpiritum addunt ubi nihil opus & ſpiritum adimunt ubi erat ad dendus. Quorum hoc poſterius Flan driæ parti gentilitium eſt, qui mir conſtantia ſpiritum addunt tenui bus, & adimunt aſpiratis. Is erro velut agnatus hæret illis etiam La tine Græceve ſonantibus. Quem admodum enim vulgata lingua di centes herum, ſubtrahunt ſpiritum & ſonant honorem*, quum dicun* honorem*, addunt: ita Latine lo quentes ululam vocant hululam, & humilem umilem.* L. *Pulchre pen ſant vitium vitio.* V. *Audivi Flo rentiæ in profeſſione publica conſtan ter pronuntiantem, chorpus, chal dus, & champus: quum tamen ea ci vitas procul abſit à mari, etiam plus ſatis ventorum immittit immi nens Apennini dorſum. Arbitro tamen non fuiſſe Florentinum. Con tra cæteri Itali vix diſtinguunt ho minem ab omine, quod nos ingenue diſtinguimus, & utrique alteros ri demus*

Heer. Eer.

lemus , quum peccemus utrique. Ac ne ſoli nos in pronuntiando labi videamur , ſunt apud Italos qui ex publico ſermonis uſu pro laudo ſo- ant laldo , pro audio aldio. Rurſus qui pro deus degus , pro eum egum, ſive echum : adhæc qui more He- bræorum pleraſque ſyllabas extremas acuto ſono pronuntiant , Bergoma- tes, ni fallor. Mentior niſi his auri- bus audivi Romæ ſacrificos ad hunc modum pronuntiantes : quumque narrarem in convivio quid audiſ- ſem , exiſtimans id inſcitiæ vitium eſſe, riſere quidam, & protinus agno- vere cuiates eſſent qui ſic pronun- tiaſſent. L. Equidem arbitrabar nos ſolos barbaros ſonare barbare. I. Hodie vulgus nuſquam non eſt barbarum. Quin & chi non prorſus Chi. *idem ſonat in* χαῖρε, χεῖρας, βραχὺ, χοῖ- ρος, χιὼν, χεῤῥόνησος, *quod in* χαρὰ, χορὸς, καὶ ὄνυχος. *Illic enim audis neſcio quid ſibili, quod in poſterioribus non audis. L. Nam id recte ? V. Non nulla ratio , ſed deliciæ morem hunc invexerunt , mea quidem ſententia.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

L. *Apparet.* V. *Quod dicam, à priſcis traditum eſt: γ ſi ſequatur aſpirata χ, aut alterum γ, aut ξ, ſonat medium quiddam inter ν & γ, ut* ἐγχειρίδιον, ῥόγχος, ἄγγελος, λύγξ, σφίγξ. *enchiridion, rhonchus, angelus, lynx, ſphinx. Adeoque non convenit his literis in eadem dictione, ut ſi prior ſyllaba deſinat in ν, vertatur in γ.* Nam ab ἐν & χεὶρ *compoſitum eſt* ἐγχειρίδιον. *Quod ſi poſt γ ſuccedit κ, utriuſque literæ ſonus mutatur, vel ut in* ἀνάγκη, λυγκεῖς. Nam *in his γ propemodum ſonat ν, & κ propemodum γ: propemodum dixi, quod non ad plenum exprimitur ν & γ, ſed medium quiddam inter utrunque. Simile quiddam auditur & apud Latinos, ſi literæ g ſuccedat n, aut alterum g, aut c, aut q, velut in magnus, agnus, pignus, cygnus, magnes, agger, aggero, ancora, anquiro. Ac veteres, quorum eſt Victorinus, adeo putabant nobis hic deeſſe literam, medio ſono inter g & n, ut pro aggerem & ſuggeſtum, ſcribendum exiſtimarint, angerem & ſungeſtum. Rurſus*

Sungeſtus.

ſus pro ancora, agcora: pro ancy- Agcora.
lia, agcylia. Verum n, litera noſtris auribus blandior, vicit. Illud certe conſtat, Italos, emendate loquentes, aliter ſonare magnus, agnus, quam nos ſonamus. Nec enim ſonant agnus, ut a per ſe ſonet: nec ag nus, ut g haereat priori vocali: ſed pro g, audis quiddam quod neque ſit prorſus n, neque prorſus g, ſed e duobus medium quiddam. Ex eodem fonte naſcitur, quod quidam ſcribere Acquiro.
maluerunt anquiro, quam acquiro, quod q vim obtinet eandem cum c & k. Ea varietas declarat, illos nec prorſus ſonuiſſe g, nec prorſus n, ſed medium quiddam. Idem cenſebant de ecquid, nunquid, nanque, tanquam, quanquam, & ſimilibus. Vis enim literæ q, ſic m vertit in n, ut g ſonum admiſceat. L. Hæc mihi videntur argutiora, quam pro noſtra regione. V. Simile quiddam tradunt de ſono medio inter m & n, ſi ſequatur p, b, aut ph, ut in ampullis, Lycambes & Amphimachus. Auſculta, ut ſonos auribus diiudices. Quid

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

audis quum ſono Lycanbes? L. N. V. Quid quum Lycambes? L. Prorſus m. U. Quid nunc? Lycambes. L. Nec m, nec n: ſed quiddam utrinque mixtum. U. Bene habet, quod hæc inter nos aguntur lingua: nam calamo non poſſint exprimi. L. Niſi vocalis eſſet calamus: quales erant illi plus ſatis loquaces, qui Midæ auriculas ſic traduxerunt, ut hodie quoque proverbio celebrentur. V. Sic eſt. Sed ut pergamus, in t, d,

T. D. TH. *& th ſive* ϑ, *vide quot modis peccetur. Germani ſuperiores th ſubinde ſonant, & ſcribunt pro t, Protheus pro Proteus. Contra nos ſonamus t pro th, ut in theologus, Timotheus, & Phaethon, Phlegethon, aliiſque innumerabilibus: ſed multo magis quum aſpiratæ adhæret conſonans alia: ut pro* θνητὸς, *ſonamus* τνητὸς: *pro Aethna, Aetna: pro* θρέψω, τρέψω: *pro Thraces, Traces: & in totum ægre aſſueſcimus huic aſpiratæ ſonandæ: quã feliciter exprimunt Angli in initio, quum ſua lingua dicunt furem:*

Thief. Smyth. *in fine, quum dicunt fabrum ferrarium.*

erium. Nam his vocibus velut ini-
itabilibus ſolent hoſpitem provoca-
e. Qui craſſe docent, monſtrant, θ
ropemodum ſonare quod nobis ſonat
ſ, quam ſyllabam noſtra lingua fa-
illime ſonat in tſa, quum duabus Tſamē.
yllabis dicimus, ſimul. L. Agnoſco.
I. Quin frequenter d & t differen-
iam confundimus: veluti quum
ro David, ſonamus Davit: & ad
etrum, ad te, at Petrum, at te:
uod idem facimus in b, nonnun-
uam ſonantes pro abſte, apſte, quum Vide ad lit. S. paullo poſt.
& b craſſius ſint ſonanda. Porro
uod Græci τ ſonant, ut nos d Lati- τ.
um, quoties præcedit ν, in ἐντὸς *&*
τερα*, arbitror eos eodem iure facere,*
uo pro ϖ *ſonant b Latinum in* ἔμ-
ορος*. Nam quod pro ti, ſonamus ci,* Ti pro Ci.
uoties excipit vocalis, fortaſſis ve-
terum authoritate probatum eſt in
Laurentius & Patentia, quum i-
dem apud Græcos nequaquam fi-
at. De duplicibus duobus ξ & ψ, ξ, ψ.
iam per occaſionem diximus, quas
Galli ægre pronuntiant, dun-
taxat in initio dictionis, ſalmus

 ſonan-

ſonantes pro pſalmus, & ſenia pr
xenia: nos hic certe ſumus feliciores
Et Gallorum quorundam vulgus hi
addere ſolet e, exenia pro xenia, epſa
lo pro pſallo. Idem faciunt in ſt, ſp
pro ſto ſonantes eſto, pro ſpecto eſpecto
L. Iſthuc non in Gallis tantum ani
madvertere licet. U. Scio & ante
dictum eſſe, cum quibuſdam Hiſpa
nis hoc illis eſſe commune. Et un
tantum Galliæ pars habet quod dico
ne totam in me concites. Tertia du
ζ. plicium eſt ζ, complectens in ſe σ & δ
ſi δ craſſe pronunties. Vnde Græc
quidam pro γάζα, ſcribunt γάσδα
pro μελίζειν, μελίσδειν. Alii rurſu
δια vertunt in ζα: inde nobis etiam
ζάβολος, pro διάβολος. Hanc literam,
quoniam non reperitur in Græcis di-
ctionibus, Latini fere vertunt in ge-
minum ſſ, ut in patriſſo πατρίζω, & in
muſſo μύζω. Eam Germani & felici-
ter & frequenter uſurpant lingua
vulgata, quemadmodum & Sar-
matæ videntur ea delectari. Nos
tamen loquentes interdum uſurpa-
mus illius ſonū ubi nihil opus: id fere
per-

rpetuo, quoties *ſ* incidit inter duas Si, Zi.
ocales, pro *laſa* dicẽtes *laza*, pro *viſe*
ize, pro *illuſo illuzo*, pro *riſi rizi*:
uod unde venerit in noſtrã cõſuetu-
inem, non ſatis queo conieclare, quũ
omani non varient in huius literæ
ronuntiatione, nec cauſam videam
utationis, nec ab ullo veterum ta-
quicquam ſit traditum. Nec enim
debet aliud ſonare in *muſa*, quam SA.
nat in *ſalus*: nec *ſo* aliud in *viſo*, SO.
uam in *ſolus*: nec *ſe* aliud in *viſe*, SE.
uam in *ſedeo*: nec *ſi* aliud in *riſi*, SI.
uam in *ſileo*. Nec huiuſmodi rei
uicquam eſt apud Græcos, quibus
ſonum ſuum perpetuo obtinet locis
mnibus. L. Atqui quoſdam audio
ro ſimplici *ſ*, ſonare geminum. V.
Atque adeo ſcribunt quoties antece-
lit longa vocalis, ut in *cauſſa* & *laſ-* Cauſſa.
ſio. Ad eum modum ſcribere ſolitum
ferunt M. Tullium. L. Fortaſſis
hinc nata eſt varietas. V. Fieri po-
teſt. quanquam reclamat Romano-
rum conſuetudo: at nos idem faci-
mus, etiam ſi correpta vocalis præce-
dat, ut in *niſi* & *miſer*. Quibus au-

tem hic uſus à pueris inolitus eſt , ſi
militer peccant & in Græcis, ſonan
tes μέζον, pro μέσον, & μοῦζα, pro μοῦσα
L. Video rem operoſiorem eſſe, quan
putaram, emendate pronuntiare.
Verum nondum explicuiſti quo pact
ſonandum ſit? U. Recte mones: nan
S. exciderat. Σ lingua pone dentes ſu
periores appreſſa profert lenem ſibi
lum, qualem edit ſerpens minitan
& erectus, ubi quis imprudens pro-
pius ad nidum acceſſerit. unde litera
S figuram habet eius animantis, ſibi
lum edentis, & inflexo corpore deter-
rentis. Vnde & exibilandi verbum
deductum. Huic ſibilo accedit ſo-
nus δ, ſed craſſior, aut lenior potius.
Quemadmodum in cæteris duplici-
bus ſibilum antecedit habitus oris
quo ſonatur p aut c. Demiror au-
tem quur hæc litera tantopere diſpli-
cuerit Dionyſio rhetori, qui tradit,
eum ferarum eſſe ſonum, & vix ho-
mine dignum, quum Græci in ple-
riſque dictionibus ρ vertant in σ, ſic-
ut attigimus ſupra: rurſum quo-
ties incidit σσ geminum, malunt in
gemi-

geminum σσ vertere, pro γλῶττα γλῶσσα, pro Θέτταλος Θέσσαλος, pro τὺ σὺ ſonantes. Nam ſi ideo diſplicet, quod hunc ſonum à ſerpentibus didicerunt homines, diſplicere debet & κ, quæ ranarum eſt & coccycis: & β, quæ eſt ovium: & μ, quæ eſt boum: & ο, quæ eſt aſinorum: & ρ, quæ eſt canum rixantium: & α, quæ eſt puerorum vagientium. L. *Atqui ne deſit omnino patronus Dionyſio, priſci Latini videntur illam elidere ſoliti. Quod genus illud ex egigrammate quod refert Plinius in hiſtoria naturæ, Reginæ Iunonis Supremi coniugis templum. Itē illud ex Ennii verſibus quos adducit Aulus Gellius,*

> Doctus, fidelis, ſuavis homo,
> facundus, ſuoque
> Contentus atque beatus, ſcitus,
> ſecunda loquens in
> Tempore.

V. *Quidmihi narras Ennios? quaſi nō idem hodie faciant in oratione ſoluta Galli, quod Ennius fecit in carmine: prorſus elidentes ſ, quum incidit inter vocalem & conſonantem: in fine*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

vero ſic obſcurantes porrecta in immenſum vocali, ut vix ſentias, velut in eſt & dominus: in quorum priore, eliſo ſ, ſonant geminum aut triplex potius eee: in poſteriore, u trium vocalium habet ſpatium. L. At mihi videntur viri iuſti pariter ac prudentes Hiſpani, qui quod Galli peccant in ſ, abunde penſant, nihil ſine hac litera pronuntiantes, ac ſæpius eam in eandem dictionem infulcientes. V. Vera narras. Si ludere vacaret, dicerem, Gallos, quoniam non aſſueverunt ſibilis ob ſerpentium illic raritatem, metu ac religione vitare literam, ne provocatum cognato ſibilo noxium animal frequentius eo demigret. Contra Hiſpanos, ut viros fortes, & ſerpentium ſibilis aſſuetos, adeo contemnere illos, ut etiam obſibilent, quo abſterreant, quomodo ſolent quidam oppedere tonitruis. Quod ſi nunc in re etiam ſeria fas eſſet iocis indulgere, poteram & illud adverſus Dionyſium proferre, quod matres ac nutrices hac litera, quam ille vipeream

vocat,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

vocat, ſomnos accerſunt infantibus. Sed mittamus & iocos, & recentiorum delicias ac faſtidia: quot homines, tot ſententiæ. Magis me movet, quod priſcis illis tantopere diſplicuerit, qui parce literam hanc admiſcuerunt, in tantum, ut quidam totas odas conſcripſerint ἀσίγμους, *hoc eſt, nuſquam admiſto* σ. *Quin & Pindarus fertur hanc literam infamaſſe verſu,* Πρὶν μὲν ἕρπε σχοινοτενῆ φωνήεντα διθυράμβων, καὶ τὸ σὰν κίβδηλον, ἀνθρώποις. *Iam & illud admiror, qui* ζ *reſpondeat gemino ſigma: in hoc enim vertunt Latini, quur tantopere probetur eruditis, ut Qintilianus homo minime ſurdus, vix aliã ſpirare putet ſuavius, ut in zephyris & zopyris.* L. *Dicã quod venit in buccam.* U. *Vt lubet.* L. *Ipſa ſe mollit: ut quædam ſi modice ſumas lædunt, ſi copioſe, proſunt, ut de lactucis & teſtudinibus eſt proditum. quemadmodum n, in manna iucundius ſonat, quam in maneo: & m in mamma mollius eſt, quam in lama. Tum vis litera* δ, *admixta temperat aſperitatem ſibi-*

li. V. Nihil abſurdi loqueris. Su-
F. *pereſt f, de qua ſuperius per occaſio-*
nem nonnihil attigimus. Sed ple-
niorem explanationem data opera in
hunc diſtulimus locum. Et hanc qui-
dam iudicarunt ſupervacaneam,
ſcribentes philius, phacio, phacies:
mox ph, ſervata eſt Græcis dictioni-
bus, phama, Phaethon, Phœbus,
Philippus, Pamphilus: Latinis dica-
ta f, felix, facio, fibra. Quanquam
ne hic quidem ſatis conſtantes ſumus.
Fama. Fuga. Fur. *Nam famam, fugam & furem per f*
ſcribimus, quum Græcis ſint φήμη,
φυγὴ, φώρ. *Quod ſi prorſus idem ſo-*
nat f, quod ph, ſive φ, *conſtat, lite-*
ram eſſe ſupervacaneam. Rurſus ſi
nihil intereſt in ſono, qui convenit
ut φ *numeretur inter mutas, f locus*
datus ſit inter ſemivocales? Ad hæc
quid opus erat Aeolibus digamma,
quum haberent φ: *aut nobis, quum*
ſuppeteret f? Fatentur enim omnes,
Claudium Cæſarem iure addidiſſe
digamma Aeolicum, quod noſtro f
H. *inverſo notabatur* Ⅎ *: utcunque vi-*
cit conſuetudo. Ad hæc, quum au-
thores

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

thores quidam tradant, apud nos u conſonans, eam habere vim, quam apud Aeoles habet digamma: ſequitur, has literas ſono variaſſe, quandoquidem conſtat, v conſonans, ſonare diverſum quiddam ab f. L. Sic apparet. U. Iam Priſcianus, non omnino malus author, ſcripſit, nonnihil eſſe diſcriminis inter ph & f. Quod evidentius facit Quintilianus libro primo, referens iocum Ciceronis ex oratione pro Fundano, teſtem Græcum, opinor, irridentis, quod primam eius nominis literam ſonare non poſſet, Phundanus dicens pro Fundano. At M. Tullius magis erat irridendus, ſi Græcum φ, & Latinum f, nihil ſono diſcrepant. Idem Fabius libro, ni fallor, 12, commemorat hanc literam Latinorum inter eas, quæ parum felicis ſunt ſoni, quod inter dentes effletur: unde fieri putat, ut ſermo Latinus ne poſſit quidem ad iucunditatem Græcanicæ pronuntiationis aſpirare. Atqui ſi in hac litera paria faciunt Latini cum Græcis, ridiculum eſt, quod Fabius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

bius hoc argumento perſuadere conatur, nos Græcis inferiores eſſe vocum ſuavitate. Adde his, quod Terentianus, docens huius literæ pronuntiationem, evidenter indicat diſcrimen inter ph & f. Qnum enim docet, aſpirationem in initio vocalibus additam, aut conſonantibus quatuor à tergo adiectam, non mutare literæ ſonum, ſed tantum aſpirationis gratiam addere, Sotadeo metro ſic rem explicat,

Quia non adicit literulis novum ſonorem,
Sed Græcula quædam ſcholicæ nitela vocis.

De f longe aliter loquitur: referam enim illius carmen,

Imum ſuperis dentibus apprimens labellum,
Spiramine levi, velut hirta Graia vites,
Hanc ore ſonabis, modo quæ locata prima eſt,

An non hic duplici nota diſcernit φ ab f? primum quod in f, labium inferius apprimitur ſuperioribus dentibus:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

ibus : deinde quod ſpiritu leniore prolatur, veluti ſtudio vitandi Græcam aſpirationem, quæ eſt in Φ, cuius ſono labiis utriſque diductis ſpiritus vehementior erumpit. Et haud ſcio an probabile ſit, percontatorem illum, qui ex Amphione ſuſtulit aſpirationem, de quo ſupra meminimus, ex Amphione feciſſe Amfionem, quemadmodum alter ille Græcus ex Fundano fecit Φundanum. Quæ ſi vera ſunt, triplici varietate diſtincta ſunt, ph, f, & v conſonans. L. Qua ratione poſſunt auribus diſcerni? U. In ph, magis ſtringuntur labia priuſquam erumpat ſpiritus: is erumpit vehementior labiis ac dentibus latius diductis: in f lenius, dentibus pene coeuntibus, & inferiore, ut dictum eſt, labro ſuperioribus dentibus affixo, ut inter hæc litera velut efflетur: in v conſonante, multo etiam mollius effertur aſpiratio, quam vel in Φ, vel in f, idque diductis & labiis, & dentibus, in exitu vocis. Nunc auribus obſerva ſonos, & oculis os meum intuere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

tuere. Dico, pha, fa, va. Rurſum, phama, facio, vado. L. *Papa manifeſtum video diſcrimen.* U. *Supereſt ſcrupulus, quid Aeolibus ſonuerit digamma, tum autem an hodie recte ſonemus v conſonans. Primum, ubi Iaceo ſonamus conflatis primis vocalibus, præter ia nihil audimus in ſono novo. At quum idem facimus in vadit, velo, vino, volo, vulnus, aliud quiddam ſentiunt aures. Sona ia, duabis.* L. *Ia.* U. *Contrahe.* L. *Ia.* U. *Fac idem in ua.* L. *ua.* U. *Contrahe ſimili modo.* L. *Sentio ſonum primæ ſyllabæ in noſtratibus verbis, quum dicimus, vigilare, molle, vinum, & habitare.* U. *Vna igitur nobis deeſt, ſi recta eſt horum temporum pronuntiatio.* L. *Dic clarius.* V. *Inter ph & f, nonnihil intereſſe in confeſſo eſt.* L. *Eſt.* U. *Inter f vero & u conſonans multum intereſſe res ipſa loquitur.* L. *Vt nos quidem ſonamus.* U. *Atqui quum Batavus ſonat album aut latum, aliud audis vi, quam quum Latine dicis, vide: rurſus aliud*

quum

V conſonans.

VVacken. VVeeck VVyn. VVonen.

VVit. VViit.

uum Batavus dicit percontari, Vragen.
liud quum ulciſci, aut ſtringere. VVraken.
. Recte Verum id ſcribunt per ge- VVringhen.
inum uu. V. *Nimirum differen-*
a cauſa. Nam & illis eſt u conſo-
ans eo ſono, quo Latine loquentes
ferimus: veluti cum dicunt, pin- Vet.
uem, aut ſimultatem. Contra Veet. VVeet.
uum dicunt, ſcito, aut legem. Alio- VVet.
ui quæ vocalis duplicatur initio di-
tionis, niſi mutet naturam? Nunc
ccipe & illud argumentum. L. *Hic*
um. U. *Quum grammatici dili-*
enter indicent affinitatem litera-
um inter ipſas, velut quum pro i
onitur u, ut in optumus: pro aſpi-
atione f, ut in fordeo pro hordeo: pro
, t, ut in mertare & pultare: pro u, o,
t in dicont pro dicunt: ac ſimilibus
nnumeris: nuſquam mentionem fa-
iunt affinitatis inter f & u conſo-
ans: tanta eſt ſoni vicinitas, ut ſi
aulo lenius ſones f, fiat u: ſi paulo
reſſioribus labris u, fiat f. L. *Non*
eve, per muſas, argumentum. U.
Ad hæc apud Aulum Gellium libro
XIIII. *cap. 5. grammaticus, ubi*
præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

præſcripſiſſet legem, per quam nomina deſinentia in us, ſi proxime antecederet i, vocandi caſum inflecterent in i, non in e, ut egregius egregi quemadmodum Virgilius Virgili divus, rivus & clivus, & huius generis alia, hoc lemmate excepit à regula, quoniam non ſimpliciter deſinerent in us, quemadmodum Virgilius, ſed in eam quæ per duplex u ſcribitur, ad cuius literæ ſonum declarandum repertum eſſet digamma Aeolicum. Quodſi id tum ſonabat vus in rivus & clivus, quod hodie nobis, nihilo magis erat opus exceptione in rivus, quam in Rufus, quum eſſet manifeſtus conſonantis ſonus ante u poſterius. L. *Perſuades alium fuiſſe ſonum. Quid igitur cenſes?* V. *Cenſor eſſe non auſim, at divino, veteribus propemodum ſonuiſſe f. quod Græcis ſonat φ, & quod hodie f ſonat Phryſonibus: ſonant enim aſperius, quam nos, qui & v conſonans propemodum ſonant uti nos f, veluti quum dicunt, muſcam, volare, metuere, quæ nos per v conſonans*

Vocativus in i, Egregi.

Fliech. Flieghen. Freſen.

nans ſonamus lenius. Porro v con-
nans ſonuiſſe quod apud Aeoles &
laudium Cæſarem digamma. Id
niq; propemodũ ſonuiſſe, quod apud
s hodie ſonat vv geminum. Nam
od in vulgata pronuntiatione, v
nſonans ſonamus aliquanto lenius,
uam f, apparet, ex iiſdem deliciis or-
um, quæ pro ἔμπορες, ſonant embo-
s: & pro βίνει, vini. L. *Quibus*
dicciis iſthuc colligis? U. *Ex iis*
uæ iam commemoravi, tum ex lin-
uæ noſtratis veſtigiis, quam conſtat
ræco Romanoque ſermone permix-
m eſſe. Innumera ſunt locorum
ocabula à vico dicta, ut quum dici-
nus, comitis vicum, paſtorum vi- Cont-vviick.
um, fontium vicum, in quibus ul- Harder-vviick.
ima ſcribitur per vv duplex. unde Brunſ-vviick.
olligere licet, quid olim ſonuerit
Latinis v conſonans in vicus, vanus,
& rivus. L. *Veriſimillimum eſt*
uod narras. V. *Item quum vul-*
ata lingua nominas vinum, depre- VViin.
endis quid in vino ſonuerit prima
yllaba. Idem arbitror eſſe quum di- Ghe-vvelt.
imus violentiam, quanquam cor- VVal-tzen.
ruptis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

ruptis, ut ſolet, literis aliquot. Rurſus quum pro vacare dicimus vigilare, & quum ſonamus ventum & ventoſum. Similiter quum apud nos velut evaneſcit v, illi ſcribunt per geminum vv, ut quum dicunt grave, iurare, vexare, fatuum, duos. Nam apud nos pluribus literis additur, quam apud Latinos. Contra quum apud Latinos habetur f, Phryſones & Angli quidam vertunt in f, nos in v conſonans, ut hodie ſonant Latini, velut in fluere, fluctu, piſce, & ſimilibus innumeris. Nam in piſce, & hinc derivatis, p tenue mutavimus in ph, pro qua ſcribebant f: nos rurſus f vertimus in v conſonans, ut nunc quidem profertur. L. *Certa narras, mira tamen, & haud ſcio an omnibus credenda.* V. *Hinc eſt quod Germani ſpirantiores, Latine loquentes confundunt interdum has literas, v conſonans & f, quum efferunt convidit pro confidit, & fideo pro video. Nec mirum videri debet, ſi, quod tradidimus, non eſt perpetuo verum, ſed fallit in quibuſdam dictio-*

VVint. VVindich.

Svvaer. Svveren. Quelē. Dvvaes. Tvvee.

Vloyē. Vloer. Viſch.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

*ictionibus, quum non ignores quan-
a ſit ſermonis vulgo crediti volubi-
itas & inconſtantia. L. Cætera
acile corrigerentur, nimirum ut a-
iquo diſcrimine ſonemus f, in filius:
& ph, in Philippus. Cæterum illud
lurum, ſiquis pro vanus ſonet vva-
us, aut pro rivus, rivvus, atque
tem in cæteris, quæ per v conſonans
fferuntur. U. Nec eſt neceſſe, ut
rorſus exprimamus vulgatam Ger-
nanorum pronuntiationem: ſatis eſt
i paulo longius recedamus à ſono f,
& aliquanto propius accedamus ad
ſonum u vocalis. Nam inter f & v
conſonans fuiſſe diſſonantiam evi-
dentiorem, quam nunc eſt, & illud
arguit, quod nuſquam altera in al-
terius vicem ſuccedit, quod tamen
in cæteris fit paſſim, inter quas vel
tenuis intercedit cognatio, velut in
θέλομαι & volo: rurſum in eo, quo
veteres, teſte Fabio, pro hœdo dice-
bant fœdus, pro hordeo fordeum. Ve-
rum non occurrit ubi vel f mutarint
in v conſonans, vel v conſonans in f.
L. Nondum animum omnibus ſcru-*

pulis

pulis liberaſti. Veteres qui meminerunt de digamma Aeolico, velut Quintilianus, Priſcianus, Aulus Gellius, & , ni fallor, Victorinus, exempla proferunt, in quibus v antecedit ſe ipſam, ut in vulgus & ſervus, rivus & divus. Quod ſi litera Aeolica non alibi locum habet, quid ſonabit v, in vanus, Venus, vino, & volo? V. *Et in his eundem ſonum indicat epigramma, quod Ioannes Tortellius, vir ſuo ſeculo magnus, Romæ ſibi viſum fuiſſe teſtatur, in quo bis fixit, ſcriptum erat pro vixit.* L. *Nil miror: fortaſſe Germanus quiſpiam aut Phryſo poſuit. quaſi nos Romæ non deprehenderimus in huiuſmodi monumentis inſignes ſolœciſmos.* U. *Atqui non ſic elaberis, ô bone. Terentiani verſus audi,*

Ut vade, veni, vota refer, teneto vultum:
Creviſſe ſonum perſpicis & coiſſe craſſum,
Unde Æoliis litera fingitur digammos,

Quæ

Quæ de numero ſit magis una
conſonantum,
Vocalis in iſtum mage quam
verſa ſit uſum.

Audis hic in exemplis va, ve, vu? uo minus autem poſuerit vi, me- rum obſtitit, quanquam dicere po- erat, Videto vultum. atque in his mavult eſſe novam literam Aeo- icam, quam ex vocali mutatam.

. Nondum exemiſti ſcrupulum. Præ A. Gellio & Quintiliano con- emnere poſſem Terentianum: & uod ait de digammo, poteſt ad ul- imum exemplum pertinere, vide- icet vultum. Nam egigramma ni- il me movet. Auli Gellii ſenten- iam retuli, Qintiliani verba ſubte- am: Noſtri, inquit, præceptores, ervom ſervomque u & o literis ſcri- ſerunt, quia ſubiecta ſibi vocalis in num ſonum coaleſcere & confundi equiret, nunc uu gemina ſcribun- ur. ea ratione quam reddidi, neu- ro ſane modo vox quam ſentimus fficitur. Nec inutiliter Claudius Aeolicam illam Ⅎ ad hos uſus lite-

Cervō. Servō.

Ⅎ.

I ram

ram adiecerat. Ex his Quintiliani dictis perſpicuum eſt, fuiſſe quendam ſonum quem nec φ redderet Græcum, nec f Latinum, nec conſonans. Rurſus, conſtat, v conſonans aliud ſonuiſſe in vado, video & volo, quam in rivus aut ſervus: & hunc ſonum Latinis literis notari non potuiſſe: eoque peregrinam literam à viciniis Aeolibus mutuo ſumptam, quam δίγαμμον appellant: quæ ne videretur eadem cum f Latina, inverſa eſt Ⅎ. Ea loco utriuſque u, ponebatur in ſerⅎs, nec alias videtur habuiſſe locum. Nos autem nihil diſcernimus v conſonantem, ſive præcedat u, ſive alias vocales: etiam ſi hoc diſcrimen Quintilianus ſignificat fuiſſe perquam tenue, Sentimus, inquiens: & tamen erat aliquod cuius gratia Romanus Imperator putarit literam aliunde accerſendam. U. *Sic urges, quaſi meditatus ad hoc certamen acceſſeris. Cogemur itaque quartum addere ſonum, phu, fu, vo, vu: ut ph in phuga ſpiritum obtineat Græcanicum: f in fundo flatum Latinum:*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

ſum : v in volo craſſius quiddam quam f: v, in ſervus longius abſit à ſono f, quam v in ſervos, ac propemodum ſonet, quod apud Barbaros & olim ſonabat u geminatum. Quale re ſatis, opinor, ante diſſertum. L. An ſatis non liquet? Nam Victorinus tradit, Aeolicum digamma eandem eſſe literam quam Hebræi dicunt Vau, eamque reſpondere noſtræ v conſonanti. Sed libet quod in ſcholaſticis diſputationibus ſolenne eſt dicere, acquieſco, quo reliqua peragas. U. De g igitur dictum eſt inter illius cognatas. De h propemodum convenit inter grammaticos, è literarum catalogo iure ſubmovendam eſſe, nihiloque iuſtius videri ut inter literas numeretur, quam ſi apud Græcos ſpiritus tonive nota in literarum ordinem accerſeretur, quum interim, invitis grammaticorum centuriis prope dixerim, regnet in mediis literis, præpoſita vocalibus lenius ſonans: rarius enim poſtponitur in aliquot barbaris & interiectionibus, veluti in ah, vah, oh, & G.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

*proh, non ſine rixa tamen gramma-
ticorum, cavillantium, id per apo-
copen fieri, quum integræ voces fue-
rint, aha, vaha, ohe, & prohe: ali
dicentibus, nihilo magis præcipi poſſ
quomodo, ſcribendæ ſint interiectio-
nes, quam præſcribi poteſt alienis af-
fectibus, quorum illæ ſunt notæ. Con-
ſonantibus vero poſtpoſita vehemen-
tius ſonat. Poſtponitur autem c, t, p
Semper autem ρ apud Græcos, ſi con-
ſonans hæc ſit vocis initium, rurſu*
ῤῥ. *in medio geminatis ῤῥ, additur po-
ſteriori, ut in choris, thymum, phyl-
lis, & rhetor, & catarrhus. Ne
raro medius vocalibus interſeritur
quo ſonus ſit vegetior. Siquiden
Aulus Gellius citat pervetuſtos co-
dices, quos exiſtimabant fuiſſe Ma-
ronis* αὐτογράφους, *in quibus ait ſe vi-
diſſe verſum hunc ex ſecundo Aenei-
dos libro,*

Exultat telis, & luce coruſcus
Ahe na. a^{h}ena,

*ita fuiſſe ſcriptum, ut ſuperne inter a
& e, h litera fuerit annotata, a^{h}ena.
Similiter in illo verſu,*

Et

Et foliis undam tepidi deſpumat
aheni.

Quod idem in nihil & mihi factita- um, iam prius admonuimus. Adeo vero non eſt ſupervacanea, ut Aeo- um exemplo Latini quoque huius vice ſubiiciant f, dicentes, ut modo lictum eſt, pro hordeo fordeum, & pro hœdus fœdus. Latini in Græcis uſurpandis non raro vertunt in ſ, quum pro ὗς *dicunt ſus, pro* ὑπέρβιος *ſuperbus, pro* ἕρπω *ſerpo, pro* ἑπτὰ *ſe- ptem, pro* ἕξ *ſex.* L. *Mirum iſtos ad- eo contempſiſſe ſpiritum, quum vi- deamus & arbores diffringi, & tecta ſubverti, & mare intumeſcere, & terræmotus cieri ſpiritu. Verum il- lud adde quomodo promendus hic flatus ?* U. *Quid ni ſuperne ?* L. *Non hinc ambigo, quanquam & ru- ctus ſuperne erumpit: ſed quibus, & quomodo temperatis organis ?* V. *Id in arteria, muſculis, & faucibus ſitum eſt, tam morigeris, ut animo nonnunquam aliud agenti tamen ob- ſequantur. Puer virilem vocem æ- dere non poteſt, ſicut nec mulier, ni-*

Nihil. Mihi.

ἓξ ſex.

mirum ob anguſtiam tranſitus. At vir conſtrictis muſculis, quum libet, vocem ædit puerilem. Et alioqui contractis aut dilatatis faucibus & arteria pro ſuo arbitratu, magis exilem aut grandiorem emittit. Nec igitur ſummis labris edendus eſt flatus, qualem ſolent qui pultem plus æquo ferventem refrigerant: nec ab umbilico ducendus, ut ſolent Germani quidam, tantum efflantes venti, quantum molæ farinariæ circumagendæ ſit ſatis: ſed moderate proferendus è faucibus, neque fatigandus pulmo, velut in ſpiritoſis ac labore anhelis. Sunt enim in quos illud è ſatyra poſſis dicere, Tunc immenſa cavi ſpirant mendacia folles. Et ſunt rurſus qui moleſte ferant ſibi inhalari ſpiritum alienum, qui nonnunquam obolet allium, cepas, aut ſalſamenta, aut polypum, ut abſit ſcabiei contagioſæ, aut peſtilentiæ, alteriuſve morbi periculum, quum nullus ſit facilior, quam per halitum tranſitus. L. *Vnde mihi videtur modeſtiæ cauſa natum, quod quidam*
ore

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

ore preſſo loquuntur, quæ res apud Gallos mulierculis verſa eſt in iocum oris puſilli. V. *Ab eadem modeſtia natum arbitror, quod olim oculis ſemicluſis invicem intuebantur. Id indicant picturæ noſtrates ante annos fere centum editæ, tali forma nobis exhibentes, ſiquos intelligi volunt ab improbitate vehementer alienos.* L. *Emoriar, niſi iſtuc in picturis mediocris antiquitatis ſæpenumero miratus ſum.* V. *Verum ut hoc ineptum ſit, tamen eſt in oris & oculorum diductu quædam decora mediocritas. Me puero ſeſe ſic ſtringebant mulierculæ, ut inſectas diceres. Ea res quum eſſet inepta, videbatur cum primis elegans, ſimulque, quod erat conſequens, verecundum habebatur, quam minimum ſibi capere. Ad id enim confert medii corporis ſtrictura. At è diverſo parum decorum eſt mulierem diſcinctam videri.*

Virtus eſt medium vitiorum utrinque redactum.

Idem obſervandum in diducendo ri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

ctu, in dilatandis faucibus, in promendo ſpiritu. Peccant qui nihil aſpirant, peccant qui aſpirant omnia, peccant qui lenius, quam ſat eſt, peccant qui plus ſatis, ſed graviſſime peccant qui præpoſtere id faciunt. Nec quivis flatus eſt aſpiratio literaria: concitatus, anhelus, aut qui procul ſemotis loquitur, ut ſolent nautæ ruſticique, maiore ſpiritu loquuntur, quam qui cum proximis confabulatur. Verum hoc nihil ad grammaticum. Alioqui nullius literæ ſonus abſque ſpiritu promitur. De ſpiritu ſatis videmur nugati. Addamus his, ſi videtur, reliquas ſemivocales, l, m, n, & r: inter quas, ρ Dionyſius γενναιοτάτην *appellat, quũ ſit aſperioris ſoni. Nam linguæ faſtigio in palatum ſuperius vibrato tremulis ictibus fragorem reddit, qualem audimus in lapide magno impetu perpulſo funda, aut iaculo baliſta excuſſo, aut baculo virgave celeri motu per aerem acto. Vnde in dictionibus, quibus celeritatem, impetum, aut aſperitatem ſignificare*

cupi-

upimus, hanc literam admiſcemus, eluti Græcis in ῥεῖν, ῥιπὴ, κρούω, χεί-άῤῥυς, τρέχω, ϐραχὺς, κρόμος, ϐρέμω: atinis in rapio, ruo, roto, fulgur, onitru, torrens, ructus, horror, fremo, frendo, ſtrido. L. Itane voces d rerum quas ſignificant, ſimilitudinem effictæ ſunt? Arbitrabar fortuito natas, aut certe pro arbitratu nſtituentium repertas. U. Imo reerunt ipſis elementis, ipſoque ſono uod ſignificant: verum nihil eſt ecesse rem totam, ut eſt, voce repræentari, ſatis eſt aliquam ſimilitudinem apparere: quæ ſi non appareat, amen aliquid cauſæ ſubeſt cur huic rei vocabulum hoc ſit impoſitum. Bellum, apud nos ominis gratia blanda voce ſonatur, quemadmodum apud Græcos Furiæ dicuntur Eumenides. Ita qui lenitatem aut lentitudinem declarant, amant l, ut Græcis λεῖος, λείχειν: Latinis, lentus, labi, lenis, lubricus. Quæ vero magnitudinem, m, qua nulla ſpatio maior litera, gaudent, ut Græcis μέγας, μακρός: apud Latinos, magnus, mons, mo-

les. L. *Quur igitur leonem dicimus potius, quam reonem?* U. *Vel ominis cauſa, vel quia in longum porrectum eſt animal nullius proceritatis.* L. *Si vera narras, oportebat cuiuſlibet rei in quavis lingua idem eſſe nomen.* V. *Nihil eſt neceſſe. Quum enim ſufficiat qualiſcunque rei repræſentatio, poteſt eadem aliis atque aliis modis effingi, veluti quum Græce dicis* χαίνω, *Latine hio, Batavice ghapen: in ſingulis ſentis expreſſam oris diductionem.* L. *At quur* μακρὸν *&* μικρὸν, *quum diverſa ſignificent, eandem habent conſonantem?* V. *Affinitas inter contraria poſcebat hoc, ſed per α, quod ample ſonat: & ι, quod exiliter, notatur diſcrimen. Ad hæc quoniam eiuſdem rei multæ ſunt qualitates, ſatis eſt ſi ab una quapiam harum ſumatur vocabulum: nec abſurdum ſit, ſi res eadem lingua pluribus vocalibus ſignetur. Verum ſatius eſt ut hanc diſputationem in aliud tempus reiiciamus, vel quia vix habet exitum argutatio, vel quia ad id quod inſtituimus, nihil*

hil habet momenti. Alias dabitur otium ſi libebit. L. *Tuo arbitratu. Sed abſolve quod orſus es.* U. *De l dicam. Itaque ſi linguam valide tendas in eam palati partem quæ dentibus ſupernis eſt proxima, moxque diducas os, erumpit blandus ille tinnitus, ſonantior tamen in medio ac fine, quam in initio dictionis, ut ſol, mel, volo, lego, niſi quum finit ſyllabam, ut ſolvo, ſalvus. M vero, compreſſis inter ſe labiis, mugitum quendam intra oris ſpecum attractis naribus edit: ſonantiſſima in medio duplicata, ut mamma: in fine prorſus obmuteſcens: unde* μύζειν *dicuntur Græcis, & Latine muſſare, qui tacite loquuntur, nec audent vocem claram edere. Hinc & mutum dixerunt Latini. Supereſt n, quæ ad palati convexum inhærente lingua, gemino naris & oris ſpiritu vocem explicat, maxime tinniens in medio geminata, & in fine dictionis, aut ſyllabæ, ut in manna, mandragora, & nomen. Vnde & tinniendi verbum Latinis, elementi vocem exprimens,*

L. M. Muſſare. Mutus. N. Tinnire.

I 6 mens,

Ganni-re.

Conſo-nantes anti-quis nõ gemi-natæ.

mens, fortaſſis & ganniendi. Docet autem Fabius, olim diu fuiſſe rarum ſemivocales duplicare, ut in allius, lallare, Tullius, manna, ſanna, & curro: & probabile eſt veteres ſic fuiſſe loquutos ut ſcribebant. Nam eam rationem Quintilianus indicat optimam, ut ita ſcribantur dictiones, quemadmodum ſonantur. Contra vocales, ut dixi, productas geminabant. L. *Iſto pacto Gallos video poſſe defendi, qui palium dicunt pro pallio, mama pro mamma, ſana pro ſanna, anum pro anno, panum pro panno, torens pro torrens. Quanquam hoc non in liquidis tantum faciunt, verum ex concurſu quarumlibet conſonantium aliquam elidunt, aut certe obſcurant, dum capa dicunt pro cappa, lipus pro lippus, batus pro battus.* V. *Ridiculum ſit nunc in noſtram pronuntiationem adſciſcere, quæ Ciceronis etiam ætate erant obſoleta. Nec minus tamen peccant, licet diverſo vitio, qui pro ſimplicibus ſonant geminatas, comma pro coma, commedo pro comedo, commi-*

nus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

nus pro cominus, collo pro colo, bonnus pro bonus, curro pro curo, rippa pro ripa, penne pro pene, pro anus annus, camellus pro camelo, muſtella pro muſtela, ſuadella pro ſuadela. Si vetuſtas patrocinatur errori, antiquum eſt & hæc ita ſonari. Etenim ni fuiſſet hic error, Victorinus non rixaretur cum ſuis diſcipulis, quod in his dictionibus conſonantem perperam geminarent. Quanquam idem author indicat, conſonantem duplicandam Sicilica notula ſignari ſolere, quæ cuiuſmodi fuerit, nec mihi ſatis liquet, nec refert, quum is ſcribendi mos iam olim exoleverit.
Nihil, opinor, ſupereſt præter y, qua y.
Latini non utuntur, niſi in Græcis dictionibus. Sonum illius fuiſſe medium inter i & u, Gallico more pronuntiatum, iam indicavimus. Vnde non defuerunt, quorum eſt Victorinus, qui y literam nobis neceſſariam eſſe iudicarunt, in gyla, myſara, proxymus, optymus, ſylla: pro quibus nos gula, miſera, proximus, optimus, & ſulla ſonamus, quanquã

ſylla

ſyllaba eſt uſitatius. L. Vtinam libeat & illud addere quod ſolent literarum doctores. V. Quidnam? L. Vt exemplo propoſito præceptiones, velut in ſpeculo nobis oſtendas, exigaſque num ſatis vel intellexerim, vel meminerim quæ tam multa diſſeruiſti. U. Nihil gravabor: verum id linguæ fieri non poteſt, nec eſt unde petamus calamum, atramentum, & chartas. L. Imitabimur veteres paſtores, qui teneris arborum corticibus inſcribebant ſuos amores, ſpina, opinor, utentes pro ſtylo. U. Non committemus ut cuiquam in nos damni dati ſit actio. Eſt mihi vagina recens, ac verſuum aliquot capax, & ſtylus adeſt, quanquam non in hunc uſum paratus. L. Vtinam ſic abuterentur omnes ſuis armis. V. En ſcribo.

Optima quæque dies miſeris
mortalibus ævi
Prima fugit, ſubeunt morboi,
triſtiſque ſenectus:
Et labor & dirai rapit inclementia mortis.

Nunc

Nunc audi pronuntiantem, oculis in vaginam defixis, auribus ad vocem attentis. L. *Adſum. ſona.* V. *Vides & audis in* Optima *primam longam & acutam.* L. *Naturane, an poſitu?* V. *In hoc loco nihil refert, quandoquidem tonus eſt in antepenultima.* L. *Recte.* U. *In ſecunda ſyllaba ti, audiſtine ſonum medium inter i & u Gallicum, quemadmodum in heri?* L. *Plane.* V. *Tertiam vides brevem, addita veluti ſemicirculi nota, ſurſum porrectis cornibus, ne putetur auferendi caſus.* L. *Video, ſed quur media non habet notam?* V. *Quoniam accentus arguit illam eſſe brevem, Latinis duntaxat.* L. *Quur in quæque, prior habet circunflexum?* V. *Quoniam natura longa eſt, nimirum diphthongus, & ſyllaba ſequitur natura brevis.* L. *Quin hic addis notam productionis?* U. *Quoniam tonus ipſe demonſtrat eſſe porrectam, qui niſi in longis non habet locum, idque vel in fine, vel in proxima finali. Eadem de cauſa, quæ, nul-*

Opti-ma.

Quæ-que.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

nullam habet notam, quoniam inflexus accentus in eadem dictione non antecedit niſi natura brevem. L. Sed præſtat ut tu me perconteris. U. Agam, ſi lubet, grammaticum: tu diſcipuli perſonam ſuſtine. L. Hoc
Dies. ſane malebam. U. Dies quur priorem acuit? L. Quia ſequitur natura longa. V. Adde, & præcedit brevis. Quoties enim ultima natura longa eſt, non refert qualis ſyllaba præcedat: ſecus eſſet ſi prior eſſet longa, non poſitione, ſed natura. Nunc ſona mihi poſteriorem ſyllabam, es. L. Dies. V. Probe, quaſi ſit geminum ee, & ſono Gallico. Atqui vulgus non diſcernit æs in eo unde eſt æris, in dies & fames, ab es à ſum.
Miſeris. Quur in miſeris prima acuitur? L. Quia penultima natura brevis eſt, eoque notam non habet. U. Rurſum ſona mihi miſeris. U. Miſeris. U. Sentiſne te bis peccaſſe? L. Qui? V. Primum ſe, non oportebat aliud ſonare inter duas vocales, quam ſonat in ſedere. L. Exciderat. V. Deinde ris, ſonandum erat veluti dupli-

duplicato ii, quemadmodum ſonas Iis.
Batavice glaciem. Nunc denuo ſo-
na. L. Miſeris. U. Pulchre. Se-
quitur mortalibus. In mor, quam Mortalibus.
vides notam? L. Brevis, & eius
notulæ dimidium. V. Quid ſibi vult?
L. Quia ſyllaba mor, poſitu longa
eſt, non natura. U. Vnde id doces?
L. In promptu eſt, quum dicemus
mori. U. Quid in ta? L. Virgu-
lam iacentem, quæ doceat natura
longam. V. Quur præterea nihil?
L. Quoniam ſyllaba non deſinit in
conſonantem, eoq; non habet niſi duo
tempora. V. Li, quur nullam habet
notam? L. Quoniam accentus præce-
dens indicat eſſe brevem. V. Quid
ſi dicas mortalis? L. Circunflectam
ta, natura longam, ſequente lis na-
tura brevi. V. Quomodo ſonas bus?
L. Non u Vueſphalico, ſed Gallico,
niſi quod non itidem porrigo labra,
neque profero ſonum. V. Docilem
agis diſcipulum. Aevi, quur prio- Aevi.
rem non circunflectit, ſed acuit? L.
Quoniam ſequitur ultima natura
longa. V. Quid ſi poſitu tantum
eſſet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

eſſet longa ? L. Circunflectere-tur. V. Da exemplum. L. Vt ſi dicas, ævum. U. Hic natura brevis eſt poſterior, ut in
Prima. *Sorex. L. Sorex. V. Prima, quur inflectit tonum ? L. Quoniam natura longa ſequentem habet natura brevem. U. Quid, ſi dicas, prima luce ? L. Acuam primam, & ma addam virgulam, prima. U. Quanquam & hoc ſupervacuum æque, atque*
Fugit. *in brevi. Sed Fugit, quur acuit priorem. L. Quoniam brevis natura brevem præcedit. U. Quid, ſi dicas, Fugit heri ? L. Inflectam fu. V. Quur ? L. Quoniam natura longa proximam habet natura brevem. U. Quur*
Morbi. *prior morbi, caret nota brevis ? L. Quia producitur. U. Quin igitur addita eſt nota porrectæ, ſed brevis & ſemis ? L. Quia poſitu longa eſt, non natura. U. Quur prior acutum habet potius, quam inflexum ? L. Quia & ipſa poſitu longa eſt, & ſe-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

ſequitur natura longa. U. *Vnde ſcis eſſe poſitu longam?* L. *Quia deduci videtur à moriendi verbo.* V. *Quid ſibi vult diphthongus in poſteriore?* L. *Vt diſcernatur à genitivo ſingulari.* V. *Triſtiſque, quur priorem habet circunflexam?* L. *Quoniam natura longa eſt.* U. *Verum. Sed ſequitur longa.* L. *Poſitu, non natura.* V. *Vnde tonus alter?* L. *Ex Que coniunctione, quæ proximam è gravi facit acutam, quod idem faciunt ne & ve.* U. *Senectus, vides longe aliud ſonare ultimam, quam in mortalibus?* L. *Quidni videam? Hic Gallos imitor, excepto tono.* V. *Et, quur nullum habet accentum?* L. *Opinor quod ut coniunctiuncula adhæret illi quod connectit, quod idem accidit in nonnullis præpoſitionibus quæ ſic annectuntur ſuis caſibus, quaſi ſit unica dictio, ut inarmis, inbello, exædibus. Item in diſſyllabis, ut ſuperomnia, præteromnes, antediem.*

Triſtiſque.

Senectus.

Et,

diem. Nam in vetuſtis codicibus etiam ſcriptura coniungit hæc. V. *Commodus es diſcipulus qui viciſſim & doces. Quid ſi labor inflexiſſes?*

Labor.
Dirai.

L. *Iam ex nomine feciſſem verbum.* V. *Dirai cur acuit priorem?* L. *Quia longa natura præcedit longam.* V. *Qui fit igitur ut Græci circunflectant* μοῦσαι. L. *Quia* αι *&* οι *in fine dictionis pro brevibus habentur, duxtaxat quod ad accentus rationem attinet. Ea lex non eſt apud Latinos.* U. *Quur igitur non ſcribunt* μοῦσαις *inflexe?* L. *Obſtat addita conſonans.* U. *Quur in dirai, pro æ ſcriptum eſt ai?* L. *Vt diſtingueres genitivum à nominativo plurali.* V. *Quum, mortis, longam habeat ante brevem, quur non inflectitur prior?* L. *Quia poſitu longa eſt, non natura.* V. *Vnde id coniectas?* L. *Quoniam à Græco* μόρος, *& inde mori, ut ante dictum eſt.* V. *Nunc rurſus, ſi libet, auſculta me ſonantem hos verſus,*

Mortis.

Optima quæque dies miſeris mortalibus ævi

Prima

Prima fugit, ſubeunt morbi, triſtiſque ſenectus:
Et labor, & dirai rapit inclementia mortis.

L. Auſcultavi non oſcitanter. U. Primum, animadvertiſne quaſdam productas ſonare tono acuto, ut ævi: quaſdam inflexo, velut in prima & triſtis. L. Senſi diſcrimen. U. Deinde breves aliquot acuto tono, ut dies, miſeris, fugit, labor, rapit. L. Qua in re peccant Latini quum Græca pronuntiant? V. Nec illud te fugit, me aliquanto productius ſonuiſſe natura, quam poſitu longas. L. Senſi: verum admonuiſti, ſubtile diſcrimen hoc non ſervari in metris qui ſuis currunt legibus. U. Et in quæque, ſenſiſti elici u, licet non penitus? L. Senſi & hoc. V. Iam in ævi, duo ſenſiſti, & diphthongi veſtigium, & ſonum Aeolicæ literæ. L. Senſi tenue quiddam. U. In prima, fugit, arbitror animadvertiſſe te diſcrimen inter inflexum tonum & acutum. L. Non hic tantum. V. Quin in, ſubeunt, non te latuit, opi-

nor,

nor, aliud ſonare u, quam in mortalibus & ſenectus. L. *Videbar audire* ου *diphthongum.* V. *Itidem audis in ſunt, legunt, audiunt. Evidentius erit diſcrimen, ſi tollas liquidam, & ſunt vertas in ſutor, & eunt in uter.* L. *Papæ, quantum intereſt!* V. *Verum hoc, ut ante dictum eſt, fortaſſis excuſabit vetuſtas quæ in huiuſmodi ont pro unt ſolet ſcribere, legont, cupiont. Rurſus in optima, deprehendiſti, o ſemoveri à pt. Sic efferunt Itali, nec liquet quam ob cauſam, quum ſint duæ mutæ. Et incertum an ab opto deducta vox ſit, nec ſatis conſtat, naturane producatur prima, an poſitu.* L. *Quid igitur?* U. *Eas, in quibus nec ipſa vocalis, nec diphthongus, nec cognatio dictionum diſſolvit ambiguitatem, pro natura longis habemus, quemadmodum in triſtis.* L. *Pergratum feceris, Vrſe, ſi Græcum diſtichum tantum, ad eundem modum excuſſeris.* U. *Eſt diſticho locus, en tibi carmen Heſiodi.*

Αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει,

Ai-

Αἰδὼς ἥτ' ἄνδρας μέγα σίνεται, ἠδ' ὀνί-
νησι.

unc oculis obſerva ſcripturam, ocem auribus. L. *Iſtic ſum.*

Αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κο-
μίζει.

Αἰδὼς ἥτ' ἄνδρας μέγα σίνεται, ἠδ' ὀ-
νίνησι.

.. *Novum pronuntiandi genus.* U. *In non alium audis ſonum in* αι, *uam in* και, *aut in* μαι? L. *Quid ni udiam, ni ſurdus ſim?* U. *Audis ropemodum eam vocem, quam a-unt Suevi ſonantes Cæſarem ſua ingua.* L. *Maxime. Nec a pror-ſus, nec i prorſus, ſed tamen utran-que agnoſco literam.* V. *Deinde in* δὼς, *audis* δ *aliquanto ſonare craſ-ſius, quam d vulgo ſonant Latini.* L. *Plane.* U. *Ad hæc in* δὼς, *non hic idem ſonat os quod in* ὁδός. L. *Audio longam ex duobus oo minu-is conflatam.* U. *Quid in* οὐκ? *au-diſne Gallicum u?* L. *Minime.* U. *Italicum?* L. *Non* U. *Vueſphali-cum?* L. *Propemodum; niſi o magis*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

reſonat, ut quum nos dicimus frigidum. U. *Quid in* θή? L. Θ *feliciter aſpiratum, & pro* η, *propemodum a Zelandicum.* V. *Quur* θὴ *gravatur potius, quam acuitur.* L. *Quoniam ſenſus nullam ibi concedit interſpirationem. Alioqui tranſiſſet gravis in acutum.* U. *Quid in* κε? L. *Idem fere ſonat* κ *quod in* κομίζει, *niſi quod lingua nonnihil lenteſcere videtur ad* γ. V. *Tantulum ſane dare fas eſt conſuetudini. Nec te fugit hic* κε *præter naturam ſuam porrigi, quod à muta liquidaque excipitur.* L. *Teneo.* V. *Nec ideo produci* μέ, *quod habeat tonum acutum.* L. *Vtranque corripis* μέτρον, *priore clarius ſonante, poſteriore ſummiſſius.* V. *Quur in* ἄνδρα *prior acuitur potius, quam inflectitur,* ἆνδρα? L. *Quoniam poſitu longa eſt, non natura.* V. *Atqui Homero eſt anceps.* L. *Sat eſt alicubi corripi, ut hanc legem effugiat. Nam in* ἀνὴρ, *a breve eſt.* V. *Iam in* κομίζει, *nonne aliud ſonat vocalis penultima, aliud diphthongus ultima?* L. *In* ζει *audio*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

dio ſonum ex ε & ι conflatum. V. Atqui noſtro vulgo nihil diſtinguitur inter θι, χρη, μοι & ζει. L. Sic eſt. V. In altero carmine, in ἦτ' rurſus audis a Scoticum: & in ὀνίνησι præter η & iota, quod ſuo utcunque ſono dignoſcitur, quum nos confundere ſoleamus, σι nihil aliud ſonat, quam in σίνεται: aliis ſonaturis ὀνίνηζι. L. Memini. U. Nec ideo corripio penultimam η, quod præcedat acuta brevis, quemadmodum nec in μέγα priorem porrigo, quod tono intendatur, non extendatur. L. Nihil evidentius, ſiquis aſſueſcat. Iamne ſatis diſſertum eſt, quod attinet ad rectam pronuntiationem? V. De rhetorica pronuntiatione non inſtitueramus dicere: de grammatica non ita multum arbitror ſupereſſe, ſi iunxerimus diſtinguendi rationes. Nam & in his peccat vulgatus uſus. Nec iam loquor tantum de inciſis, quæ commata vocant Græci: deque membris, quæ cola nominant: & de periodis, quæ concluſiones aut circumacta dicas licebit: deque notis horum ſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

ſcribas: ſilentii modis, ſi pronunties: verumetiam de morulis reſpirationum, quæ tradi arte non poſſunt: quandoquidem nec in illis tradendis admodum conſentiunt grammatici, nec perpetuum eſt quod tradant. Nec enim ſemper æquale ſilentium dirimit comma à commate, nec colon à colo: nec quanvis periodum ſequitur æque prolixa reſpiratio.

Diſtinguendæ orationis, & morularum interlegendum faciendarum ratio.

Quoties enim articuli conſtant ſingulis verbis ἀσυνδέτως, *neque nihil, & minimum mora debet interponi, ut, Veni, vidi, vici. Sin duabus ac pluribus vocibus, pluſculum interponitur mora, ut, Rem familiarem prodegit, famam proſtituit, genus dehoneſtavit, amicos alienavit, patriam prodidit. Hic commatum curſus quidam, & congeries eſt. Rurſus quum prius comma proponitur velut à percontante, & poſterius accinitur velut à reſpondente, paulo longius ſilentium intercedet. ut, Quæ tandem ſpes eſt illum fore frugi? Num pudor corriget? Iampridem depuduit. Amicorum conſilia? Ne parentibus*

*quidem unquam auſcultavit. Ae-
tas grandior? Ea ſemper addidit
nequitiam. Interdum ipſa inciſa ha-
bent levem inciſionem. Velut in illo
Muſonii dicto; Siquid turpe feceris
cum voluptate, voluptas abit, tur-
pitudo manet. Siquid honeſte feceris
cum labore, labor abit, honeſtas ma-
net. Hic quanquam in utroque
membro, poſt voluptate & labore
eſt diaſtole, tamen poſt feceris, & poſt
abit, & manet, nonnihil eſt reſpira-
tionis, quo magis ſentiatur ἐναντίωσις.
Rurſus idem fit in ſecundo membro.
Subtilius eſt autem quod indicat
Fabius in Arma, virumque cano:
primam dictionem Arma, per hypo-
diaſtolen ſeparandam à ſequenti-
bus, quum uterque caſus referatur
ad idem verbum cano: cæterum quo-
niam virum refertur ad ſequentia,
nimirum hæc, Troiæ qui primus ab
oris, breviſſima interſpiratiuncula
monendus eſt auditor, ſic ut mini-
mum accedat ſilentio, minimum de-
cedat brevi ſyllabæ. Vnde & ὑπο-
στολὴ dicitur, quod brevi quoque non-*

 nihil

nihil detrahitur. Quoties enim ex longa fit brevis, ut, Vrbemque Fidenam, ſyſtolen vocant grammatici, hoc hypoſyſtolen appellat Fabius, quæ dimidium temporis detrahit ſyllabæ, & addit ſilentio. Rurſus poſt hanc clauſulam, Atque altæ mœnia Romæ; quatuor aut quinque temporum ſpatio vocem ſuſpendere licebit, ut velut novo exordio ſubiicias, Muſa, mihi cauſas memora. Interdum & vox nonnihil immutatur, ubi particulam à ſenſu divulſam interſeris: ut, Hos illi, quod nec bene vertat, mittimus hœdos. quod nec bene vertat, voce nonnihil immutata ſonatur. Obſcurius eſt in illo, Qui, malum, alii? Malum enim, quoniam interiectionis vicem obtinet, levi ſubmiſſione vocis diſtinguendum eſt, nec non morula, ſed breviſſima. Cæterum in Adelphis Mitio quũ dixiſſet, Storax; clariore voce ſonuit, nimirum accerſens ſervum, interpoſito iuſto ſilentio; reliqua mutata voce veluti ſecum loquitur. Verum hæc perſequi non eſt huius inſtituti,

Syſtole.

Terentii locus.

&

& extant authores unde hæc qui vo-
et poſſit petere. quod hic agimus, il-
ud eſt, pueros arcendos à more quo-
cundam, qui totum ſermonem per-
petua linguæ volubilitate, &, ut
Græci dicunt, ἀπνευστὶ pronuntiant.
quod in Gallis potiſſimum mihi vi-
deor animadvertiſſe, nonnullis et-
iam hoc ceu virtutem affectanti-
bus. Rurſus alii ſingulas pene voces longa interſpiratione, aut etiam tuſſi, gemituve dirimunt, nec ullum tam leviter inciſum occurrit, ubi non diutius interſileſcant. Sunt autem voces quæ ſe nullo ſilentio interpoſito patiuntur coniungi; ut cumprimis, & homo prædives, oratio benelonga, vir maleſanus; quaſi compoſitæ ſint. Rurſus aliæ non patiuntur. ut, Vxor iuſſit ſuo nomine tibi ſalutem dicerem: uxor à iuſſit, tenui diſcrimine ſeparandum eſt, atq; etiam iuſſit à pronomine Suo, ob colliſionem conſonantium: ſuo nomine, probe ſibi cohærent. At id magis faciendum in duplicibus duplicatis, aut concurſu duplicatarum. ut, Syncera

Accentuum ratio.

Cumprimis. Benelonga. Maleſanus.

 pax

pax xenia non moratur: & , Pons ſtruendus. inter pax & xenia, inter pons & ſtruendus, diſtinctio fere duo requirit tempora. Et, Declarant ſtudium in nos ſuum: Inter declarant & ſtudium, vix ſufficit interpoſuiſſe tempus unum. L. *Deum immortalem, quam operoſa res eſt emendate loqui.* U. *Ex his coniicias licebit cætera. Nam, ut diximus, innumeræ ſunt cauſæ quæ vel continuationem ſuadent, vel inciſionem dictionum & partium.* L. *Haud prorſus alienum ſit ab hoc argumento, de diſtinctionum notis nonnihil attingere.* V. *Optarim in his typographos conſentire. Nunc varia feruntur, nec pares tamen varietati diſtinguendæ vocis. Theodorus Gaza eodem puncto diſtinguit triplicem pronuntiationem, perfectam puncto in medio ſpatii poſito, imperfectam in imo, mediam in ſummo. Verum hic ut facilis eſt ſcribarum lapſus, ita & pronuntiantium falli poſſunt oculi. Malim notulas variam habere figuram, ut minimæ inter-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

interſpiratiuncula, qualis eſt poſt vocandi caſum interdum, ſignetur puncto inflexo ad imum dictionis: paulo maior diſtinctio duobus punctis, quorum alterum ad latus additum modice flectatur deorſum: principale vero comma quod ſecat orationem, notetur duobus punctis, quorum ſuperius inferiori immineat. Cæterum ubi iam non pendet conſtructio, ſed additur aliquid ſententiæ, punctum addatur imæ dictioni. Totam periodum abſolutam ſignent duo puncta, quorum inferius fluat deorſum, quæ Græcis nota eſt interrogandi. Siquid extra ordinem intergicitur, quod velut ab alio interloquente dictum, ſubmiſſiore voce ſonari ſolet, lunulis duabus dimidiatis ſignant quidam. Interrogationem nota Græcorum inverſa ſignant Latini. Hic exiſtit ſcrupulus, quæ ſit vera interrogatio. Quoties negamus per interrogationem, quidam non putant addendam notam: multo minus quum percontandi ſpecie dubitamus aut miramur. Hæc differentia videtur

detur & alteram notam deſiderare, quæ ſic fingi poſſet, unico puncto ſurſum inflexo. Iam ſi illud quoque conveniat, ut omnes ad ſingulas notas vocem accommodent, non parum erit commoditatis vel iis qui dictant aliis ſcribenda, vel iis qui collatione codices emendant, vel iis denique qui publice recitant aliquid. L. Et breviter & dilucide rem expediſti, nec amplius abs te requiram, ſi exemplum ſubieceris. V. Auſculta ergo. Si mihi, chariſſime nepos, daretur optio, malim brevem vitam cum honeſtate, quam longam cum infamia. Propterea quod nulli mortalium vita longa poſſit contingere; memoria vero (quæ vera eſt hominis vita) in multa ſecula porrigatur. Quid vero humana vita fugacius? contra, quot ſeculorum millibus quorundam fama durat! L. Nihil prætermiſſum. U. Illud tamen admonendus es, ut commata, ita & hypoſtigmas poſſe plures in eadem periodo incidere. Nam quemadmodum ea pars quæ præcedit comma principale,

aut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

aut etiam colon, poteſt habere plures minutas diſtinctiunculas, ita & ea quæ ſequitur. Omitto nunc illas notulas, quæ monent, ſyllabas ac diſtinctiones dividendas, quæ male coniungerentur. L. *Recte. Sed probaſne quorundam, meo iudicio, moroſam diligentiam, qui Græcorum exemplo Latinis dictionibus aſcribunt ſpiritus ac tonos, ac præter illorum exemplum, etiam porrectionis aut correptionis notas addunt: h quoque è literarum ordine ſubmota, huius vice notulam ſuperſcribunt aſpirandæ literæ?* U. *Superſtitioſum ſcribendi genus audio.* L. *Non defuere tamen apud Italos, qui genus hoc invehere moliebantur. Si pateris, addam exemplum tuæ vaginæ.* U. *Vel totam occupa.* L. *Diſtichon ſat erit.*

Omnia ſunt ominum tenui pendentia filo,
Et ſubito caſu quæ valuere ruunt.

Quid tibi videtur? V. *Hic illud vetus occurrit,* Μηδὲν ἄγαν. *Primum h, iam tot ſeculis receptam,*

 quid

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

quid attinet tollere? Deinde ſignare temporum minutias, nimis curioſum mihi videtur: tonos & productiones aut correptiones in his notare, in quibus cauſa quæpiam hortatur, probo. L. *Quot cauſas adferunt?* V. *Tres potiſſimum, diſtinctionem, ambiguitatem, & neceſſitem. Diſtinctio & ambiguitas, quarum una videtur habere locum in unica dictione, altera in duabus, pluribuſve, ſuadet addi notam mutati accentus. ut quum dicimus, Pone ratem, ultimæ tonum addimus: ut*
Pone. *Pone intelligatur eſſe præpoſitio, idem valens quod iuxta: non imperati-*
Pone. *vum à pono. Nam, Pone metum, habet priorem circunflexam. Rurſus, Pene rem patriam perdidit: quum adverbium intelligi volo, poſteriori tonum addo: quum membrum obſcœnum, priorem inflecto, Pene rem perdidit. De labor & ante dictum eſt.* L. *Memini.* V. *Idem licet in,*
Palam. *Palam dedit. adverbium indicans, addo tonum in fine: ſi eſt inſtrumentum ruſticanum, aut anuli pars,*

prio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

riorem inflecto. Nec eodem modo ſono, quum improbum & efferatis moribus aio feræ ſimilem: & quum eum qui non multum abeſt à forma alterius, dico fere ſimilem. Ad eundem modum quantitas diſtinguit dictionem: cædo, unde cecidi, longam habet & acutam: cedo, unde ceſſi, non habet quo diſcernatur, niſi forte tono, cedo. ſed ab hoc, cedo, quod pro dic interdum uſurpatur, rurſus nota brevitatis diſcernitur. At cecidi à cado, primam habet acutam: à cædo, penultimam cecidi. Item profecto participium eſt, profecto adverbium affirmantis: & vulgo verbum eſt, vulgo nomen ſive adverbium. Certo verbum, certo adverbium. Falſo nomen, falſo adverbium, tametſi quidam hoc malunt circunflectere: una nomen, una adverbium: os, unde oris: & os, unde oſſis: & ora ab os, & ora verbum: ergo coniunctio, & ergo nomen pro gratia, Illius ergo venimus. Ita diſtinguimus rauce & ſpurce vocandi caſum, & rauce, ſpurce, adverbium:

Fere. Cedo. Cedo. Cedo. Profecto. Vulgo. Certo. Falſo. Vna. Ora. Ergo. Rauce.

Lege. *bium: lege verbum, à lege nomine: venimus & venit præteritum, à venimus, & venit præſenti: & divum à divum, & deum à deum, & mimum à mimum, genitivos ab accuſativis. Huius generis exempla ſunt infinita. Neceſſitatis exemplum adferunt, quum dicimus interealoci, in adverbio transferentes tonum ab antepenultima prioris dictionis in ultimam, & proximam dictionem ſuo tono ſpoliantes, ut auditor admoneatur, interealoci, nihil aliud valere, quam interea. Nam loci, feſtivitatis cauſa adiungitur. Huius farinæ ſunt, maleficus, maleſanus, ſicut maleſuada, admodum, propemodum, invicem, propediem, indies. Idem fit quoties ex præpoſitione & adverbio conflatur dictio, proinde, deinde. Similiter in coniunctionibus, enimvero, etenim, ſiquidem, quandoquidem. Nec ideo ſtatim corripio, ve, penultimam in enimvero, ſi nim, præcedentem ſyllabam acuo. Alii neceſſitatis exemplũ producunt, quum dicimus, homo*

Venit. Divum. Interealoci. Male-ſanus.

pro-

probus doctuſque. ut intelligas, que, coniunctionem, adhærere proximæ dictioni præter rationem accentuum: poſteriorem ſyllabam acuo: & ſi plurium ſyllabarum ſit dictio, geminum addo tonum, ut, omniumque. Aliter enim effero, omnium quæ fecit rationem reddidit: aliter, patris omniumque cognatorum favorem amiſit. L. *At vereor ne quis nos hebetes ſtupidoſque vocet, ſi non queamus ex ipſo ſenſu diiudicare in, Falſo queritur genus humanum: falſo adverbium ſit, an nomen, an participium. Aut in illo, Nunc ſcio quid ſit amor: amor, nomen ſit, an verbum.* V. *Sit hoc ſane perſpicuum mediocriter eruditis, at frequenter ſic incidunt, ut ſemidocti labantur, docti nonnihil hæſitent: an non rectum fuerit illorum errorem, horum contatiunculam exiguo negotio redimere? Vulgo quantum operæ perit in adiectitiis literarum flexibus & laſcivientibus lineis? Quanto facilius eſt addere virgulam, quæ ut doctis nihil officit, ita pueris & illi-* Que coniunctio.

teratis

teratis eſt neceſſaria. rudis enim ætatis hic negotium agimus potiſſimum. His quum dictamus, ab his quum exigimus dictata, quum ſcripturam emendatam expoſcimus, tum hæc ſupervacanea videri non poſſunt. Nec tamen in his mihi probatur anxia ſuperſtitioſaque cura, præſertim ubi res agitur ſeria. quod non hic tantum præcepit ille ſcriptorum omnium diligentiſſimus Quintilianus: ſed eum qui bene ſcribere nititur, curioſum non eſſe, ſed fuiſſe oportet: quemadmodum, ut ait Seneca, quædam didiciſſe oportet, non diſcere. Tum demum gratiam habet in arte negligentia, ſi ſucceſſit immodicæ diligentiæ, ita ut curam remiſſam ſentias, non omiſſam. Hæc nimirum eſt illa docta negligentia, quam Terentius mavult æmulari, quam aliorum obſcuram diligentiam. L. *At ſunt qui putant à magnis authoribus rectiſſime dictum, Scientiam mihi ſervans, uſum ſequor: &, Sapiendum ut pauci, loquendum ut plures.* V. *Iſthuc tum*

Loquēdum ut plures.

for-

fortaſſis erat aliquid, quum ſermo-
nis ius adhuc penes populum erat,
quumque ritu foliorum cadentium
viciſſim ac ſubnaſcentium nova
verba gigneret, deiiceretque quæ
fuerant in honore vocabula pro ſuo
arbitrio popularis uſus. Quanquam
nec Cicero, nec Quintilianus loqu-
ti ſunt ut plures: Nec enim vulgo
receptus error, uſus nomen prome-
retur. Nunc vero nihil rei nobis eſt
cum populo: à doctis petitur omnis
loquendi ratio. L. A quibus tan- Loquẽdi ratio à quibus petenda.
dem, & quo ſeculo natis? U. Hic
tibi pro me reſpondet vetus Græco-
rum proverbium, Οὔτε πάντα, οὔτε παν-
τῃ, οὔτε παρὰ πάντων. A Cicerone ne- Cicero.
mo negat optimum loquendi exem-
plar peti, nec inficiari poſſumus, eo ſe-
culo dicendi genus incorruptiſſimum
fuiſſe, quo iam & horror ille nimi-
rum priſcæ vetuſtatis abeſſet, &
nondum degeneraſſet Romanæ lin-
guæ ſynceritas. Non tamen ab uno
Cicerone petam omnia, nec ſtatim
quicquid illi placuit, pro optimo du-
xerim, ut riſſi dicere malim, quam Riſsi, riſi.
riſi,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

riſi, quia ſic ille fertur ſcribere ſolitus. Nec reiiciam ſiquid vetuſtiores aut recentiores porrexere melius. L. *Nunc quibuſdam putet quicquid in libris Ciceronis non deprehenditur. Rurſus alii ſiquam ſcripturam in carioſa charta, aut in ſaxo vetuſtate ſemeſo, aut in nomiſmate pervetuſto reperiunt, eam vocant in exemplum dicendi ſcribendique.* U. *Equidem hoc hominum genus ridere ſoleo, non odiſſe. Delectant enim nos antiquitatis ſtudio, nonnunquam & proſunt. Non permittam autem illis, ut è ſuis deliciis, loquendi leges nobis præſcribant. Siquidem orthographiæ ratio nec eodem ſeculo fuit eadem apud omnes. Et tamen obſoleta loco intermixta ſuam habent gratiam, veluti quum citamus priſcorum dicta, aut ad illa alludimus. Tum ſiquid deſiderabitur in ſupellectile Romani ſermonis, quod apud Ciceronem non reperiatur, haud verebor ex Catone, Varrone, Pliniis, Quintiliano, Seneca, Suetonio, Quinto Curtio, Columella ſumere mutuo.*

mutuo. Si ab his quoque deſtituor, ſupereſt Græcorum ſacra anchora. L. *Nihilne igitur petendum ab horum temporum conſuetudine?* U. *Quidni? ſiquid habeat recti. Vides quam multa ſumpſerimus ex Gallorum, Germanorum, Britannorum, Italorum vulgari pronuntiatione. Et ſi mihi diſputandum eſſet in ſcholis publicis, ineptus eſſem ſi nihil tribuerem ibi receptæ conſuetudini. Præſtat enim balbutire cum balbis, quam & rideri, nec intelligi. Attamen ita cedendum eſt conſuetudini, ut medicus cedit morbo: paulatim allevians, quando ſemel non poteſt tollere. Et nunc in ſcholis feruntur, quæ ante annos triginta fuiſſent exploſa: adeo quædam facilius elabuntur, quam expelluntur. Quis olim tuliſſet in templis pronuntiantem Timotheus antepenultima acuta? Aut Kyrie eleëſon, ſeptem ſyllabis, & abſque diphthongo? Aut Chriſte ſonantem pro Criſte? Nunc probantur etiam, non modo feruntur. Cæterum illa debet*

eſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

eſſe curarum prima, ne puer Græce Latineve pronuntians, ex vulgari ſermone vitia trahat: quorum minimum eſſe ferunt apud Romanos, plurimum apud Gallos, plus ſatis apud Germanos, nonnihil & apud Hiſpanos. Anglis in ratione pronuntiandi, ſecundum ipſos primam laudem tribuunt Itali. Sed quid riſiſti, Leo? L. Rugire leonum eſt, non ridere. Dicam tamen quæ res in mentem veniens mihi riſum excuſſerit. V. Narra, te quæſo, ut ipſe quoque tecum rideam. L. Dicam. Non admodum diu eſt, quod me forte præſente MAXIMILIANUS *Cæſar ab aliquot oratoribus ſalutaretur, quod ex more magis, quam ex animo nonnunquam fieri ſolet, quorum unus erat Gallus, natione Cenomanus: nomen non exprimam, ne videar hominem notare, cui bene volo. Is orationem ab Italo quopiam, ut arbitror, compoſitam, nec male Latinam, adeo Gallice pronuntiavit, ut Italis aliquot eruditis qui tum aderant, Gallice, non Latine*

dicere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

dicere crederetur. Nominare poſſim ex illis aliquot tibi non ignotos. Quum is peroraſſet, non abſque incommodo: (nam in media dictione ſibi exciderat, turbatus, ut coniicio, riſu circunſtantium) quærebatur qui ex more reſponderet, idque ex tempore. Nam Galli oratio præter expectationem acciderat. Protruſus eſt ad hoc negotii Doctor quidam aulicus. U. Vnde id liquebat? L. Pileum geſtabat ſuffultum candidis pellibus: hoc ſigni. Is hunc in modum orſus eſt: Cæſarea mageſtas pene caudet fidere fos, & horationem feſtrã lipenter audiſit. aliaq; tanto ſpiritu, tamq; Germanice, ut nemo, vulgari lingua dicẽs, poſſit magis Germanice. Hũc maior excepit riſus. Sequutus eſt orator Daniæ, quãquã is qui dicebat, videbatur Scotus, mire referens eius gentis pronuntiationẽ. Huic oppoſitus eſt Zelandus quidã: deieraſſes neutrũ loqui Latine. V. Quid interea Cæſar? potuitne tenere riſum? L. Aſſueverat huiuſmodi fabulis, nec erat ullius linguæ rudis. Verum hæc eo dico, quo tua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

dicta confirmem, nihil prius curandum, quam ut puer dediſcat vitia linguæ gentilitiæ. Supereſt ut indices, quibus id rationibus quam ociſſime & quam feliciſſime fieri poſſit. V. A pſittaco licet exemplum ſumere. Crebro occinitur meditanti, ac ſubinde exigitur quod didicit. Si indocilis eſt, domatur ferula. reddenti quod accepit, cibus præmii loco eſt. Adhibendus qui linguam habeat emendatam: is admonitus quomodo præeat, conantem adiuvet, feliciter reddentem collaudet, relabentem in veterem conſuetudinem crebro corrigat: menſis unus totum hoc negotium abſolvet. Profuerit, ſi puer ſodalibus utatur minime balbis, ſed incorrupte explanateque loquentibus. L. Rationem probo: niſi quod interim periculum eſt, ne, quoniam perpauci ſunt emendate loquentes, poſt cogatur, quod magno ſudore didicit, maiore dediſcere, itaque fiet ut nec Italis placeat, nec ſuis. V. Quod ſcholis accidit, idem eveniet omnibus cæteris: optima placebunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

bunt ſi non omnibus, certe quam plurimis. Et tamen non improbarim, ſi cui tanta naturæ dexteritas obtigit, ut, quemadmodum polypus colorem ad loci ſubiecti ſpeciem, ita rhetor vocem ad auditorum aures pro tempore accommodet. L. *Quibus rebus fiet, ut contingat emendata pronuntiandi celeritas, præſertim in Græcis, quæ fere grandiores hodie diſcimus?* U. *Quid aſſequutus ſim, neſcio: quid quomodo conatus ſim aperiam. Quur enim quicquam ar-cani celem talem amicum?* L. *Muto dixeris.* U. *Vt tamen aurito. Poſteaquam literas, ſyllabas, ac dictiones Græcas ſatis eram meditatus, ad parandam inoffenſam celeritatem his artibus utebar. Adiunxi me quibuſdam, quos exiſtimabam caſtigatiſſime ſonare: finxi me codicum duorum collatione velle caſtigare librum: perſuaſi id utriſque fore commodo: quum in hoc, ut utriuſq; codex ex alterius comparatione fieret emaculatior, quemadmodum manus manum fricat: tum ad eruditionem.*

Pronũtiandi recta celeritas quomodo contingat.

Sic

Sic autem convenit, ut alternis vicibus recitaremus & auſcultaremus. Principio lentior erat recitatio. deinde, quemadmodum ſolet, incaleſcens paulatim lingua ſponte ferebatur ad celeritatem. Si mihi cum doctiore res erat, tantum orabam, ut ſecus, quam oporteret, ſonantem admoneret. Ipſe recitantis linguam arrectiſſimis auribus obſervabam, oculis in codicem fixis. Siquid eſſet recitatum difficilioris ſoni, fingebam me non ſatis percepiſſe, rogabamque, ut repeteret, quo certius eius ſyllabæ ſonitum infigerem animo. Quum ille iam recitando defeſſus eſſet, & ad me recitandi vices rediſſent, illius linguam pro viribus imitabar, reprehendenti gratias agebam. Si cum pari negotium eſſet ſuſceptum, æquis legibus paciſcebamur, ut uterque alterum revocaret errantem. Ad hoc munus interdum natione Græcum mercede conduxi, licet alioqui parum eruditum, propter nativum illum & patrium ſonum. Tametſi doctos aliquot nactus ſum, quorum pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

ronuntiationem ego ſane Græcorum
uorundam eloquutioni non dubi-
em anteponere. Huic exercitatio-
ri datum eſt trimeſtre ſpatium. Nec
ullius operæ me minus pœnituit un-
quam. Nec enim ſimplex erat huius
laboris utilitas. Excepta ſiquidem
exercitatione pronuntiandi, primum
ipſa lectio, præterquam quod erat a-
lacrior ac vigilantior, quam ſi ſoli-
taria fuiſſet, habebat & illud com-
moditatis; licebat ſciſcitari, ſiquid
parum intelligerem. Nam & impe-
ritior ſæpenumero tenet, quod doctio-
rem fugit. Et neſcio quo pacto fit,
ut acrius meminerimus, quæ recita-
ri audimus, quam quæ taciti legi-
mus, interdum ſemiſomnes. L. Ni-
hil verius. U. Hac arte evolvimus
ſeu revolvimus potius totum De-
moſthenem, totum Plutarchum, to-
tum Herodotum, Thucydidem, Ho-
merum & Lucianum. Nec his con-
tentus, aſcivi mihi ſodalitatem ali-
quot φιλελλήνων. Conditæ leges nequis
ſuper cœnam, niſi Græce loqueretur:
παρανόμῳ multa dicebatur pecunia-
ria:

ria: ſiquis Latine dixiſſet abſque veniæ præfatione, aſſis: ſi Græce quidem, ſed inemendate, aſſis dimidium: ſi bis ad eundem impegiſſet lapidem, hoc eſt, ſi delaberetur in eum errorem, cuius ante fuiſſet admonitus, drachma. L. *Quomodo ſucceſſit res?* V. *Initio ſubmoleſte, ne dicam dolo, verum pauculis diebus ſucceſſit facilitas, mox & iucunditas, non ſine fructu maximo. His artibus hanc quantulamcunque dicendi legendiq; promptitudinem ſum adeptus, ad quam tuendam plurimum confert, aliis prælegere bonos authores.* L. *Optarim tibi fortunam exiliorem.* U. *Etiamne exiliorem, quum pene nulla ſit? Quo meo merito mihi precaris tantum mali?* L. *Præficerem te meo Leunculo.* U. *Næ tu plane, quod dici ſolet, bovi clitellas, aut ſiquid eſt ineptius. Quod ſi literator eſſe poſſem, habeo domi quos doceam. Verum hanc operam tibi polliceor, mi Leo: Tu quod potes diſpice, ſi quem nanciſci poteris idoneum huic provinciæ; ego viciſſim circunſpiciam, ſiquid queã:*

&

& collatis in commune noſtris conſiliis, proſpiciemus catulis noſtris, ut ex hominibus nati videri queant. L. Habeo gratiam, Vrſe, quantum poſſum maximam, relaturus etiam ubi dabitur & opportunitas & facultas. Quam tibi Leonis occurſus fuerit felix, neſcio: mihi tales Vrſos optarim ſæpius occurrere. Onuſtus tuis officiis domum redeo. U. Nec ego nihil aufero bonæ ſarcinæ. Par pari relatum eſt. L. Vnum te velim adiungere tam multis in me benefactis. U. Quodnam? L. Iſtam vaginam optarim eſſe meam. U. In quem tandem uſum? L. Ne mihi excidant iſti verſus tam belle picti. U. Quidni? ut cum Samiis ridearis literatus miles. L. Ego vero ſic vel literatiſſimus haberi cupiam: & ſi proficiſcar in bellum, nolim ullam armorum partem eſſe mutam, ſed & vaginam, & enſem, & capulum, & arcum, & ſagittas, & lanceam, & bombardam, & galeam, & thoracem, & baltheum, & clypeum optarim habere literarum nonnihil, quod me alicu-

 ius

ius bonæ rei admoneret. Sin domi ſit agendum, cuperem totam undique loquaciſſimam eſſe, ſic ut & poſtes, & oſtia, & feneſtræ, & ſingulæ teſſellæ vitreæ, & trabes, & laquearia, & pavimenti lateres & parietes, ad hæc & ſupellex univerſa, lodices, cortinæ, aulæa, menſæ, ſellæ, mantilia, diſci, canthari, cyathi, cochlearia, pelves, ollæ, chytropodes, aliquid loquerentur quod expediret non obliviſci: tantum abeſt, ut me puderet iſtius vaginæ. V. *Aiunt, inauſpicatum eſſe, ſiquid huiuſmodi rerum, quæ adverſus hoſtes geſtantur, amicus donet amico. Hoc ominis ut vitemus, ex donatione commutationem faciamus. Da tuum enſem, & accipe meum, ſitque hoc pignus inter nos initi literarii fœderis.* L. *Quod nobis utriſque, noſtriſque catulis bene vertat, accipio quod offers,*
Muſis, uti ſpero bene
fortunaturis.

IN-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

INDEX

Eorum quæ in hoc de recta pronuntiatione Dialogo continentur.

A.

A, quomodo formandum. 61. 63
A, quomodo ſonet. 99
A, pro e, ſonant Galli. 104
Accentus. 124. 127
Accentuum ratio. 221
Acquiro. 173
Acuti à circumflexo diſcrimen. 139
Admodum. 228
Agcora. 173
Ahena. 196
Ai pro æ. 212
A- ruſpex. 159
A- tlas. 159
Audiis, pro audis. 153

B.

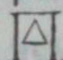
B, quomodo formandum. 61. 64. quomodo ſonetur. 162
Ba, be, bi. 88
Baccalarius. 33
Bas. 151
Bar, baet. 150
Beau. 118
Bene-longa. 221
Beſt, Beeſt. 150

Blęß. 88
Bret, Breet. 150
Brevis ſyllaba. 129
Bruit. 118

C.

C, quomodo ſonetur. 161. C & a. 166
Cacacave. 89
Cado. cecidi. 227
Cædo. cecidi. 227
Calliopius recenſui. 123
Cauſſa. cauſa. 177
Cedo. ceſſi. 227
Cedo. dic. 127
Certo. 227
Cervom. 193
Ch. & χ. 168. 171
Cicero imitandus. 231
Ciceroniani Dialogi ſumma. 232
Conſonantes, antiquis non geminatæ. 204
Cucûlus. 110
Cum primis. 221

D.

D, quomodo ſonetur. 161. 175
 quid ſignificet. 63
Deinde. 228
Digamma Aeolicum. 182. 192
Diphthongi. 113
Diphthongi propriæ. 116
Diſtinguendæ orationis, & morularum inter legendum faciendarum ratio. 218
Divum, divorum. 218
Dominus, ut ſonet Gallis. 180

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

Doos. dos. 152.153

E.

E, quomodo ſonetur. 100
E, Ecr. 170
Hτα, quomodo ſonetur. 101
Egregi. egregie. 188
Enimvero. 228
Eſt, Gallice e't. 88
Eſt, Gallicum. 179.180
Ergo. 227
Etenim. 228

F.

F, litera. 182
F, Falſo. 227
Fama. 182
Faſcheux. 117
Ϝ digamma Æolicum. 182
Fere. 227
Fleur. 117
Fliech. 188
Fliegen. 188
Floumen. 110
Foi. 116
Freſen. 188
Fruit. 118
Fuga. 182
Fur. 182

G.

G, litera. 195
G & γ. 167. 172
Gaer. 150
Gannire. 204
Gat. 150
Gour. 150
Grammatica. 117
Gruet. 148
118

H.

HEer. 170
Here, heri. 105
Ἕξ, ſex. 197
Honos. 84
Huys. 118
Ὑπὲρ. ſuper. 110

I.

I, quomodo ſonetur. 104
I, vitioſe prolatum. 93
Ici, Picardicum. 166
Indies. 228
Inſtituendi pueri ratio. 31
Intercaloci. 228
Invicem. 228
Iotaciſmus. 93

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

K.

K, quomodo formandum. 61
K, quomodo ſonetur. 164.166
Kees. 155
Kemmen. 166
Kennen. 166
Kind. 166
Κοιλοςομία. 95
Κόκκυξ. 110
Κολοβωτεῖ. 96
Kout. 117
Kynne. 166

L.

L, muta. 203
L, quomodo formetur. 62. quomodo ſonetur. 203
Labdaciſmus. 93
Lege, lex. 228
Leegi. 154
De recte prompteque legendo. 73
Leſt, Leeſt. 150
Lis. 156
Licentia. 33
Literarum decor. 60
Literas agnoſcere quomodo docendi pueri. 74
Longa ſyllaba. 129
Loquendi ratio à quibus petatur. 231
Loquendum ut plures. 230
Loumen. 110
Luctuus. 154

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

M.

M, Muta. 203
Maala. 154
Mala, mala. 154
Magiſtri noſtri. 34
Maleſanus. 221.228
Maleſuada. 228
Maſia. Maria. 84
Metaciſmus. 94
Meysken. 166
Mieulx. 117
Mihi. 197
Μογιλαλία. 90
Moi, Gallice. 116
Mouve. 117
Mũs, mus. 110.155
Muſſare. 203
Mutus. 121
Muys. 155

N.

N, muta. 121
Nihil. 197
Noυmen. 110
Numum.numorum. 228

O.

O, productum in fine verborum. 141
O, quomodo ſonetur. 106
Optumus, optimus. 109

Oia. 227
Ou diphthongus. 110,115.117
Oud. 117

P.

P, quomodo formetur. 62
, P, quomodo ſonetur. 160.162
Palam. 226
Pas. 151
Pellucidum. 83
Perlucidum. 83
Peu. 117
Πλατυασμός. 94
Pone, pone. 226
Proinde. 228
Profecto. 227
De recte pronuntiando. 81
Pronuntiandi recta celeritas, quomodo contingat. 237
Propediem. 228
Propemodum. 228
Ψελλισμός. 88
Put. 150

Q.

QVaet. 117
Quandoquidem. 228
Que coniunctio. 229

R.

RAet. rat. 150
Rauce. 227

R, canina litera. 82
R, muta. 200
Ρ'ῥ. 196
Riedt. 118
Riſi, riſſi, rizi. 231

S.

S, inflexo corpore. 178
S, Sa, ſo, ſe, ſi. 177
Scriberre diſcat puer. 57. & quomodo. 68
Servom. 193
Sex. 197
Siquidem. 228
Smyth. 174
Sophia. 149
Sungeſtus. 172
Super. 110
Superbus. 110
Syllabæ difficiliores inculcandæ pueris. 88
Syllabarum earundem iteratio vitioſa. 89
quantitas. 119
Syſtole. 220

T.

T, quomodo ſonetur. 161, 174
T, Tempori. 105
Terentii locus. 220
Thief. 174
Ti pro ci. 175
Tibiicen. 154
Timotheus. 149
Tinnire. 203

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

Τραυλισμός. 90
Tſanen. 175
Tuer, Gallice : θύειν. 110

V.

V consonans. 111.186
V, vocale. 107
Vaccalatius. 33
Valeſii. 84
Vel, Veel. 150
Venit. 228
Vet, Veet. 150.157
Virgili. 188
Viſch. 190
Viviis. 153
Vna. 227
Vles, Vlees. 150
Vloyen. 190
Vloet. 190
Vocales ancipites, apud Latinos. 99
Vocalis geminata, pro longa. 152
Vocalis natura longa, quomodo à brevi diſcernatur. 149
Vocalium ſonus. 99
Vocativus in i. 188
Vragen. 187
Vringen. 187

VV.

VVAken. 186
VVeeck. 186
Wet, vveet. 180
Wiin. 150

Wiit.

Wiit. 150.186
Win. 150
Wit. 150
Wonen. 186
Wraken. 187
Wragen. 186
Vulgo. 227

Ξ.

Ξ & ψ. 175

Y.

Y, litera Græca. 205
Y, reſpondens υ Græco. 109.110

Z.

Z, duplex. 176
Z, quo pacto ſonandum. 178

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [2]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [1]

5703

VA583

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
190 M 15 [1]